බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා 48

අභිධර්ම පිටකයෙහි

අටවැනි ග්‍රන්ථය

යමකප්‍රකරණ

ප්‍රථම භාගය

ලඞ්කා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනායෙන්
සරික්කාමුල්ලේ සිරිනන්දන පරිවෙණාධිපති
පණ්ඩිත මැදඋයන්ගොඩ විමලකිත්ති ස්ථවිරයන් වහන්සේ
විසින් කළ සිංහල අනුවාදය
මාකඩවර ශ්‍රී රේවත පරිවෙණාධිපති
ශ්‍රී ධර්මස්කන්ධ රේවත පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ ශ්‍රී සුම සාර
සතරකෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය මඟින් කරන ලද
විශේෂ සංස්කරණයෙන් යුක්ත යි.

**ශ්‍රී ලඞ්කා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය මඟින්
ප්‍රකාශිත යි.**

ශ්‍රී බු: ව: 2528
රාජ්‍ය වර්ෂ: 1985

Buddha Jayanti Tripitaka Series - Volume XLVIII

THE EIGHTH BOOK IN THE

ABHIDHAMMA PITAKA

YAMAKAPPAKARANA

PART I

WITH

THE SINHALA TRANSLATION

BY

VENERABLE **PANDIT MEDAUYANGODA WIMALAKITTI THERA**
THE PRINCIPAL OF SIRI NANDANA PIRIVENA,
SARIKKAMULLA, PANADURA

REVISED AND EDITED BY
THE TRIPITAKA EDITORIAL BOARD

WITH THE SPECIAL ASSISTANCE
OF

VENERABLE **PANDIT KARAHAMPITIGODA**
SRI DHAMMAKKHANDHA REWATA SUMANASARA THERA
THE CHIEF HIGH PRIEST OF THE PROVINCE OF
FOUR KORALAS AND THE PRINCIPAL OF
SRI REWATA PIRIVENA, MAKADAWARA

PUBLISHED

UNDER THE PATRONAGE

OF

DEMOCRATIC SOCIALIST REPUBLICAN
GOVERNMENT OF SRI LANKA

B.E. 2528

C.E. 1985

අභිධම්මපිටකෙ

යමකප්පකරණං

පඨමො භාගො

අභිධර්මපිටකයෙහි

යමක ප්‍රකරණ

ප්‍රථම භාගය

"තථාගතප්පවෙදිතො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවටො විරොචති නො පටිච්ඡන්නො."

"මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරන ලද ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබළයි, වැසුණේ නො මැ බබළයි."

(අඞ්ගුත්තරනිකාය, තිකනිපාත - භරණ්ඩුවග්ග, 9 සූත්‍රය)

සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍ය

ගරු ඊ. එල්. බී. හුරුල්ලේ මැතිතුමා

කළ ඉල්ලීම අනුව

කර්මාන්ත හා විද්‍යා කටයුතු අමාත්‍යව සිටි

ගරු සී. සිරිල් මැතිව් මැතිතුමා

දුන් උපදෙස් පරිදි

ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ සභාපති

දහම් විමලසේන මහතා

සංස්ථාවේ අරමුදලින් පරිත්‍යාග කළ

රුපියල් දෙලක්ෂ පනස් දහසක මුදලින්

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලාවේ

මෙම කාණ්ඩයේ පිටපත් 3000 මුද්‍රණය කරවන ලදී.

මෙයින් ජනිත කුසල සම්භාරය දායක කාරක සියලු දෙනා

අනුමෝදන් වෙත්වා.

At the request of the

Hon'ble E. L. B. HURULLE
Minister of Cultural Affairs

and on the advice of the

Hon'ble C. CYRIL MATHEW
former Minister of Industries and Scientific Affairs

MR. DAHAM WIMALASENA
Chairman of the Ceylon Petroleum Corporation

has donated

out of the funds of the Corporation

Rupees 2,50,000.00

being the full cost of the printing of

3000 copies of this Volume of

THE BUDDHA JAYANTI TRIPITAKA SERIES.

May the Kusala Kamma accrued by this
noble act be shared by everyone concerned.

පටුන
CONTENTS

	පිටු
සංස්කාරක නිවේදනය	xiii–xiv
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xv
සංකේත නිරූපණය	xvii
සංඥාපනය	xix-xxvii
පාළි හෝඩිය	xxix
විසය සූචි	xxxi
පෙළ හා පරිවර්තනය	2–553
විසෙසපදනුක්කමණිකා	555–557
බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා	559

සංස්කාරක නිවේදනය

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් දෙදහස්පන්සියවසක් පිරිම අනුස්මරණය සඳහා ලඞ්කා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් සංවිහිත වූ සත්ක්‍රියාවන් අතුරෙහි අතිශයින් දුර්සට වූ එහෙත් අර්ථාන්විත වූ කාර්‍ය්‍යය වූයේ බුදුන් වදළ ත්‍රිපිටක පාළිය සියබසින් පරිවර්තන කොට පළකරවාලීම යැ. 1955 මාර්තු මස 19වැනි දින කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයෙහි මුළුදුන් ගිහි පැවිදි මහාසභායෙහි දී ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි හසළ බුද්ධිමත් මහතෙරවරුන් සූසාලිස්නමක් නභාගෙන අග්‍රාමාත්‍ය ශ්‍රීමත් ජෝන් කොතලාවල මැතිතුමන් විසින් ත්‍රිපිටකයෙහි ඒ ඒ ග්‍රන්ථප්‍රදෙශයන් සියබසට නභාලනු සඳහා පවරාදෙන ලද්දේ ය. යමකප්‍රකරණයෙහි යමක පඤ්චකයකින් යුත් ප්‍රථමභාගය භාර දෙන ලදුයේ සරික්කාමුල්ලේ සිරිනන්දන පරිවෙණාධිපති පණ්ඩිත මැදඋයන්ගොඩ විමලකිත්ති මහාස්ථවිරයන් වහන්සේට ය.

මෙසේ පරිවර්තන සඳහා ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ භාරගත් ඇතැම් මහ තෙර කෙනකුන් වහන්සේ තමනට නියත වූ ග්‍රන්ථයන් නිසිපරිදි සියබසට නභා යථාකාලයෙහි භාර දුන්හ. ඇතැම් පරිවර්තනයක් මුද්‍රණයට සුදුසු තත්ත්වයෙහි නො පැවැති අතර ඇතැම් ග්‍රන්ථයක් පරිවර්තන වූයේ ම නැත. මෙසේ හෙයින් ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ බොහෝ ගණනක් සංස්කාරකමණ්ඩලය මගින් පරිවර්තන කරන්නට සිදුවිය. ''යමකපපකරණ'' පරිවර්තනය ද එසේ සංස්කරණයට පැමිණි ග්‍රන්ථයෙකි. මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණ ඒ සංස්කරණයෙහි ද අසම්පූර්ණත්වය දුටු හෙයින් සම්පාදක මණ්ඩලයෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ සාමාජිකයකු වූ සතරකෝරළමහදිසාවේ ප්‍රධාන සංඝනායක පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාරස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ සම්පාදක තෙරවරුන් විසින් පාඨශොධනය හා පරිවර්තනය මැනැවින් සකස් කොට මුද්‍රණයට පමුණුවනලද්දේ ය. තවද යමකප්පකරණය හඳුන්වාලමින් පූර්ණවූ සංඥාපනය ද පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් මැ සපයන ලද්දේ ය. මුද්‍රණයේ දී කිසි තැනෙක ගිලිහී ගිය වර්ණ ඇතිබව පෙනෙතුදු අර්ථාවබොධයට හානියක් නොවන හෙයින් ශුද්ධිපත්‍රයකුදු මෙහි නොයොදන ලද වෙයි.

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි අටසාලිස් (48) වැන්න ද අභිධර්මපිටකයෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය ද වශයෙන් සලකන ලද යමකප්‍රකරණයේ ප්‍රථමභාගය මෙසේ බෞද්ධජනතාව අතට පමුණුවාලන්නට ලැබීම මහත් ප්‍රීතියට හෙතුයෙකි. ශ්‍රී ලඞ්කා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ පූර්ණ අනුග්‍රහය ද සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ ගරු අමාත්‍ය තැන් පත් ඊ. ඇල්. බී. හුරුල්ලේ ඇමැති

තුමාණන්ගේ කාරුණික සහයෝගය ද ගෞරවයෙන් සඳහන් කරම්හ. විශෙෂයෙන් සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් තැන් පත් **සෝමපාල ජයවර්ධන** මහතාණන් ස්වකීය විවේකය ද නො සලකා දවරයෙහි කරන උත්සාහය ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ මුද්‍රණය යුහුසුලුව කරගෙනයෑමට මහත් අනුබලයෙක් වී ඇති බව කෘතඥතායෙන් පවසම්හ. ත්‍රිපිටක කාර්‍ය්‍යාලය පවත්වාගෙන යන කොළඹ මහානායක චාරිකාරාමයෙහි නියුක්ත **ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ** මහතාගෙන් ලැබෙන සහයොගය ද, දෙහිවල දුටුගැමුණු මාවතෙහි **"තිසර"** මුද්‍රණායතනයෙහි අධිකාරී මහතුන් ප්‍රමුඛ කෘතහස්ත වූ කාර්‍ය්‍යමණ්ඩලය ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණයෙහි ලා දක්වන අනුකූලතාව ද කෘතඥතා පූර්වක වැ කරුණායෙන් සිහිපත් කරම්හ.

සදෙවක ලොකයාට සුවසෙත පිණිස පවත්නා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ස්වාඛ්‍යාත වූ සද්ධර්මප්‍රවර්තනය පිණිස අනුබල දෙන සතුටුවන හැම සාධුහු මැ සුඛභාගී වෙත්වා'යි මෙත්සිතින් ආශංසනය කරම්හ.

මේ වගට, ශාසනොදයකාරී,

ලබුගම ලඞ්කානන්ද

මහානායක ස්ථවිර

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

$\frac{2528}{1985}$ ජුනි 22 වැනි දින

115, මහානායක චාරිකාරාමයේ
ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය,
විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදේශක :

අග්ගමහාපණ්ඩිත, බළන්ගොඩ ආනන්දමෛත්‍රෙය මහානායක මහාස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති ;

අහංගම විද්‍යාවංශපරිවෙණාධිපති, ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්ය, **කෝදගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක** දක්ෂිණලංකායෙහි ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රවචනොදය පරිවෙණාධිපති ශ්‍රී මහාවිහාරවංශාලඞ්කාර විමල කීර්ති ශ්‍රී ත්‍රිපිටකවාගීශ්වර, රාජකීයපණ්ඩිත **ලබුගම ශ්‍රී ලඞ්කානන්ද**—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධර්ම මහාසඞ්ඝසභායෙහි මහානායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමයෙහි හා නාරාහේන්පිට අභයාරාමයෙහි අධිපති අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපීඨාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, **රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥාලෝක** — කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධර්ම මහාසඞ්ඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

හෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්මාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, **වේඩරුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී** කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධර්ම මහාසඞ්ඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති, ශ්‍රී රෙවත පරිවෙණාධිපති, ශ්‍රී ධර්මස්කන්ධ රෙවත රාජකීය පණ්ඩිත, **කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර** සතර කෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

කොළඹ තිඹිරිගස්යායේ අශොකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, **කරඳන ශ්‍රී ප්‍රඥාලඞ්කාර** නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපීඨයෙහි ත්‍රිපිටක අංශයෙහි මහාචාර්ය හා වැඩබලන පීඨාධිපති ශාස්ත්‍රාචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත, ත්‍රිපිටකාචාර්ය **උඩුවේ ජනානන්ද** රයිගම් කෝරළයේ ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

ලේකම් ;

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, **දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල** - කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

සී.මු. – සීහළක්ඛරමුද්දිත යමකප්පකරණං

ස්‍යා. – ස්‍යාමක්ඛරමුද්දිත යමකප්පකරණං

ම.ඡ.සං - මරම්මඡට්ඨසංගීතියා සෝධිත යමකප්පකරණං

අට්ඨකථා – සීහළක්ඛර මුද්දිත පඤ්චප්පකරණට්ඨකථා

PTS – PALI TEXT SOCIETY

සංඥාපන

සම්බුදුරදුන් විසින් නයමුඛ වශයෙන් සැකෙවින් වදාළ, අගසවු සැරියුත් මහරහතුන් වහන්සේ විසින් විස්තර විභාග කොට වාචනාමාර්ගයට නඟනලද අභිධර්මපිටකයෙහි සවැනි ප්‍රකරණය යමක ප්‍රකරණ නම් වෙයි. මෙ වූකලි බෞද්ධ දර්ශනයෙහි නාමරූප ධර්මයන්ගේ යථාතත්ත්වය ප්‍රශ්නොත්තර ස්වරූපයෙන් විවිධාකාරයෙන් නිරූපණය වූ සියුම් නුවණට මැ විෂය වන ඉතා ගැඹුරු දහම්විවරණයෙකි. 'ධම්මසඞ්ගණී' ආදි සෙසු ප්‍රකරණයන්හි නිර්දිෂ්ට ධර්මයන් විශද කොට තර කිරීම යමකප්‍රකරණයෙන් සිදු වෙයි.

ථෙරවාදී මහතෙරවරු යමකප්‍රකරණයෙහි ප්‍රශ්න නඟා කුශාග්‍රබුද්ධිමත් විතණ්ඩවාදීන්ගේ ඔද තෙද සිඳැ ඔවුන් නිහඬ කළහ. සිග්ගව මහතෙරණුවන් සමග ත්‍රිවෙදපාරප්‍රාප්ත මොග්ගලිපුත්තතිස්ස බ්‍රාහ්මණ මාණවකයා කළ වාදයෙහි දී 'සිග්ගව' තෙරණුවෝ මාණවකහට චිත්තයමකයෙහි:

''යස්ස චිත්තං උප්පජ්ජති න නිරුජ්ඣති. තස්ස චිත්තං නිරුජ්ඣිස්සති නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන චිත්තං නිරුජ්ඣිස්සති නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස චිත්තං උප්පජ්ජති න නිරුජ්ඣතීති'' යි

යමක්හට සිත උපදි නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔහට සිත නිරුද්ධ වන්නෙ නූපදනෙ වේ ද?

තවද යමක්හට සිත නිරුද්ධ වන්නෙ යැ නූපදනෙ යැ, ඔහට සිත උපදි, නිරුද්ධ නො වේ ද?

යන ප්‍රශ්නය යොමු කළහ. මාණවක නිරුත්තර වැ දහම් උගන්නා පිණිස සිග්ගව තෙරුන් වෙත පැවිදි වී. ඔහු පසු කලෙකැ 'මොග්ගලිපුත්තතිස්ස' මහරහත් නමින් ප්‍රකට සඞ්ඝස්ථවිර වැ පරවාදමථන කොට ථෙරවාදය නඟා අශොක අධිරාජයාගේ ධර්මවිජයෙහි සසුන් ව්‍යාප්ත කළ අයුරු ශාසන ඉතිහාසයෙහි පළට වෙයි. මෙසේ යමකප්‍රකරණය දර්ශනිකයන්ගේ බහුමානයට පාත්‍ර වූයෙ යි. මෙ තැන් සිට එහි නයවිභාග සැකෙවින් දක්වම්හ.

''කෙනට්ඨෙන යමකන්ති යුගලට්ඨෙන'' – 'කවර අරුතින් යමක වේ යැ යත්: යුගලාර්ථයෙනැ' යි 'යමකපාටිහාරිය, යමකසාලා' ආදි තන්හි සෙයින් යුගලාර්ථයෙන් යමක නම් වූ සැටි අත්‍ථකථායෙහි දක්වනලද යැ. යුගළ සඞ්ඛ්‍යාත යමකයන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද වන බැවින් මෙ යමක නම් වෙයි.

මූලයමක යැ ඛන්ධයමක යැ ආයතනයමක යැ ධාතුයමක යැ සච්චයමක යැ සඞ්ඛාරයමක යැ අනුසයයමක යැ චිත්තයමක යැ ධම්මයමක යැ ඉන්ද්‍රියයමක යැ යි දශප්‍රකාරයෙන් යමකප්‍රකරණය විභාග කරනලදි.

මූලයමක

කුශලාදි ධර්මයන් මූල වශයෙන් ප්‍රශ්නවිසර්ජන කොට දෙසන ලද්දෙ මූලයමක නම, මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදිධර්මයන් ස්කන්ධ වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරන ලද්දෙ ඛන්ධයමක නම, ආයතන වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කොට දෙශන ලද්දෙ ආයතනයමක නම, ධාතු වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කොට දෙසන ලද්දෙ ධාතුයමක නම, සත්‍යය වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කොට දෙසනලද්දෙ සච්චයමක නම, කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයක් සඞ්ග්‍රහ කොට කායසංස්කාර වාක්සංස්කාර චිත්තසංස්කාර යන මෙහි ලා දෙසනලද්දෙ සඞ්ඛාරයමක නම, කුශලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයක් සඞ්ග්‍රහ කොට අනුසයපදයන්හි ලා දෙසනලද්දෙ අනුසයයමක නම, කුශලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයක් සඞ්ග්‍රහ කොට 'සරාගං චිත්තං' ආදි සොළොස් පදයෙහි ද 'කුසලං චිත්තං' ආදි අභිධර්මමාතෘකා පදයන්හි ද ලා දෙසනලද්දෙ චිත්තයමක නම, කුශලාදිධර්මයන්ගෙ මාතෘකා තබා දෙසනලද්දෙ ධම්මයමක නම කුශලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයක් සඞ්ග්‍රහ කොට ඉන්ද්‍රියයන්ගෙ වශයෙන් දෙසනලද්දෙ ඉන්ද්‍රියයමක නමි.

මෙහි පාළි ව්‍යවස්ථානය නය, යමක, ප්‍රශ්න, අර්ථ, වාර ප්‍රභෙද වශයෙනි. මේ මූලයමකයෙහි කුශලත්‍රිකමාතෘකායෙහි 'කුසලා ධම්මා' යන ආදි පදය නිසා මූලනය යැ මූලමූලනය යැ මූලකනය යැ මූලමූලකනය යැ යි නය සතරෙක් වෙයි. ඒ එකෙකි නයෙහි මූලයමක යැ එකමූලයමක යැ අඤ්ඤමඤ්ඤමූලයමක යැ යි තුන් තුන් යමකයෝ වෙති. සතර නයෙහි දෙළොස් යමකයෙකි. එකෙකි යමකයෙහි අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ප්‍රශ්න දෙකක් දෙකක් බැවින් සූවිසි ප්‍රශ්නයෙකි. එකෙකි ප්‍රශ්නයෙහි සංශය, නිශ්චය වශයෙන් අර්ථ දෙකක් දෙකක් බැවින් අටසාලිස් අර්ථයෙකි. මෙසේ මැ අකුශලපදය නිසා ද අව්‍යාකෘතපදය නිසා ද එතුන් පදයන් එක්කොට දක්වනලද නාමපදය නිසා ද මෙතෙක් මැ ප්‍රභෙද වෙයි. මෙසේ කුශලත්‍රිකමාතෘකායෙහි සතර පදයෙහි ලා නය සොළසෙක් යමක අටසාලිසෙක් ප්‍රශ්න සයානූවක් අර්ථ එක්සිය දෙයානූවක් උද්දෙශ වශයෙන් කියනලද යැ.

ඒ මැ මූලවාරයාගේ පර්‍යාය වශයෙන් හෙතුවාර යැ නිදානවාර යැ සම්භවවාර යැ ප්‍රභවවාර යැ සමුට්ඨානවාර යැ ආහාරවාර යැ ආලම්බනවාර යැ පච්චයවාර යැ සමුදයවාර යැ යි තවද නවවාරයෙක් දක්වනලද යැ. සියල්ල දසයෙකි. දසවාරයෙහි නය එක්සියසැටෙකැ යමක සාරසියඅසූවකැ ප්‍රශ්න නවසියසැටෙකැ

අත් එක්දහස් නවසියවිස්සෙකි, උද්දෙශ නිර්දෙශ විසින් මෙහි වාර දෙකකි. උද්දෙශවාරයෙහි නැඟූ ප්‍රශ්නයන්ට නිර්දෙශවාරයෙහි පිළිතුරු සැපැයෙයි.

ඛන්ධයමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදිධර්මයන් ස්කන්ධ වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කොට දෙසනලද්දෙ ඛන්ධයමක නම් වෙයි. මෙහි මහාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රවෘත්තිවාර යැ පරිඥාවාර යැ කියා යි. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි ලා ස්කන්ධයන්ගේ නාමාභිධාන ශොධන කෙරෙයි. ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා ශොධිත නාමාභිධාන ඇති ස්කන්ධයන්ගේ උත්පාද නිරොධ වශයෙන් ප්‍රවෘත්තිය ශොධන කෙරෙයි. පරිඥාවාරයෙහි ලා ප්‍රවෘත්ත ස්කන්ධයන්ගේ ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතීත අනාගත කාල වශයෙන් ත්‍රිවිධ පරිජානනය සැකෙවින් දක්වෙයි. ප්‍රඥප්තිවාරය උද්දෙශ නිර්දෙශ විසින් දෙ අයුරින් බෙදු දක්වනලද යැ. ප්‍රවෘත්ති පරිඥාවාරයන්හි උද්දෙශවාරයෙක් නැත. පෘච්ඡා විසර්ජන වශයෙන් විභාග කරනලද යැ. නය විසින් පදශොධනවාර යැ, පදශොධනමූලචක්‍රවාර යැ, ශුද්ධස්කන්ධවාර යැ, ශුද්ධස්කන්ධමූලචක්‍රවාර යැ යි නයවාර සතරෙකි.

පදශොධනවාරයෙහි ලා "රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? රූපස්කන්ධය රූප වේ ද?" ආදීන් පදශොධන කෙරෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම පෘච්ඡා විසින් ද්විවිධ වෙයි. "රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? රූපස්කන්ධය රූප වේ ද?" යනු අනුලොම පෘච්ඡා යැ. "රූප නො වූයෙ රූපස්කන්ධ නො වේ ද? රූපස්කන්ධ නො වූයෙ රූප නො වෙ ද?" යනු ප්‍රතිලොම පෘච්ඡා යි. එහි පඤ්චස්කන්ධයාගේ වශයෙන් අනුලොම යමක පසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක පසෙක් දූ යි යමක දශයෙකි.

පදශොධනවාරයෙහි ශොධිත ස්කන්ධයන් ගෙන "රූපය රූප ස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වේ ද?" ආදීන් එක් එක් ස්කන්ධයක් මුල් කොට සතර සතර බැවින් චක්‍ර බඳනාලද්දෙ පදශොධන මූලචක්‍රවාර නම් වෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම පෘච්ඡා විසන් ද්විවිධ වෙයි, එකෙකි ස්කන්ධයෙහි වාර සතර සතර බැවින් පඤ්චස්කන්ධයෙහි අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් දූ යි යමක සාලිසෙකි.

"රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ රූප වේ ද?" ආදීන් අමිශ්‍ර කොට චක්‍ර බඳනාලද්දෙ 'ශුද්ධස්කන්ධවාර' නම් වෙයි. මෙ ද අනුලොම පෘච්ඡා ප්‍රතිලොම පෘච්ඡා විසින් ද්විවිධ වෙයි. මෙහි අනුලොම පසෙක් ද ප්‍රතිලොම පසෙක් දූ යි යමක දශයෙකි.

"රූපය ස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ වෙදනා වේ ද?" ආදීන් එකෙකි ස්කන්ධයන් මුල් කොට සතර සතර බැවින් චක්‍ර බඳනාලද්දෙ 'ශුද්ධස්කන්ධමූලචක්‍රවාර' නම් වෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රති-

ලොම විසින් ද්විවිධ යැ. එකෙකි ස්කන්ධයන් මුල් කොට සතර සතර චක්‍ර බැවින් අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් ද වෙයි.

මෙසේ උද්දෙශවාරයෙහි යමක සියයෙක් ද එකෙකි යමකයෙහි පෘච්ඡා දෙක බැවින් පෘච්ඡා දෙසියයෙක් ද එකෙකි පෘච්ඡායෙහි සංශය නිශ්චය විසින් අර්ථ දෙක බැවින් අර්ථ සාරසියයෙක් ද ලැබේ. නිර්දෙශවාරයෙහි ලා උද්දෙශවාරයෙහි උද්දිෂ්ට එකෙකි ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සැපැයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර : ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි උද්දෙශවාර නය දක්වනලද හෙයින් ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා නිර්දෙශවාර පමණක් ගන්නාලදි. මේ ප්‍රවෘත්ති මහාවාරයෙහි උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්පාදනිරොධවාර යැ යි අතුරුවාර තුනෙක් වෙයි. උත්පාදවාරයෙහි ලා ධර්මයන්ගේ උත්පාද ලක්‍ෂණ දක්වයි. නිරොධවාරයෙහි ලා ඔවුන්ගේ මැ නිරොධ ලක්‍ෂණ දක්වයි. උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ලා එදෙක්හි ලක්‍ෂණ දක්වයි.

උත්පාදවාරය කාල වශයෙන් ප්‍රත්‍යුත්පන්න යැ, අතීත යැ, අනාගත යැ, ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීත යැ, ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගත යැ, අතීතානාගත යැ යි වාර සයෙකැ බෙද දක්වනලද යැ. ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාරයෙහි යළි පුද්ගල, අවකාශ, පුද්ගලාවකාශ විසින් වාර තුනෙකි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි රූපස්කන්ධය මුල් කොට යමක සතරෙකැ වෙදනාස්කන්ධය මුල් කොට තුනෙකැ සංඥාස්කන්ධය මුල් කොට දෙකෙකැ සංස්කාරස්කන්ධය මුල් කොට එකෙකැ යි අනුලොම යමක දශයෙකැ එසෙයින් මැ අවකාශවාරයෙහි දසයෙකැ පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි දශයෙකැ යි වාරත්‍රයෙහි අනුලොම යමක තිසෙකි. එසේ මැ ප්‍රතිලොම යමක තිසෙකැ යි යමක සැටෙකි. පෘච්ඡා එක්සියවිස්සෙකි. අර්ථ දෙසියසාලිසෙකි. අවශෙෂ එක් එක් කාලයෙහි ද මෙසේ මැ ප්‍රභෙද වෙයි. කාලවාර සයෙහි යමක තුන්සිය සැටෙකැ, පෘච්ඡා සත්සියවිස්සෙකැ, අර්ථ එක්දහස් සාරසිය සාලිසෙකි. මේ දක්වන ලද්දෙ උත්පාදවාර පාළි විභාගය යි. නිරොධවාර උත්පාදනිරොධවාර දෙක්හිදු අර්ථ විකල්පනය මෙසේ මැ දතයුතු.

පරිඥාවාර : පරිඥාවාරයෙහි ද කාලප්‍රභෙද සයත් අනුලොම ප්‍රතිලොම දෙනයත් ලැබෙයි. පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාවකාශවාර අතුරෙන් පුද්ගලවාරය මැ ලැබෙයි. පරිජානන කෘත්‍යය පුද්ගලයා විසින් මැ කළයුතු වන බැවින් අවකාශවාර පුද්ගලාවකාශවාර එහි නො යෙදෙයි. එහි ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාරයෙහි රූපස්කන්ධය මුල් කොට සතරෙකැ, වෙදනාස්කන්ධය මුල් කොට තුනෙකැ, සංඥාස්කන්ධය මූල් කොට දෙකෙකැ, සංස්කාරස්කන්ධය මුල් කොට එකෙකැ යි යට කියනලද පරිදි මැ අනුලොම නයෙහි දස යමකයෙක් ද ප්‍රතිලොම නයෙහි දස යමකයෙක් දූ යි යමක විස්-

සෙක් ලැබෙයි. එක් එක් කාලභෙදයෙහි විස්ස විස්ස බැවින් වාර සයෙහි යමක එක්සිය විස්සෙක් ද පෘච්ඡා දෙසියසාලිසෙක් ද අත්‍ථ සාරසියඅසූවක් ද වේ.

ආයතන යමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදිධර්මයන් මැ ආයතන වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරනලද්දෙ ආයතනයමක නම. මෙහි පාළි විභාගය සකාන්‍ධයමකයෙහි මෙනි. එහි මෙන් මෙහිදු ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රවෘත්තිවාර යැ පරිඥාවාර යැ යි මහාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාරය උද්දෙශ නිර්දෙශ විසින් ද්විවිධ වෙයි. ප්‍රවෘත්ති පරිඥාවාර දෙක්හි නිර්දෙශවාර පමණි. නයවාර දෙළොස් ආයතනයන්ගේ වශයෙන් පදශොධනවාර යැ පදශොධනමූලචක්‍රවාර යැ ශුද්ධායතනවාර යැ ශුද්ධායතනමූලචක්‍රවාර යැ යි සතරෙකි. එකෙකි නයවාරය අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි.

පදශොධනවාරයෙහි අාදශායතනයන්ගෙ වශයෙන් අනුලොම යමක දෙළොසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක දෙළොසෙක් දූ යි සූවිසි යමකයෙක් වෙයි. පදශොධනමූලචක්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතනය මුල් කොට එකොළොස් එකොළොස් යමක බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් දූ යි දෙසිය සූසැට යමක කෙනෙක් වෙති. ශුද්ධායතනවාරයෙහි දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම දෙළොසෙකැ ප්‍රතිලොම දෙළෙසෙකැ යි සූවිසි යමකයෙකි. ශුද්ධායතනමූලචක්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතන මුල් කොට එකොළොස එකොළොස බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම එක්සියදෙතිසෙකැ ප්‍රතිලොම එක්සිය දෙතිසෙකැ යි දෙසියසූසැට යමකයෝ වෙති. මෙසේ ප්‍රඥප්ති උද්දෙශයෙහි යමක පන්සිය සසැත්තෑවක් ද පෘච්ඡා එක්දහස් එක්සිය දෙපනසෙක් ද අත්‍ථ දෙදහස් තුන්සිය සතරෙක් ද ලැබෙයි. නිර්දෙශයෙහි දී පෙරසේ මැ උදෙසූ ප්‍රශ්නයනට අනුක්‍රමයෙන් පිළිතුරු සැපැයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර : මෙහිදු උත්පාදවාර, නිරොධවාර, උත්පාදනිරොධවාර යන තුන් අතුරුවාරයෙහි එකක් එකක් කාලභෙදයෙන් සවැදෑරුම් වෙයි. එකෙකි කාලයෙහි පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාවකාශවාර විසින් වාරත්‍රයෙකි. එහැම අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ වෙයි.

ප්‍රත්‍යුත්පන්න පුද්ගලවාර අනුලොම නයෙහි චක්ඛායතනය මුල් කොට යමක එකොළොසෙකැ සොතායතනය මුල් කොට දශයෙකැ ඝානායතනය මුල් කොට නවයෙකැ ජිව්හායතනය මුල් කොට අටෙකැ කායායතනය මුල් කොට සතෙකැ රූපායතනය මුල් කොට සයෙකැ සද්දායතනය මුල් කොට පසෙකැ ගන්‍ධායතනය මුල් කොට සතරෙකැ රසායතනය මුල් කොට තුනෙකැ

ඵොට්ඨබ්බායතනය මුල් කොට දෙකෙකැ මනායතනය මුල් කොට එකෙකැ යි යමක සසැටෙක් වෙයි. මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සසැටෙක් ද පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි සසැටෙක් දැ යි වාරත්‍රයෙහි එක්සිය අටානූවක් යමකයෝ වෙති. ප්‍රතිලොමනයෙහි දු එතෙක් මැ යමකයෝ ලැබෙති. දෙනයෙහි යමක තුන්සිය සයානූවකැ පෘච්ඡා සත්සිය දෙයානූවකැ අත්‍ථ එක්දහස් පන්සිය සවාසූවකි. මෙසෙයින් අවශෙෂ කාලභෙද පස ද එක් කොට ගත් කල්හි යමක දෙදහස් තුනසිය සසැත්තෑවකැ, පෘච්ඡා සාරදහස් සත්සිය දෙපනසෙකැ, අත්‍ථ නවදහස් පන්සිය සත රකැ යි දතයුතු. මෙ දක්වනලද්දෙ උත්පාදවාරයෙහි නය පමණි. නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද මෙතෙක් මැ නය විභාග කළයුතු.

පරිඤ්ඤාවාරය ස්කන්ධයමකයෙහි කී නයින් මැ ගතයුතු.

ධාතුයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ධාතු වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරන ද්දෙ ධාතුයමක නම් වෙයි. මෙහි දු පාළි විභාගය ආයතනයමකයෙහි කී නයින් මැ දතයුතු. ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාවාර ද අවශෙෂ අන්තරවාර ද කාලප්‍රභෙදදිය ද ආයතනයමකයෙහි මෙනී. ධාතු අටළොසක් වන බැවින් නයවිකල්ප ආයතනයමකයට වඩා අධික වෙයි. එ හැම ආයතනයමකයෙහි කී නයානුසාරයෙන් ගතයුතු.

සච්චයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් සත්‍යය වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරනලද්දෙ 'සච්චයමක' නම් වෙයි. යට දැක්වූ නයින් මැ ප්‍රඥප්තිවාරාදී තුන් මහාවාරයෝ ද අන්තරවාරාදි අවශෙෂ ප්‍රභෙදයෝ ද දතයුත්තාහ. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි සතර සත්‍යයන්ගේ වශයෙන් පදශොධනවාර, පදශොධන මූලචක්‍රවාර, ශුද්ධසත්‍යවාර, ශුද්ධසත්‍ය-මූලචක්‍රවාර යන මේ සතරවාරයෙහි යමක සඞ්ඛ්‍යාව දතයුතු.

ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්නපුද්ගලවාර අනුලොමනයෙහි නිරොධයාගේ උත්පාදනිරොධ නොයෙදෙන බැවින් දුඃඛසත්‍යය මුල් කොට සමුදයසත්‍යය මාර්ගසත්‍යය සමග යමක දෙකක් ද සමුදයසත්‍යය මුල් කොට මාර්ගසත්‍යය සමග එකක් දැ යි යමක තුනක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොමනයෙහි ද අවකාශවාරාදීයෙහි ද එ පමණ මැ වෙයි. මෙසේ හැම වාරයෙහි මැ තුන් තුන් යමකයන්ගේ වශයෙන් යමක ගිණියැයුතු.

සත්‍යයමක ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි නිරොධසත්‍යය නො ලැබේ මැ යි. සමුදයසත්‍යයත් මාර්ගසත්‍යයත් යන දෙක ප්‍රවෘත්තියෙහි මැ ලැබෙයි. දුඃඛසත්‍යය ච්‍යුතිප්‍රතිසන්ධියෙහි දු ප්‍රවෘත්තියෙහි දු ලැබෙයි. කාල භෙදය ච්‍යුතිප්‍රතිසන්ධීන්ගේ ද ප්‍රවෘත්තියගේ ද වශයෙන් ලැබෙයි. ලැබෙන පරිදි අත්‍ථ විනිශ්චය දතයුතු.

සංස්කාරයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක දෙශයෙකින් ගෙන සංස්කාරයන්ගේ වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරනලද්දෙ සංස්කාරයමක නම් වෙයි. කායසංස්කාර, වාක්සංස්කාර, චිත්ත-සංස්කාර විසින් සංස්කාර තුනෙකි. මෙහි දු ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාවාරයෝ ද අනන්තරවාරයෝ ද අවශෙෂ ප්‍රභෙදයෝ ද පළමු කී නයින් මැ දතයුත්තාහ.

ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි : පදශොධනවාර අනුලොමනයෙහි යමක තුනෙකැ ප්‍රතිලොමනයෙහි තුනෙකැ යි යමක සයෙක් වෙයි. පදශොධනමූලචක්‍රවාරයෙහි එකෙකි. සංස්කාරය මුල් කොට යමක දෙකක් දෙකක් බැවින් සයෙකැ ප්‍රතිලොමනයෙහි සයෙකැ යි යමක දෙළොසෙකි. ශුද්ධමූලචක්‍රවාරය මෙහි නො ගන්නාලද යැ.

ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි : ප්‍රත්‍යුත්පන්නකාල පුද්ගලවාර අනුලොම නයෙහි කායසංස්කාරය මුල් කොට යමක දෙකෙක් ද වාක්-සංස්කාරය මුල් කොට එකෙක් ද යි යමක තුනෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොමනයෙහි දු අවකාශාදි වාරයන්හි දු තුන් තුන් යමක විසින් යමක සඞ්ඛ්‍යා දතයුතු.

අනුසයයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන අයුරින් එක-දෙශයෙකින් ගෙන අනුශයයන්ගේ වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරනලද්දෙ 'අනුසයයමක' නම් වෙයි. මෙහි පරිච්ඡෙදවාර යැ පරිච්ඡින්නුද්දෙස-වාර යැ උප්පත්තිට්ඨානවාර යැ යි වාර තුනෙක් වෙයි. යළි අනු-සයවාර යැ සානුසයවාර යැ පජහනවාර යැ පරිඤ්ඤාවාර යැ පහීන-වාර යැ උප්පජ්ජනවාර යැ ධාතුවාර යැ යි සත් මහාවාරයෙක් වෙයි.

මෙහි අනුසයවාර අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ ය. අනුලොම නයෙහි පුද්ගලවාර යැ අවකාශවාර යැ පුද්ගලාවකාශ-වාර යැ යි අතුරු වාර තුනෙක් වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි කාම-රාගානුසය මුල් කොට යමක සයෙකැ පටිඝානුසය මුල් කොට පසෙකැ මානානුසය මුල් කොට සතරෙකැ දිට්ඨානුසය මුල් කොට තුනෙකැ විචිකිච්ඡානුසය මුල් කොට දෙකෙකැ භවරාගානුසය මුල් කොට එකෙකැ යි එකමූලක යමක එක්විස්සෙක් වෙයි. යළි දුක-මූලක පසෙකැ තිකමූලක සතරෙකැ චතුෂ්කමූලක තුනෙකැ පඤ්චක-මූලක දෙකෙකැ ෂට්කමූලක එකෙකැ යි අනාය වූ ද යමක පස-ළොසෙක් වෙයි. පළමු එක්විස්ස හා සමග පුද්ගලවාරයෙහි සතිස් යමකයෝ වෙති.

මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සතිසෙකැ පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි සතිසෙකැ යි අනුලොමනයෙහි අටතුරාසියක් යමකයෝ වෙති. එපරිදි මැ ප්‍රතිලොමනයෙහි දු අටතුරාසියෙකි. සියල්ල එක් වැ දෙසිය සොළසෙකි. පෘච්ඡා සාරසිය දෙතිසෙකි. අත්‍ථ අටසිය සූසැටෙකි. මෙ පරිදි සානුසයවාර යැ පජහනවාර යැ පරිඤ්ඤ-වාර යැ පහීනවාර යැ උප්පජ්ජනවාර යැ යන වාර පසෙහි දු එකෙකි වාරයෙහි මෙතෙක් මැ යමකයෝ ලැබෙති. යමක දෙගුණ කොට පෘච්ඡා ද, එ දෙගුණ කොට අත්‍ථයෝ ද දතයුත්තාහ. අවකාශවාරයෙහි ''යත්‍ථ තත්‍ථ'' යි සප්තමී නිර්දෙශ නො කොට ''යතො තතො'' යි පඤ්චමී නිර්දෙශය මෙහි විශෙෂයෙකි.

ධාතුවාරය: පෘච්ඡාවාර යැ විසර්ජනවාර යැ යි දෙපරිදි වෙයි. මෙහි එකෙකි යමකයෙහි එකෙකි පෘච්ඡායෙක් මැ වෙයි. කාමධාතු-මූලක අනුලොමපෘච්ඡා ශුද්ධික සයෙකැ මිශ්‍රක තුනෙකැ යි නවයෙකි. එසේ මැ රූපධාතුමූලක නවයෙකැ අරූපධාතුමූලක නවයෙකැ යි අනුලොමපෘච්ඡා සත්විස්සෙකැ ප්‍රතිලොමපෘච්ඡා සත්විස්සෙකැ දුකමූලකපෘච්ඡා සත්විස්සෙකැ යි එකාසූ පෘච්ඡාවෝ වෙත්.

චිත්තයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන සේ එකදෙශ-යෙකින් ගෙන චිත්ත වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරනලද්දේ 'චිත්තයමක' නම් වෙයි. මෙහි මාතෘකා තැබීම යැ තැබූ මාතෘකා විසදීම යැ යි වාර දෙකෙකි. මාතිකාඨපනයෙහි පුද්ගලවාර යැ ධර්මවාර යැ පුද්-ගලධර්මවාර යැ යි ශුද්ධික මහාවාර තුනෙකි. ''සරාගං චිත්තං'' ආදි සොළොස්පදයෙන් වෙසෙසනලද පුද්ගලවාර සොළොසෙකැ ධර්මවාර සොළොසෙකැ පුද්ගලධර්මවාර සොළොසෙකැ යි මිශ්‍රක-වාර අටසාලිසෙක් වෙයි. ''කුසලං චිත්තං'' ආදි නයින් දෙසිය සසැටක් අභිධර්මමාතෘකා පදයන්ගේ වශයෙන් කුශලාදි පදයෙන් වෙසෙසනලද පුද්ගලවාර දෙසිය සසැටෙකැ ධර්මවාර දෙසිය සසැ-ටෙක පුද්ගලධර්මවාර දෙසිය සසැටෙකැ යි සත්සිය අටානූවක් මිශ්‍රකවාරයෝ වෙති.

ඔවුනතුරෙහි ශුද්ධිකපුද්ගල මහාවාරයෙහි: උත්පාදනිරොධකාල-සම්භෙදවාර යැ උත්පාදෙත්පන්නවාර යැ නිරොධොත්පන්නවාර යැ උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්පාදනිරොධවාර යැ උත්පද්‍යා-මානනිරොධවාර යැ උත්පද්‍යාමානොත්පන්නවාර යැ නිරුධ්‍යමා-නොත්පන්නවාර යැ උත්පන්නොත්පාදවාර යැ අතීතානාගතවාර යැ උත්පන්නොත්පද්‍යාමානවාර යැ නිරුද්ධනිරුධ්‍යමානවාර යැ අතික්‍රාන්ත-කාලවාර යැ යි අනන්තරවාර තුදුසෙකි.

ඔවුනතුරෙහි: උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්පාදනිරොධවාර යැ යන මේ වාරත්‍රයෙහි අනුලොම ප්‍රතිලොම වශයෙන් සයක් සයක් බැවින් අටළොස් යමකයෙක් වෙයි. උත්පන්නොත්පාදවාරයෙහි අතීතානාගතකාල වශයෙන් අනුලොම නය දෙකෙකැ ප්‍රතිලොම නය දෙකෙකැ යි යමක සතරෙකි. සෙසු වාරයන් අතුරෙහි ආදියෙහි කී වාරත්‍රය යැ අනන්තරවාරත්‍රය යැ අවසානවාර සතර යැ යන දසවාරයෙහි එකෙකි වාරයෙහි අනුලොම එකෙකැ ප්‍රතිලොම එකෙකැ යි යමක විස්සෙකි. මෙසේ තුදුස් අතුරුවාරයෙහි යමක දෙසාළිසෙක් ලැබෙයි. එහි පෘච්ඡා සුවාසූවකි. අත්‍ථ එක්සිය අටසැටෙකි. ශුද්ධික ධර්මවාරයෙහි දු ශුද්ධික පුද්ගලධර්මවාරයෙහි දු මෙතෙක් මැ යමකයෝ වෙති. සියලු යමක එක්සිය සවිස්සෙකැ. එමෙන් දෙගුණයක් පෘච්ඡා ද එමෙන් දෙගුණයක් අත්‍ථයෝ ද වෙති. මෙසෙයින් සෙසු වාරයන්හි දු යමක සඞ්ඛ්‍යා දතයුතු.

ධම්මයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන්ගේ මාතෘකා තබා චිත්තයමකයට අනතුරු වැ සඞ්ග්‍රහ කරනලද්දෙ 'ධම්මයමක' නම් වෙයි. මෙහි පාළි විභාගය ස්කන්ධයමකයෙහි මෙනි. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි කුශලාදිධර්මයන්ගේ වශයෙන් පදශොධනවාර යැ පදශොධනමූලචක්‍රවාර යැ ශුද්ධධර්මවාර යැ ශුද්ධධර්මමූලචක්‍රවාර යැ යන මේ නය සතරෙහි යමක සඞ්ඛ්‍යා පළමු කී නයානුසාරයෙන් සලකන්නෙ යැ.

ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි: ප්‍රත්‍යුත්පන්න පුද්ගලවාර අනුලොමනයෙහි කුශලධර්ම මුල් කොට යමක දෙකෙකැ අකුශලධර්ම මුල් කොට එකෙකැ යි යමක තුනෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොම නයෙහි දු අවකාශාදිවාරයන්හි දු මෙතෙක් මැ වෙයි. හැමවාරයෙකැ මැ තුන් තුන් යමකයෝ ගිණියැ යුත්තාහ.

ඉන්ද්‍රියයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙශයෙකින් ගෙන ඉන්ද්‍රියන්ගේ වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරනලද්දෙ 'ඉන්ද්‍රියයමක' නම් වෙයි. පාළි විභාගය ස්කන්ධයමකාදියෙහි මෙනි. ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාවාරයෝ ද අවශෙෂ අනන්තරවාරයෝ ද කාලප්‍රභෙදදිය ද ස්කන්ධයමකයෙහි ආ පරිදි මැ ගතයුතු. ඉන්ද්‍රිය සඞ්ඛ්‍යා බොහෝ බැවින් ධාතුයමකයට ද වඩා මෙහි යමකවිකල්පයෝ වෙති. පළමු කී නයානුසාරයෙන් නයවිභාග දතයුතු.

කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර
සතරකෝරළ මහදිසාවේ
ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක ස්ථවිර

රෙවත පිරිවෙන,
මාකඩවර,
හිඟුල.
85. 6. 21.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ a　ආ ā　ඉ i　ඊ ī　උ u　ඌ ū　එ ē　ඔ ō

CONSONANTS

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ṭa	ඨ ṭha	ඩ ḍa	ඪ ḍha	ණ ṇa
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa	හ ha	ළ ḷa	අං ṃ
ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ kē	කො kō
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khū	ඛෙ khē	ඛො khō
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ gē	ගො gō

CONJUNCT-CONSONANTS

කක kka	ඤඤ ñña	ත්‍ර tra	මඵ mpha
කඛ kkha	ණහ ṇha	දද dda	මබ, ම්බ mba
ක්‍ය kya	ඤච ñca	දධ ddha	මභ mbha
ක්‍රි kri	ඤඡ ñcha	ද්‍ර dra	මම mma
කව kva	ඤජ ñja	ද්ව, දව dva	මහ mha
ඛ්‍ය khya	ඤඣ ñjha	ධව dhva	යය, ය්‍ය yya
ඛව khva	ටට ṭṭa	නත nta	යහ yha
ගග gga	ටඨ, ට්ඨ ṭṭha	නථ ntha	ලල lla
ගඝ ggha	ඩඩ ḍḍa	නද nda	ල්‍ය lya
ඞක ṅka	ඩඪ ḍḍha	නධ ndha	ලහ lha
ග්‍ර gra	ණණ ṇṇa	නන nna	වහ wha
ඞඛ ṅkha	ණට ṇṭa	නහ nha	සස ssa
ඞග ṅga	ණඨ ṇṭha	පප ppa	සම sma
ඞඝ ṅgha	ණ්ඩ, ණඩ ṇḍa	පඵ ppha	සව sva
චච cca	තත tta	බබ bba	හම hma
චඡ ccha	තථ ttha	බභ bbha	වහ vha
ජජ jja	තව tva	බ්‍ර bra	ළහ ḷha
ජඣ jjha		මප mpa	

ා ā　ි i　ී ī　ු u　ූ ū　ෙ ē

යමකප්පකරණ - ප්‍රථමභාගය

විසය සූචි

1. මූලයමකං 2 - 33

1. පණ්ණත්ති උද්දෙසවාරො 2–15
2. නිද්දෙසවාරො 16–33

2. ඛන්ධයමකං 34 - 139

1. පණ්ණත්ති උද්දෙසවාරො 34–41
2. පණ්ණත්ති නිද්දෙසවාරො 42–61
3. පවත්ති උප්පාදවාරො 62–85
4. පවත්ති නිරොධවාරො 86–111
5. උප්පාද නිරොධවාරො 112–133
6. පරිඤ්ඤාවාරො 134–139

3. ආයතනයමකං 140 - 413

1. පණ්ණත්ති උද්දෙසවාරො 140–147
2. පණ්ණත්ති නිද්දෙසවාරො 148–159
3. පවත්ති උප්පාදවාරො 160–267
4. පවත්ති නිරොධවාරො 268–357
5. උප්පාද නිරොධවාරො 358–407
6. පරිඤ්ඤාවාරො 406–413

4. ධාතුයමකං 414 - 433

1. උද්දෙසවාරො 414–419
2. පණ්ණත්ති නිද්දෙසවාරො 420–429
3. උප්පාදවාරො 430–433
4. පරිඤ්ඤාවාරො 432–433

5. සච්චයමකං 434 - 553

1. උද්දෙසවාරො 434–437
2. නිද්දෙසවාරො 438–445
3. උප්පාදවාරො 446–487
4. නිරොධවාරො 488–525
5. උප්පාදනිරොධවාරො 526–547
6. පරිඤ්ඤාවාරො 548–553

අභිධම්මපිටකෙ

යමකප්පකරණං

අභිධම්මපිටකෙ

යමකප්පකරණං

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

1. මූලයමකං

1. පණ්ණත්තිඋද්දෙසවාරො

1. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලා, යෙ වා පන කුසලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

2. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

3. යෙ කෙචි කුසලමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

4. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලමූලා, යෙ වා පන කුසලමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

5. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

6. යෙ කෙචි කුසලමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

අභිධර්මපිටකයෙහි

යමක ප්‍රකරණ

ඒ භගවත් අර්හත් සම්මාසම්බුද්ධරජාණන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා.

1. මූලයමක.

1. ප්‍රඥප්ති උද්දෙශවාර

1. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල වෙත් ද, යළි යම් කුශලමූල කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

2. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

3. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

4. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල සඞ්ඛ්‍යාත මූල (ධර්ම) වෙත් ද, යළි කුශලමූල මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

5. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල වෙත් ද, යළි කුශල මූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

6. කුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

7. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

8. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

9. යෙ කෙචි කුසලමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤ-මඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

10. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

11. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

12. යෙ කෙචි කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා[1] සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

කුසලපදනයචතුක්කං.

13. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලා, යෙ වා පන අකුසලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

14. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන එකමූලා, යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

---

1. අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා – P.T.S.

7. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ කුශල වෙත් ද.

8. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශල මූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ කුශල වෙත් ද.

9. කුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ කුශල වෙත් ද.

10. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල සඞ්ඛ්‍යාත මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල සඞ්ඛ්‍යාත මූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ කුශල වෙත් ද.

11. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ කුශල වෙත් ද.

12. කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ කුශල වෙත් ද.

කුශලපද නය චතුෂ්ක යි.

13. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල වූ යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

14. අකුශල ස්වභාව වූ යම් ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

15. යෙ කෙචි අකුසලමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

16. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලමූලා, යෙ වා පන අකුසලමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

17. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා, යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

18. යෙ කෙචි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ වා පන අකුසල-මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

19. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලකා, යෙ වා පන අකුසලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

20. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන එකමූලකා, යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

21. යෙ කෙචි අකුසලමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ වා පන අකුසල-මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

22. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූල-මූලකා, යෙ වා පන අකුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

23. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

15. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

16. අකුශල ස්වභාව වූ යම් ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල සඞ්ඛ්‍යාත මූල වූ යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

17. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අකුශ මූල විසින් එකමූල සඞ්ඛ්‍යාත මූල වූ යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

18. අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

21. අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්‍ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්‍ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්‍මයෝ අකුශල වෙත් ද.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්මි කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

24. යෙ කෙචි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

අකුසලපදනයචතුක්කං.

25. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

26. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

27. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

28. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

29. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

30. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

31. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

24. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශල ල විසින් අනොය‍ා'න්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශල මූල විසින් අනොය‍ා'න්‍යමූල වූ මූල ඇති ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

අකුශලපද නය චතුෂ්ක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොය‍ා'න්‍යමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොය‍ා'න්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල සඞ්ඛ්‍යාත මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

29. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

30. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොය‍ා'න්‍යමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොය‍ා'න්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

31. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

32. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

33. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

34. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

35. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

36. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

අබ්‍යාකතපදනයචතුක්කං.

37. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලා, යෙ වා පන නාමමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

38. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එකමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

39. යෙ කෙචි නාමමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

32. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

33. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍ය මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යා-කෘත වෙත් ද.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘත මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

35 අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

අව්‍යාකෘතපද නයචතුෂ්ක යි.

37. නාම සඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

38. නාම වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම මූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

40. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලා, යෙ වා පන නාමමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

41. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එකමූලමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

42. යෙ කෙචි නාමමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤ-මඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

43. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

44. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එක-මූලකා, යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

45. යෙ කෙචි නාමමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤ-මඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

46. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

47. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එක-මූලමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

40. නාම වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

41. නාම වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

43. නාම වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

44. නාම වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

45. නාමමූල විසින් එකමූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

46. නාම වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

47. නාම වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-මූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

48. යෙ කෙචි නාමමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

නාමපදනයචතුක්කං.

මූලවාර උද්දෙසො.

49. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලහෙතු -පෙ- කුසලනිදානා -පෙ- කුසලසම්භවා -පෙ- කුසලප්පභවා -පෙ- කුසල-සමුට්ඨානා -පෙ- කුසලාහාරා -පෙ- කුසලාරම්මණා -පෙ- කුසල පච්චයා -පෙ- කුසලසමුදයා -පෙ-.

හෙතුවාරාදි උද්දෙසො.

මූලං හෙතු නිදානඤ්ච සම්භවො පභවෙන ච,
සමුට්ඨානාහාරාරම්මණා පච්චයො සමුදයෙන චාති.

උද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

48. නාමමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

නාමපද නයචතුෂ්ක යි.

මූලවාර උද්දෙශ යි.

49. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශල හෙතු වෙත් ද ... කුශල නිදන වෙත් ද ... කුශලසම්භව වෙත් ද ... කුශලප්‍රභව වෙත් ද ... කුශලසමුත්ථාන වෙත් ද ... කුශල ආහාර වෙත් ද ... කුශල ආලම්බන වෙත් ද ... කුශල ප්‍රත්‍යය වෙත් ද ... කුශලසමුදය වෙත් ද ...

හෙතුවාරාදි උද්දෙශ යි.

මූල යැ හෙතු යැ නිදන යැ සම්භව යැ ප්‍රභව යැ සමුත්ථාන යැ ආහාර යැ ආලම්බන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

උද්දෙශවාර නිමි.

2. නිද්දෙසවාරො

1. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලානි: තීණෙව කුසලමූලානි, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමූලා. යෙ වා පන කුසලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලඤ්චෙව කුසලඤ්ච.

3. යෙ කෙචි කුසලමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති කුසලමූලානි එකමූලානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලානි ච, අවසෙසා කුසලමූලසහජාතා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලා න ච අඤ්ඤමඤ්ඤ-මූලා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

4. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලමූලානි: තීණෙව කුසලමූලමූලානි, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමූල-මූලා. යෙ වා පන කුසලමූලමූලා, සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

5. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසල මූලෙන එකමූලමූලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූල මූලඤ්චෙව කුසලඤ්ච.

6. යෙ කෙචි කුසලමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති කුසලමූලානි එකමූලමූලානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලානි ච, අවසෙසා කුසලමූලසහජාතා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤ මඤ්ඤමූලමූලා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. නිර්දෙශවාර

1. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුශලධර්මයෝ කුශලමූල නො වෙති. යළි කුශමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

2. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙති යත්: එසේ යැ. (ස්පර්ශයට මූල වූ අලොභාදිය වෙදනාදියට ද මූල වන හෙයිනි) යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශල (චිත්ත) සමුට්ඨාන වූ රූපය (අලොභාදි) කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙයි. (කුශල ලක්ෂණ නැති හෙයින් එ) කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ද කුශල ද වේ.

3. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූල ද (ඔවු-නොවුනට හෙතුප්‍රත්‍යය විසින්) අන්‍යෝ'න්‍යමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුශලමූලසහජාත වූ (ස්පර්ශාදි) ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එක-මූල වෙති. අන්‍යෝ'න්‍යමූල නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

4. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල වූ මූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුශලමූල වූ මූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදී) කුශලධර්මයෝ කුශලමූල වූ මූල නො වෙති. යළි කුශලමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

5. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශල-මූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුට්ඨාන රූපය කුශල-මූල විසින් එකමූල වෙයි, කුශල නො වෙයි. කුශලය කුශලමූල විසින් එකමූලමූල ද කුශල ද වේ.

6. කුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ මූල වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූල වූ මූල ද අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ මූල ද වෙති, අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුශලමූලසහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල මූල වෙති, අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ මූල නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

7. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලකාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලකඤ්චෙව කුසලඤ්ච.

8. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලකාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලකඤ්චෙව කුසලඤ්ච.

9. යෙ කෙචි කුසලමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති කුසලමූලානි එකමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි ච, අවසෙසා කුසලමූලසහජාතා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

10. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලමූලකාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමූලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලමූලකඤ්චෙව කුසලඤ්ච.

11. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලකාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකඤ්චෙව කුසලඤ්ච.

12. යෙ කෙචි කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති කුසලමූලානි එකමූලමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකානි ච, අවසෙසා කුසලමූලසහජාතා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

කුසලපදනයචතුක්කං.

7. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශල (චිත්ත) සමුත්ථාන රූපය කුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, කුශල නො වෙයි. කුශල (චිත්ත) තෙම කුශලමූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

8. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුත්ථාන රූප තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තේ වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූලක ද කුශල ද වේ.

9. කුශලමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූලක ද අන්‍යෝ'න්‍යමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙති, අන්‍යෝ'න්‍යමූලක නො ද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යි.

10. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූලමූලක වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුත්ථාන රූප තෙම කුශලමූලමූලක වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල (චිත්ත) තෙම කුශලමූලමූලක ද කුශල ද වේ.

11. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුත්ථාන රූප තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ යැ, කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

12. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද ඔහු එකමූල මූලක ද අන්‍යෝ'න්‍යමූලමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුශලමූලසහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල මූලක වෙති. අන්‍යෝ'න්‍යමූලමූලක නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යි.

කුශලපද නයචතුෂ්ක යි.

13. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලාති: තීණෙව අකුසලමූලානි, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

14. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන එකමූලාති; අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න එකමූලං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලං. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලෙන එකමූලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලඤ්චෙව අකුසලඤ්ච.

15. යෙ කෙචි අකුසලමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති අකුසලමූලානි එකමූලානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලානි ච, අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

16. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලමූලාති: තීණෙව අකුසලමූලමූලානි, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමූලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

17. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන එකමූලමූලාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න එකමූලමූලං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලං. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලඤ්චෙව අකුසලඤ්ච.

18. යෙ කෙචි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති අකුසලමූලානි එකමූලමූලානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලානි ච, අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා. යෙ වා එන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

13. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වෙති යත්: (ලොභාදි) අකුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) අකුශලධර්මයෝ අකුශලමූල නො වෙති. යළි යම් අකුශලමූල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

14. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙති යත්: (විචිකිත්සා ඖද්ධත්‍ය සම්ප්‍රයුක්ත මොහ සඞ්ඛ්‍යාත) අහෙතුක අකුශල තෙම අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල (චිත්ත) සමුට්ඨාන රූපය අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙයි. අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල ද අකුශල ද වේ.

15. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල වෙති යත්: අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූල ද අන්‍යොන්‍යමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ අකුශලමූල සහජාත වූ ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙති, අන්‍යොන්‍යමූල නොද වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

16. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වූ මූල වෙති යත්: අකුශලමූලයෝ තිදෙ-නෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ අකුශල ධර්මයෝ අකුශලමූල වූ මූල නො වෙති. යළි යම් අකුශලමූල වූ මූල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

17. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල ව මූල වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල (චිත්ත) සමුට්ඨාන රූපය අකුශලමූල විසින් එකමූල මූල වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශල මූල විසින් එකමූල මූල ද අකුශල ද වේ.

18. අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල වූ මූල වෙති යත්: අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එකමූලමූල ද අන්‍යොන්‍යමූලමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ අකුශල මූලසහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වෙති, නොද අන්‍යොන්‍යමූලමූල වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල-මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

19. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලකං. යෙ වා පන අකුසලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලකඤ්චෙව අකුසලඤ්ච.

20. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන එකමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න එකමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලකං. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලෙන එකමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලකඤ්චෙව අකුසලඤ්ච.

21. යෙ කෙචි අකුසලමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති අකුසලමූලානි එකමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි ච. අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

22. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලමූලකං. යෙ වා පන අකුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලමූලකඤ්චෙව අකුසලඤ්ච.

23. යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න එකමූලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකං. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකඤ්චෙව අකුසලඤ්ච.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි. යළි අකුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුට්ඨාන රූපය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ ද අකුශල ද වේ.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තේ නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තෙ යැ. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශලසමුට්ඨාන රූපය අකුශලමූල විසින් එක-මූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුලශමූල විසින් එකමූල ඇත්තෙ ද අකුශල ද වේ.

21. අකුශලමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලක වෙති යත්: අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එකමූලක ද අන්‍යො'න්‍යමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූලක වෙති, නොද අන්‍යො'න්‍යමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්යෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූලමූලක වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල-මූලක නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුට්ඨාන රූපය අකුශල-මූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුට්ඨාන රූපය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

24. යෙ කෙචි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති අකුසලමූලානි එකමූලමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකානි ච. අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

අකුසලපදනයචතුක්කං.

25. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලාති: තීණෙව අබ්‍යාකතමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

26. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න එකමූලං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

27. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලානි ච. අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

28. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලාති: තීණෙව අබ්‍යාකතමූලමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

24. අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූලමූලක වෙති යත්: අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද ඔහු එකමූලමූලක ද අන්‍යොන්‍යමූලමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති, නොද අන්‍යොන්‍යමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල මූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

අකුශලපද නයචතුෂ්ක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූලයෝ (කුශලවිපාක යැ ක්‍රියා යැ යන මෙහි අලොභ අදෙස අමොහ විසින්) තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වෙති යත්: අ හතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල නො වෙයි. සහෙතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූල වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එක මූල ද අන්‍යොන්‍යමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ අව්‍යාකෘත මූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වෙති, නොද අන්‍යොන්‍යමූල වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යොන්‍ය-මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූල වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූලමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

29. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න එකමූලමූලං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

30. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලමූලානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලානි ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

31. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලකාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලකං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

32. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න එකමූලකං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

33. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

34. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලකාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලමූලකං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලමූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

29. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත්: අහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි අව්‍යාකෘත මූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

30. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලමූල වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එකමූලමූල ද අන්‍යො'න්‍යමූලමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ අව්‍යාකෘතමූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙති, නොද අන්‍යො'න්‍යමූලමූල වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

31. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලක වෙති යත්: අහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තෙ නො වෙයි. සහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තෙ වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

32. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙති යත්: අහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘත මූල විසින් එකමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

33. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලක වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලක ද අන්‍යො'න්‍යමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ අව්‍යාකෘතමූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙති, නොද අන්‍යො'න්‍යමූලක වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූලක වෙති යත්: අහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූලමූලක නො වෙයි. සහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූලමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

35. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න එකමූලමූලකං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

36. යෙ කෙචි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකානි ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

අබ්‍යාකතපදනයචතුක්කං.

37. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලාති: නාමෙව නාමමූලානි, අවසෙසා නාමා ධම්මා න නාමමූලා. යෙ වා පන නාමමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

38. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එකමූලාති: අහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන න එකමූලං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන එකමූලං. යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලෙන එකමූලං, න නාමං. නාමං නාමමූලෙන එකමූලඤ්චෙව නාමඤ්ච.

39. යෙ කෙචි නාමමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති නාමමූලානි එකමූලානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලානි ච, අවසෙසා නාමමූලසහජාතා ධම්මා නාමමූලෙන එකමූලා න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා. යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහෙතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූලමූලක වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලමූලක ද අන්‍යෝ'න්‍යමූලමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ අව්‍යාකෘතමූල සහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති. නොද අන්‍යෝ'න්‍යමූලමූලක වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

අව්‍යාකෘතපද නයචතුෂ්ක යි.

37. (සතර අරූපස්කන්ධ යැ නිර්වාණ යැ යන) නාම සඞ්ඛ්‍යාත වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල වෙති යත්: (කුශල - අකුශල - අව්‍යාකෘතමූල විසින්) නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ නාම ධර්මයෝ නාමමූල නො වෙති. යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

38. නාම සඞ්ඛ්‍යාත වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම නාමමූල විසින් එකමූල වෙති යත්: අහෙතුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල නො වෙයි. සහෙතුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම සමුත්ථාන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූල ද නාම ද වේ.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූල ද අන්‍යෝ'න්‍යමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූල වෙති නොද අන්‍යෝ'න්‍යමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අන්‍යෝ'න්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

40. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලාති: න චෙව නාමමූලමූලානි. අවසෙසා නාමා ධම්මා න නාමමූලමූලා. යෙ වා පන නාමමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

41. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එක-මූලමූලාති: අහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන න එකමූලමූලං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන එකමූලමූලං. යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාම-මූලෙන එකමූලමූලං, න නාමං, නාමං නාමමූලෙන එකමූලමූලඤ්චෙව නාමඤ්ච.

42. යෙ කෙචි නාමමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති නාමමූලානි එකමූලමූලානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලානි ච. අවසෙසා නාමමූලසහජාතා ධම්මා නාමමූලෙන එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤ-මඤ්ඤමූලමූලා. යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

43. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලකාති: අහෙතුකං නාමං න නාමමූලකං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලකං. යෙ වා පන නාමමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාම-සමුට්ඨානං රූපං නාමමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලකඤ්චෙව නාමඤ්ච.

44. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එක-මූලකාති: අහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන න එකමූලකං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන එකමූලකං. යෙ වා පන නාමමූලෙන එක-මූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාම-මූලෙන එකමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලෙන එකමූලකඤ්චෙව නාමඤ්ච.

45. යෙ කෙචි නාමමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති නාමමූලානි එකමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි ච. අවසෙසා නාමමූලසහජාතා ධම්මා නාමමූලෙන එකමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤ-මූලකා. යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

40. නාම සඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූල වෙති යත්: නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ නාමධර්මයෝ නාමමූලමූලමූල නො වෙති. යළි නාමමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

41. නාම සඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත්: අහෙතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සහෙතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුට්ඨාන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල ද නාම ද වේ.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූල වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලමූල ද අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ නාමමූලසහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති. නොද අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

43. නාම සඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලක වෙති යත්: අහෙතුක නාමය නාමමූලක නො වෙයි. සහෙතුක නාමය නාමමූලක වෙයි. යළි නාමමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුට්ඨාන රූපය නාමමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලක ද නාම ද වේ.

44. නාම සඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති යත්: අහෙතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සහෙතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුට්ඨාන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක ද නාම ද වේ.

45. නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අඤ්ඤමඤ්ඤමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලක ද අඤ්ඤමඤ්ඤමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ නාමමූලසහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති. නොද අඤ්ඤමඤ්ඤමූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අඤ්ඤමඤ්ඤමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

46. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලකාති: අහෙතුකං නාමං න නාමමූලමූලකං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලමූලකං. යෙ වා පන නාමමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලමූලකඤ්චෙව නාමඤ්ච.

47. යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එකමූලමූලකාති: අහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන න එකමූලමූලකං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන එකමූලමූලකං. යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලෙන එකමූලමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලෙන එකමූලමූලකඤ්චෙව නාමඤ්ච.

48. යෙ කෙචි නාමමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති නාමමූලානි එකමූලමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකානි ච, අවසෙසා නාමමූලසහජාතා ධම්මා නාමමූලෙන එකමූලමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා. යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

නාමපදනයචතුක්කං.

මූලවාරනිද්දෙසො.

49. යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලහෙතූති: තයො එව කුසලහෙතූ, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලහෙතූ –පෙ– කුසලනිදානා – කුසලසම්භවා – කුසලප්පභවා – කුසලසමුට්ඨානා– කුසලාහාරා – කුසලාරම්මණා කුසලපච්චයා – කුසලසමුදයා: යෙ කෙචි අකුසලා ධම්මා –පෙ– යෙ කෙචි අබ්‍යාකතා ධම්මා –පෙ– යෙ කෙචි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමහෙතූති –පෙ– නාමනිදානා– නාමසම්භවා – නාමප්පභවා – නාමසමුට්ඨානා – නාමාහාරා – නාමාරම්මණා– නාමපච්චයා–නාමසමුදයා:

මූලං හෙතුනිදානඤ්ච – සම්භවො පභවෙන ච
සමුට්ඨානාහාරාරම්මණා – පච්චයො සමුදයෙන චාති.

නිද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

මූලයමකං නිට්ඨිතං.

46. නාම සඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූලක වෙති යත්: අහෙතුක නාමය නාමමූලමූලක නො වෙයි. සහෙතුක නාමය නාමමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුට්ඨාන රූපය නාමමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලමූලක ද නාම ද වෙ.

47. නාම සඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහෙතුක නාමය නාම-මූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහෙතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුට්ඨාන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක ද නාම ද වේ.

48. නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එක-මූලමූලක ද අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති, නොද අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අඤ්ඤමඤ්ඤමූල-මූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

නාමපද නයචතුෂ්ක යි.

මූලවාරනිර්දෙශ යි.

49. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශල (ඵල නිපයනුවට පවතී නු යි) හෙතු වෙති යත්: කුශල හෙතු තිදෙනෙක් ම වෙති. අවශෙෂ කුශල ධර්මයෝ කුශලහෙතු නො වෙත්. කුශල (ඵල දක්වා දේ නු යි) නිදාන ... කුශල (ඵල සම්භව වේ නු යි) සම්භව ... කුශල (ඵල ප්‍රභව කෙරේ නු යි) ප්‍රභව ... කුශල (ඵල සමුට්ඨානකෙරේ නු යි) සමුට්ඨාන ... කුශල (ඵල ගෙන දේ නු යි) ආහාර ... කුශල (ඵලයෙන් එල්බේ නු යි) ආලම්බන ... කුශල (ඵල පවත්වා නු යි) ප්‍රත්‍යය ... කුශල (ඵල උදා කෙරේ නු යි) සමුදය වෙති යත්: ...අකුශල ස්වභාව වූ යම් කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... නාම සඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමහෙතු ... නාමනිදාන ... නාමසම්භව ... නාමප්‍රභව ... නාමසමුට්ඨාන ... නාමාහාර ... නාමාලම්බන ... නාමප්‍රත්‍යය ... නාමසමුදය වෙති යත්: ...

මූල යැ හෙතු යැ නිදාන යැ සම්භව යැ ප්‍රභව යැ සමුට්ඨාන යැ ආහාර යැ ආලම්බන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

නිර්දෙශවාර නිමි.

මූලයමක නිමි.

2. ඛන්ධයමකං

1. පණ්ණත්ති උද්දෙසවාරො

පඤ්චක්ඛන්ධා : රූපක්ඛන්ධො වෙදනාක්ඛන්ධො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

1. රූපං රූපක්ඛන්ධො, රූපක්ඛන්ධො රූපං. වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධො, වෙදනාක්ඛන්ධො වෙදනා. සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඤ්ඤා. සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරා. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො විඤ්ඤාණං. (අනුලොමං.)

2. න රූපං න රූපක්ඛන්ධො, න රූපක්ඛන්ධො න රූපං. න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධො, න වෙදනාක්ඛන්ධො න වෙදනා. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න සඤ්ඤා. න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො න සඞ්ඛාරා. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො න විඤ්ඤාණං. (පච්චනීකං.)

පදසොධනවාරො.

3. රූපං රූපක්ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධො. රූපං රූපක්ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. රූපං රූපක්ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, රූපං රූපක්ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

4. වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධො. වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

5. සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධො. සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධො. සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

6. සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධො. සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධො. සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

2. ඛන්ධයමක

1. ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

ස්කන්ධයෝ පස් දෙනෙකි: රූපස්කන්ධ යැ වෙදනාස්කන්ධ යැ සංඥාස්කන්ධ යැ සංස්කාරස්කන්ධ යැ විඥානස්කන්ධ යි.

1. රූප වූයේ රූපස්කන්ධ වේ ද, රූපස්කන්ධ වූයේ රූප වේ ද. වෙදනා වූවා වෙදනාස්කන්ධ වේ ද, වෙදනාස්කන්ධ වූයේ වෙදනා වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාස්කන්ධ වේ ද, සංඥාස්කන්ධ වූයේ සංඥා වේ ද. සංස්කාර වූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද, සංස්කාරස්කන්ධ වූයේ සංස්කාරයෝ වෙත් ද. විඥාන වූයේ විඥානස්කන්ධ වේ ද, විඥාන-ස්කන්ධ වූයේ විඥාන වේ ද.

2. රූප නොවූයේ රූපස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, රූපස්කන්ධ නොවූයේ රූප නොවූයේ වේ ද. වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, වෙදනාස්කන්ධ නොවූයේ වෙදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, සංඥාස්කන්ධ නොවූයේ සංඥා නොවූවා වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාර-ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයේ සංස්කාර වූවාහු වෙත් ද. විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, විඥාන-ස්කන්ධ නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. රූප වූයේ රූපස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වේ ද. රූප වූයේ රූපස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වේ ද. රූප වූයේ රූපස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද. රූප වූයේ රූපස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වේ ද.

4. වෙදනා වූවා වෙදනාස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වේ ද. වෙදනා වූවා වෙදනාස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වේ ද. වෙදනා වූවා වෙදනාස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද. වෙදනා වූවා වෙදනාස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වේ ද.

5. සංඥා වූවා සංඥාස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වේ ද.

6. සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ වෙදානාස්කන්ධ වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වේ ද.

7. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධො. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධො. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. (අනුලොමං)

8. න රූපං න රූපක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධො. න රූපං න රූපක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. න රූපං න රූපක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. න රූපං න රූපක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

9. න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධො. න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

10. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධො. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධො. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

11. න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධො. න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධො. න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

12. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධො. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධො. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. (පච්චනීකං)

පදසොධන මූලචක්කවාරො.

7. විඥාන වූයෙ විඥානස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වේ ද. විඥාන වූයෙ විඥානස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වේ ද. විඥාන වූයෙ විඥානස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වේ ද. විඥාන වූයෙ විඥානස්කන්ධ වේ ද ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වේ ද. (අනුලොම යි)

8. රූප නො වූයෙ රූපස්කන්ධ නො වූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නො වූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. රූප නොවූයේ රූපස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. රූප නොවූයෙ රූපස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු, සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. රූප නොවූයෙ රූපස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද.

9. වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද.

10. සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද.

11. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයෙ වෙ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නොවූයෙ වේ ද.

12. විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද. විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද. විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද. විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධන | මූලචක්‍රවාර යි.

13. රූපං ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපං. වෙදනා ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනා. සඤ්ඤා ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤා. සඞ්ඛාරා ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරා. විඤ්ඤාණං ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණං. (අනුලොමං.)

14. න රූපං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපං. න වෙදනා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනා. න සඤ්ඤා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤා. න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරා. න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං. (පච්චනීකං.)

සුද්ධඛන්ධවාරො.

15. රූපං ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනා. රූපං ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤා. රූපං ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරා. රූපං ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණං.

16. වෙදනා ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපං. වෙදනා ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤා. වෙදනා ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරා. වෙදනා ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණං.

17. සඤ්ඤා ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපං. සඤ්ඤා ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනා. සඤ්ඤා ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරා. සඤ්ඤා ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණං.

18. සඞ්ඛාරා ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපං. සඞ්ඛාරා ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනා. සඞ්ඛාරා ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤා. සඞ්ඛාරා ඛන්ධො, ඛන්ධා විඤ්ඤාණං.

19. විඤ්ඤාණං ඛන්ධො, ඛන්ධා රූපං. විඤ්ඤාණං ඛන්ධො, ඛන්ධා වෙදනා. විඤ්ඤාණං ඛන්ධො, ඛන්ධා සඤ්ඤා. විඤ්ඤාණං ඛන්ධො, ඛන්ධා සඞ්ඛාරා. (අනුලොමං.)

13. රූප වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු රූප වේ ද. වෙදනා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු වෙදනා වේ ද. සංඥා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු සංඥා වේ ද. සංස්කාර වූවාහු ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු සංස්කාර වෙත් ද. විඥාන වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු විඥාන වේ ද. (අනුලොම යි.)

14. රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. වෙදනා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙත් ද. විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධ ස්කන්ධවාර යි.

15. රූප වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු වෙදනා වේ ද. රූප වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු සංඥා වේ ද. රූප වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු සංස්කාර වෙත් ද. රූප වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු විඥාන වේ ද.

16. වෙදනා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු රූප වේ ද. වෙදනා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු සංඥා වේ ද. වෙදනා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු සංස්කාර වෙත් ද. වෙදනා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධ වූවාහු විඥාන වේ ද.

17. සංඥා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ රූප වේ ද. සංඥා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ වෙදනා වේ ද. සංඥා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංස්කාර වෙත් ද. සංඥා වූවා ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ විඥාන වේ ද.

18. සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ රූප වේ ද. සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ වෙදනා වේ ද. සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංඥා වේ ද. සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ විඥාන වේ ද.

19. විඥාන වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ රූප වේ ද. විඥාන වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ වෙදනා වේ ද. විඥාන වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංඥා වේ ද. විඥාන වූයේ ස්කන්ධ වේ ද, ස්කන්ධයෝ සංස්කාර වෙත් ද. (අනුලොම යි.)

20. න රූපං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනා. න රූපං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤා. න රූපං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරා. න රූපං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං.

21. න වෙදනා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපං. න වෙදනා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤා. න වෙදනා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරා. න වෙදනා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං.

22. න සඤ්ඤා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපං. න සඤ්ඤා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනා. න සඤ්ඤා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරා. න සඤ්ඤා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං.

23. න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපං. න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනා. න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤා. න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං.

24. න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න රූපං. න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න වෙදනා. න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඤ්ඤා. න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධො, න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරා. (පච්චනීකං)

සුද්ධ ඛන්ධ මූලචක්කවාරො.

උද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

20. රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද. රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාර නොවූවාහු වෙත් ද. රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

21. වෙදනා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. වෙදනා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. වෙදනා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාර නොවූවාහු වෙත් ද, වෙදනා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

22. සංඥා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාර නොවූවාහු වෙත් ද. සංඥා නොවූවා ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

23. සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

24. විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනා නොවූවා වේ ද. විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නොවූයේ වේ ද, ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාර නොවූවාහු වෙත් ද.

ශුද්ධ ස්කන්ධ මූලචක්‍රවාර යි.

උද්දෙශවාර නිමි.

2. පණ්ණත්ති නිද්දෙසවාරො

1. රූපං රූපක්ඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපක්ඛන්ධො, රූපක්ඛන්ධො රූපඤ්චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. රූපක්ඛන්ධො රූපන්ති: ආමන්තා.

වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. වෙදනාක්ඛන්ධො වෙදනාති: ආමන්තා.

සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: දිට්ඨි සඤ්ඤා සඤ්ඤා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඤ්ඤාචෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඤ්ඤාති: ආමන්තා.

සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධං ඨපෙත්වා අවසෙසා සඞ්ඛාරා[1] න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරා චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරාති: ආමන්තා.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො විඤ්ඤාණන්ති: ආමන්තා. (අනුලොමං.)

2. න රූපං න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න රූපක්ඛන්ධො න රූපන්ති: පියරූපං සාතරූපං න රූපක්ඛන්ධො, රූපං. රූපඤ්ච රූපක්ඛන්ධඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව රූපං න ච රූපක්ඛන්ධො.

න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න වෙදනාක්ඛන්ධො න වෙදනාති: ආමන්තා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න සඤ්ඤාති: දිට්ඨිසඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤා. සඤ්ඤඤ්ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව සඤ්ඤා න ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො න සඞ්ඛාරාති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධං ඨපෙත්වා අවසෙසා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, සඞ්ඛාරා. සඞ්ඛාරෙ ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව සඞ්ඛාරා න ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො න විඤ්ඤාණන්ති: ආමන්තා. (පච්චනීකං.)

පදසොධනවාරො.

---

1. අවසෙසා සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරා – සයා.

2. ප්‍රඥප්ති නිර්දෙශවාර

1. රූපය රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපස්කන්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය රූප ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. රූපස්කන්ධය රූප වෙයි යත්: එසේ යැ.

වෙදනාව වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. වෙදනාස්කන්ධය වෙදනා වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥාව සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥාව සංඥා වෙයි, සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය සංඥා ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. සංඥාස්කන්ධය සංඥා වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධය තබා (හැර) අවශෙෂ සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙති. සංස්කාරස්කන්ධය සංස්කාර ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. සංස්කාරස්කන්ධය සංස්කාරයෝ යැ යත්: එසේ යැ.

විඥානය විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. විඥානස්කන්ධය විඥාන වෙයි යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. රූප නොවූයේ රූපස්කන්ධ නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. රූපස්කන්ධ නොවූයේ රූප නොවූයේ වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූපස්කන්ධ නොවූයේ වෙයි, රූප වෙයි. රූපයත් රූපස්කන්ධයත් තබා (හැර) අවශෙෂයෝ නොද රූප වෙයි, නොද රූපස්කන්ධ වෙයි.

වෙදනා නොවූයේ වෙදනාස්කන්ධ නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. වෙදනාස්කන්ධ නොවූයේ වෙදනා නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූයේ සංඥාස්කන්ධ නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. සංඥාස්කන්ධ නොවූයේ සංඥා නොවූයේ වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥාස්කන්ධ නොවූයේ වෙයි, සංඥා වෙයි. සංඥාව ද සංඥාස්කන්ධය ද තබා රූපාදි අවශෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද සංඥාස්කන්ධ වෙයි.

සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයේ යැ යත්: එසේ යැ. සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයේ සංස්කාර නොවූවාහු යැ යත්: සංස්කාරස්කන්ධය තබා අවශෙෂයෝ සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයේ යැ, සංස්කාර වෙති. සංස්කාර ද සංස්කාරස්කන්ධ ද තබා අවශෙෂයෝ නොද සංස්කාරයෝ යැ, නොද සංස්කාරස්කන්ධ යි.

විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. විඥානස්කන්ධ නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. රූපං රූපක්ඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපක්ඛන්ධො. රූපක්ඛන්ධො රූපඤ්චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා[1], න වෙදනාක්ඛන්ධො.

රූපං රූපක්ඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපක්ඛන්ධො. රූපක්ඛන්ධො රූපඤ්චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

රූපං රූපක්ඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපක්ඛන්ධො. රූපක්ඛන්ධො රූපඤ්චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො.

රූපං රූපක්ඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපක්ඛන්ධො. රූපක්ඛන්ධො රූපඤ්චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

4. වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපක්ඛන්ධො.

වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ඛන්ධොචෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො.

වෙදනා වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධොචෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

5. සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: දිට්ඨිසඤ්ඤා සඤ්ඤා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඤ්ඤා චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපක්ඛන්ධො.

1. අවසෙසා ඛන්ධා ඛන්ධා - සයා.

3. රූපය රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපස්කන්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය රූප ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: වෙදනාස්කන්ධය ස්කන්ධ ද වෙදනාස්කන්ධ ද වෙයි. (රූපාදි) අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වෙදනාස්කන්ධ නො වේ.

රූපය රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපස්කන්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය රූප ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: සංඥාස්කන්ධය ස්කන්ධ ද සංඥා-ස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො-වේ.

රූපය රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපස්කන්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය රූප ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙති යත්: සංස්කාරස්කන්ධය ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ. සංස්කාරස්කන්ධ නො වේ.

රූපය රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපස්කන්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය රූප ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වෙති යත්: විඥානස්කන්ධය ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, විඥානස්කන්ධ නො වේ.

4. වෙදනා වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: රූපස්කන්ධ ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, රූපස්කන්ධ නො වේ.

වෙදනා වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංඥා-ස්කන්ධ වෙයි යත්: සංඥාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො වේ.

වෙදනා වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අවෂෙයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ නො වේ.

වෙදනා වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ විඥාන ස්කන්ධ වෙයි යත්: විඥානස්කන්ධ ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, විඥානස්කන්ධ නො වේ.

5. සංඥා සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධ සංඥා ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: රූපස්කන්ධ ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, රූපස්කන්ධ නො වේ.

සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: දිට්ඨිසඤ්ඤා සඤ්ඤා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඤ්ඤා චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න වෙදනාක්ඛන්ධො.

සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: දිට්ඨිසඤ්ඤා සඤ්ඤා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඤ්ඤා චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො.

සඤ්ඤා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: දිට්ඨිසඤ්ඤා සඤ්ඤා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඤ්ඤා චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

6. සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධං ඨපෙත්වා අවසෙසා සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරා චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපක්ඛන්ධො.

සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධං ඨපෙත්වා අවසෙසා සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරා චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න වෙදනාක්ඛන්ධො.

සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධං ඨපෙත්වා අවසෙසා සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරා චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධං ඨපෙත්වා අවසෙසා සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරා චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධො-චෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

7. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපක්ඛන්ධො.

සංඥා සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධ සංඥා ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: වෙදනාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද වෙදනාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වෙදනාස්කන්ධ නො වේ.

සංඥා සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධ සංඥා ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ නො වේ.

සංඥා සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධ සංඥා ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: විඥානස්කන්ධ ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ. විඥානස්කන්ධ නො වේ.

6. සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධය තබා අවශෙෂයෝ සංස්කාර වෙති. සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි. සංස්කාරස්කන්ධ සංස්කාර ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: රූපස්කන්ධ ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, රූපස්කන්ධ නො වේ.

සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධය තබා අවශෙෂයෝ සංස්කාර වෙති, සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි. සංස්කාර ස්කන්ධ සංස්කාර ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: වෙදනාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද වෙදනාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වෙදනාස්කන්ධ නො වේ.

සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධය තබා අවශෙෂයෝ සංස්කාර වෙති, සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි. සංස්කාරස්කන්ධ සංස්කාර ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: සංඥාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධ වෙති, සංඥාස්කන්ධ නො වේ.

සංස්කාරයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධය තබා අවශෙෂයෝ සංස්කාර වෙති, සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි. සංස්කාරස්කන්ධ සංස්කාර ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: විඥානස්කන්ධ ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධ වෙති, විඥානස්කන්ධ නො වේ.

7. විඥාන විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: රූපස්කන්ධ ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, රූපස්කන්ධ නො වේ.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න වෙදනාක්ඛන්ධො.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. (අනුලොමං)

8. න රූපං න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න රූපං න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න රූපං න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති; ආමන්තා.

න රූපං න රූපක්ඛන්ධොති; ආමන්තා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

9. න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න වෙදනා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

10. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති; ආමන්තා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති; ආමන්තා.

විඥාන විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: වෙදනාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද වෙදනාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වෙදනාස්කන්ධ නො වේ.

විඥාන විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: සඥාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො වේ.

විඥාන විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. රූප නොවූයේ රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

9. වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

10. සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

11. න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

12. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. (පච්චනීකං)

පදසොධනමූලචක්කවාරො.

13. රූපං ඛන්ධොති; ආමන්තා. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධො.

වෙදනා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච, අවසෙසා ඛන්ධා, න වෙදනාක්ඛන්ධො.

සඤ්ඤා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

සඞ්ඛාරා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො.

විඤ්ඤාණං ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච, අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො. (අනුලොමං)

11. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යි.

12. විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධන මූලචක්‍රවාර යි.

13. රූපය ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ යැ යත්: රූපස්කන්ධය ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි, (වෙදනාදි) අවශෙෂයෝ ස්කන්ධ වෙති, රූපස්කන්ධ නො වෙයි.

වෙදනාව ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ යැ යත්: වෙදනාස්කන්ධය ස්කන්ධ ද වෙදනාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි.

සංඥාව ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ යැ යත්: සංඥාස්කන්ධය ස්කන්ධ ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි.

සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ යැ යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ යැ යත්: සංස්කාරස්කන්ධය ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි.

විඥානය ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ යැ යත්: විඥානස්කන්ධය ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, විඥානස්කන්ධ නො වෙ.

14. න රූපං න ඛන්ධොති: රූපං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න රූපං, ඛන්ධා. රූපඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව රූපං න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න වෙදනා න ඛන්ධොති: වෙදනං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න වෙදනා, ඛන්ධා. වෙදනඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව වෙදනා න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඤ්ඤා න ඛන්ධොති: සඤ්ඤං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න සඤ්ඤා, ඛන්ධා. සඤ්ඤඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව සඤ්ඤා න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධොති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං, ඛන්ධා. විඤ්ඤාණඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව විඤ්ඤාණං න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. (පච්චනීකං)

සුද්ධඛන්ධවාරො.

15. රූපං ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න වෙදනාක්ඛන්ධො.

රූපං ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

රූපං ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො.

රූපං ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

14. රූප නොවූයෙ ස්කන්ධ නොවූයෙ වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ රූප නොවූයෙ යැ, ස්කන්ධයෝ යැ. රූපයත් ස්කන්ධයනුත් තබා අවශෙෂයෝ (පඤ්ච ස්කන්ධ විනිර්මුක්ත වූ නිර්වාණයත් ප්‍රඥප්තියත්) නොද රූප වෙයි, නොද ස්කන්ධ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නොවූයෙ යැ යත්: එසේ යැ.

වෙදනා නොවූයෙ ස්කන්ධ නොවූයෙ වෙයි යත්: වෙදනාව තබා අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වෙදනාස්කන්ධ නො වෙති. වෙදනාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද වෙදනා යැ, නොද ස්කන්ධයෝ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නොවූයෙ යැ යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූයෙ ස්කන්ධ නොවූයෙ යැ යත්: සංඥාව තබා අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො වෙති. සංඥාවත් ස්කන්ධයනුත් තබා අවශෙෂයෝ නොද සංඥා යැ, නොද ස්කන්ධ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නොවූයෙ වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නොවූයෙ යැ යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නොවූයෙ යැ යත්: එසේ යැ.

විඥාන නොවූයෙ ස්කන්ධ නොවූයෙ වෙයි යත්: විඥානය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ විඥාන නොවූයෙ යැ, ස්කන්ධයෝ යැ. විඥානය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ නොද ස්කන්ධයෝ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නොවූයෙ යැ යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධස්කන්ධවාර යි.

15. රූප ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ වෙදනා-ස්කන්ධ වෙයි යත්: වෙදනාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද වෙදනාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වෙදනාස්කන්ධ නො වේ.

රූප ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: සංඥාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො වේ.

රූප ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ නො වේ.

රූප ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: විඥානස්කන්ධ ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, විඥානස්කන්ධ නො වේ.

16. වෙදනා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපක්ඛන්ධො.

වෙදනා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤා-ක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

වෙදනා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාර ක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො.

වෙදනා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

17. සඤ්ඤා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපක්ඛන්ධො.

සඤ්ඤා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනා-ක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න වෙදනාක්ඛන්ධො.

සඤ්ඤා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාර-ක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො.

සඤ්ඤා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

18. සඞ්ඛාරා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපක්ඛන්ධො.

සඞ්ඛාරා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනා-ක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධො.

සඞ්ඛාරා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤා-ක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

සඞ්ඛාරා ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

16. වේදනා ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: රූපස්කන්ධ ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, රූපස්කන්ධ නො වේ.

වේදනා ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: සංඥාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො වේ.

වේදනා ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ නො වේ.

වේදනා ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: විඥානස්කන්ධ ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, විඥානස්කන්ධ නො වේ.

17. සංඥා ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: රූපස්කන්ධ ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, රූපස්කන්ධ නො වේ.

සංඥා ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ වේදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: වේදනාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද වේදනාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වේදනාස්කන්ධ නො වේ.

සංඥා ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ නො වේ.

සංඥා ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: විඥානස්කන්ධ ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ විඥානස්කන්ධ නො වේ.

18. සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: රූපස්කන්ධ ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, රූපස්කන්ධ නො වේ.

සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ වේදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: වේදනාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද වේදනාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, වේදනාස්කන්ධ නො වේ.

සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: සංඥාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි, අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො වේ.

සංස්කාරයෝ ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ විඥානස්කන්ධ වෙයි යත්: විඥානස්කන්ධ ස්කන්ධ ද විඥානස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, විඥානස්කන්ධ නො වේ.

19. විඤ්ඤාණං ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා රූපක්ඛන්ධොති: රූපක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව රූපක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපක්ඛන්ධො.

විඤ්ඤාණං ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා වෙදනාක්ඛන්ධොති: වෙදනාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව වෙදනාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න වෙදනාක්ඛන්ධො.

විඤ්ඤාණං ඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධා සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාක්ඛන්ධො.

විඤ්ඤාණං ඛන්ධොති; ආමන්තා. ඛන්ධා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ඛන්ධො චෙව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො. (අනුලොමං)

20. න රූපං න ඛන්ධොති: රූපං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න රූපං, ඛන්ධා. රූපඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛන්ධොති: රූපං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා, න රූපං ඛන්ධා. රූපඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති, ආමන්තා.

න රූපං න ඛන්ධොති: රූපං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න රූපං, ඛන්ධා. රූපඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛන්ධොති: රූපං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා: න රූපං, ඛන්ධා. රූපඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව රූපං න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

21. න වෙදනා න ඛන්ධොති: වෙදනං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න වෙදනා, ඛන්ධා. වෙදනඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව වෙදනා, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

19. විඤ්ඤාන ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ රූපස්කන්ධ වෙයි යත්: රූපස්කන්ධ ස්කන්ධ ද රූපස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ. රූපස්කන්ධ නො වේ.

විඤ්ඤාන ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: වෙදනාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද වෙදනාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ. වෙදනාස්කන්ධ නො වේ.

විඤ්ඤාන ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංඥාස්කන්ධ වෙයි යත්: සංඥාස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංඥාස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංඥාස්කන්ධ නො වේ.

විඤ්ඤාන ස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධයෝ සංස්කාරස්කන්ධ වෙයි යත්: සංස්කාරස්කන්ධ ස්කන්ධ ද සංස්කාරස්කන්ධ ද වෙයි. අවශෙෂයෝ ස්කන්ධයෝ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ නො වේ.

20. රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ රූප නො වෙයි. ස්කන්ධයෝ වෙති. රූපය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ රූප නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. රූපය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ රූප නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. රූපය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ රූප නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. රූපය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඤ්ඤානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යි.

21. වෙදනා නොවූවා ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: වෙදනාව තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ වෙදනා නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. වෙදනාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද වෙදනා වෙයි, නො ද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

න වෙදනා න ඛන්ධාති: වෙදනං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න වෙදනා, ඛන්ධා. වෙදනඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව වෙදනා, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න වෙදනා න ඛන්ධාති: වෙදනං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න වෙදනා, ඛන්ධා. වෙදනඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව වෙදනා, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න වෙදනා න ඛන්ධාති: වෙදනං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න වෙදනා, ඛන්ධා. වෙදනඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව වෙදනා, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

22. න සඤ්ඤා න ඛන්ධාති: සඤ්ඤං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න සඤ්ඤා, ඛන්ධා. සඤ්ඤඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව සඤ්ඤා, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඤ්ඤා න ඛන්ධාති: සඤ්ඤං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න සඤ්ඤා, ඛන්ධා. සඤ්ඤඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව සඤ්ඤා, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඤ්ඤා න ඛන්ධාති: සඤ්ඤං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න සඤ්ඤා, ඛන්ධා. සඤ්ඤඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව සඤ්ඤා, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඤ්ඤා න ඛන්ධාති: සඤ්ඤං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤා, ඛන්ධා. සඤ්ඤඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව සඤ්ඤා, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

වේදනා නොවූවා ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: වේදනාව තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ වේදනා නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. වේදනාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද වේදනා වෙයි, නොද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥා ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

වේදනා නොවූවා ස්කන්ධ නොවෙයි යත්: වේදනාව තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ වේදනා නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. වේදනාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද වේදනා වෙයි, නොද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

වේදනා නොවූවා ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: වේදනාව තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ වේදනා නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. වේදනාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද වේදනා වෙයි, නොද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

22. සංඥා නොවූවා ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: සංඥාව තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ සංඥා නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. සංඥාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: සංඥාව තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ සංඥා නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. සංඥාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු වේදනාස්කන්ධ වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: සංඥාව තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ සංඥා නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. සංඥාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: සංඥාව තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ සංඥා නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ වෙති. සංඥාව ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද ස්කන්ධයෝ වෙති. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

23. න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධාති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධාති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධාති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න ඛන්ධාති: ආමන්තා. න ඛන්ධා න විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

24. න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං, ඛන්ධා. විඤ්ඤාණඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව විඤ්ඤාණං, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න රූපක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං, ඛන්ධා. විඤ්ඤාණඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව විඤ්ඤාණං, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න වෙදනාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං, ඛන්ධා. විඤ්ඤාණඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව විඤ්ඤාණං, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාක්ඛන්ධොති: ආමන්තා.

න විඤ්ඤාණං න ඛන්ධොති: විඤ්ඤාණං ඨපෙත්වා අවසෙසා ඛන්ධා න විඤ්ඤාණං, ඛන්ධා. විඤ්ඤාණඤ්ච ඛන්ධෙ ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව විඤ්ඤාණං, න ච ඛන්ධා. න ඛන්ධා න සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොති: ආමන්තා. (පච්චනීකං)

සුද්ධඛන්ධමූලචක්කවාරො.

පණ්ණත්තිනිද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

23. සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. ස්කන්ධ නොවූවාහු විඥානස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යි.

24. විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: විඥානය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ විඥාන නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ යැ. විඥානය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද ස්කන්ධයෝ යි. ස්කන්ධ නොවූවාහු රූපස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: විඥානය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ විඥාන නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ යැ. විඥානය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද ස්කන්ධයෝ යි. ස්කන්ධ නොවූවාහු වෙදනාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: විඥානය තබා අවශෙෂ ස්කන්ධයෝ විඥාන නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ යැ. විඥානය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද ස්කන්ධයෝ යි. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංඥාස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ ස්කන්ධ නො වෙයි යත්: විඥානය තබා අව-ශෙෂ ස්කන්ධයෝ විඥාන නො වෙයි, ස්කන්ධයෝ යැ. විඥානය ද ස්කන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නො ද ස්කන්ධයෝ යි. ස්කන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරස්කන්ධ නො වෙයි යත්: එසේ යැ. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධ ස්කන්ධ මූලචක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්තිනිර්දේශවාර නිමි.

2. පවත්තිඋප්පාදවාරො

1. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති : අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගල)

2. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම ඔකාස)

3. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

4. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකපුග්ගල)

2. ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර

1. යමක්හට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනා (අසංඥසත්ත්වයට උපප්‍රාප්ති වශයෙන් පැමිණෙන) ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යමක්හට වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චවොකාරභවයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

2, යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාරභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

3. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාරභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාරභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

4. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපදීනම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ච්‍යුත වන්නා වූ එ හැමට රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී.

යළි යමක්හට හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ච්‍යුත වන්නා වූ එ හැමට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

5. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති. (පච්චනීක ඔකාස)

6. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: අරූපං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නවාරො.

7. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

8. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ, තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ. (අනුලොම ඔකාස)

9. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ, තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ. (අනුලොම- පුග්ගලොකාස)

5. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදියි.

යළි යම් තැනෙක හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

6. යමක්හට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ච්‍යුත වන්නා වූ එ හැමට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වෙදනාස්කධ ද නූපදී.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ච්‍යුත වන්නා වූ එ හැමට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදියි, රූපස්කන්ධ ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

7. යමක්හට රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යි.

8. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ උපනි නම් එතන්හි වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපන, එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චවොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපන, වෙදනාස්කන්ධ ද උපනි.

යළි යම් තැනෙක හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ උපන යත්: අරූපභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන, එහි රූපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චවොකාරභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපන, රූපස්කන්ධ ද උපනි.

9. යමක්හට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චවොකාරභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපන, වෙදනාස්කන්ධ ද උපනි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපන යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චවොකාරභව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපන, රූපස්කන්ධ ද උපනි

10. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. (පච්චනීකපුග්ගල)

11. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති. (පච්චනීක ඔකාස)

12. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අතීතවාරො.

13. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොම ඔකාස)

10. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: නැත.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට රූප-ස්කන්ධ නූපන යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

11. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපනි නම් එතන්හි වෙදනා ස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ නූපන යත්: උපනි. (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ ය)

12. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපන්නෙ වෙයි. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපන, වෙදනාස්කන්ධ ද නූපනි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපන යත්: අසංඥසත්ත්‍ව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපන්නෙ වෙයි. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන, රූපස්කන්ධ ද නූපනි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

අතීතවාර යි.

13. යමක්හට රූපස්කන්ධ (මතු) උපදනෙ නම් ඔහට වෙදනා ස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට රූප-ස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: යම් කෙනෙක් අරූපභවයෙහි ඉපැද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

14. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදනෙ නම් එතන්හි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අසංඥසත්ත්‍ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ. එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ වෙයි. පඤ්ච-වොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යත්: අරූපභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ, පඤ්චවොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

15. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

16. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ අරූපං උප්පජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (පච්චනීකපුග්ගල)

17. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති. (පච්චනීක ඔකාස)

18. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

15. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අසංඥසත්ත්‍ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යි. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

16. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: යම් කෙනෙක් අරූපභවයෙහි ඉපැද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

17. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි. (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

18. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අසංඥසත්ත්‍ව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නො ද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස යි.)

අනාගතවාර යි.

19. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

20. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

22. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (අනුලොම ඔකාස)

23. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

19. යමක්හට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ අරූපභවයට උපගත වන්නා වූ එ හැමට වෙදනාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාරභවයෙහි උපදනා අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනා ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

20. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනා වූ එ හැමට සංඥාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුවොකාර පඤ්චවොකාරභවයෙහි උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද උපන. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගල යි.)

21. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: අසංඥසත්‍ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාරභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

22. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ උපනි නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඔකාස යි.)

23. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපන. අවශෙෂයන් කෙරෙහි පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: පඤ්චවොකාරභවයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

24. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

25. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි.

26. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. (පච්චනීකපුග්ගල)

27. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

28. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක ඔකාස)

29. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති.

24. යමක්හට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි සංඥස්කන්ධ උපන යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද උපන. අවශෙෂයන් කෙරෙහි චතුවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥස්කන්ධ ද උපන.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥස්කන්ධ උපන නම් ඔහට එහි වෙදනාස්නන්ධ උපදී යැ යත්: චතුවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙන් චුත වන ඔවුනට එහි සංඥස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥස්කන්ධ ද උපන. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

25. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: නැති.

26. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: නැති. (පච්චනීක පුග්ගල යි.)

27. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

28. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපනි නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි.

29. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: පඤ්චවොකාරභවයෙන් චුත වන්නවුනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපන්නෙ වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනුවනට යැ අසංඥසත්තයෙන් චුත වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ. රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

30. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා[1] චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති සඤ්ඤක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා[1] චවන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

31. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

32. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. තස්ස සඤ්ඤක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං සඤ්ඤක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති සඤ්ඤක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

1. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං – මජසං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනුවනට යැ අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

30. යමක්හට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: චතුවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද නූපන. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනුවනට යැ අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපන.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනුවනට යැ අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද නූපන. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස යි.)

පච්චුප්පන්නාතීතවාර යි.

31. යමක්හට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ (මතු) උපදනෙ යැ යත්: පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශෙෂයන් කෙරෙහි පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට යැ අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද (මතු) උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ච්‍යුත වන හැමට යැ අරූපභවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාරභවයෙහි උපදනවුනට යැ අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදී.

32. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පශ්චිමභවික වැ උපදනා ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශෙෂයන් කෙරෙහි චතුවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගල)

33. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

34. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති ආමන්තා. (අනුලොමඔකාස)

35. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං, පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

36. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට වේදනා-ස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ච්‍යුත වන හැමට යැ අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගල යි.)

33. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනා-ස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අසංඥසත්‍ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූප-ස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

34. යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි සංඥා-ස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඔකාස යි.)

35. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා පශ්චිම භවිකයනට යැ අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශෙෂ වූ පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වනුවනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනා-ස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

36. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පශ්චිම භවික වැ උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ (අනාගතයෙහි) නොද උපදනෙ යැ. සෙසු චතුවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥා-ස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

37. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති: රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

38. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති,

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං[1] තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකපුග්ගල)

39. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

40. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (පච්චනීකඔකාස)

---

1. පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං - මජසං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: චතුවොකාර පඤ්ච-වොකාර භවයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුවොකාරයෙහි පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

37. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ච්‍යුත වන හැමට යැ අරූපභවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූප භවයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූප-ස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූපභවයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

38. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ච්‍යුත වන හැමට යැ අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදන වුනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ ය. පිරිනිවෙන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වෙදනා ස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පශ්චිම භවිකයනට යැ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනාවුනට යැ යන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. පිරිනිවෙන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පච්චනීක පුග්ගල යි.)

39. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

40. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥා-ස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි. (පච්චනීක ඔකාස යි.)

41. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ වෙදනා-ක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනා-ක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං, තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

42. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤ-සත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

43. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති, තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති,

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස රූප-ක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

41. යමක්හට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පඤ්ච-වොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසත්වයෙන් ච්‍යුත වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි, වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනාවුනට යැ අසංඥසත්වයෙහි උපදනා-වුනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසත්වයෙන් ච්‍යුත වනු-වනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රූප-ස්කන්ධ ද නූපදී.

42. යමක්හට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: චතුවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඥසත්වයනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනාවුනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥා-ස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඥසත්වයනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥා-ස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස යි.)

පච්චුප්පන්නානාගතවාර යි.

43. යමක්හට රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපන, ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශෙෂයනට රූප-ස්කන්ධ ද උපන. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට රූප-ස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යි.

44. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ.

46. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම ඔකාස)

47. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ.

48. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිත්ථ, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

44. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඕහට සංඥාස්කන්ධ උපනෙ යැ යත් : පශ්චිමභවික වූ ඕවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපන ඕවුනට සංඥාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශෙෂ වූ ඕවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපන. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඕහට වෙදනාස්කන්ධ උපන යත් : එසේ යි.

45. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපනි නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : අසංඥසත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපන. එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චවොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපන. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ උපන යත් : අරූපභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චවොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපනි.

46. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන යත් : එසේ යි. (අනුලොම ඕකාස යි.)

47. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඕහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදෙන යැ යත් : පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම භවිකයනට යැ අසංඥසත්වයනට යැ යන ඕවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපන. ඕවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශෙෂ පඤ්චවොකාර වූ ඕවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපන. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඕහට එහි රූපස්කන්ධ උපන යත් : අරූප වූ ඕවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඕවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චවොකාර වූ ඕවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපන.

48. යමක්හට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඕහට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදෙන යැ යත් : පශ්චිමභවික වූ ඕවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන. ඕවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවශෙෂ චතුවොකාර පඤ්චවොකාර වූ ඕවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපන. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඕහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපන යත් : එසේ යි. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

49. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

50. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගල)

51. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ, තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

52. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (පච්චනීක ඔකාස)

53. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

54. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අතීතානාගතවාරො.

පවත්ති උප්පාදවාරො නිට්ඨිතො.

49. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: නැති.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපන යත්: උපනි.

50. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: නැති.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපනි. (පච්චනීක පුග්ගල යි.)

51. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපනි නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපන යත්: උපනි.

52. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: එසේ යි. (පච්චනීක ඔකාස යි.)

53. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. ශුද්ධාවාසයනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපන. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපන යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසත්ත්වයනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපන. ශුද්ධාවාසයනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද නූපනි.

54. යමක්හට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපන. ශුද්ධාවාසයනට යැ අසංඥසත්ත්වයනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපනි. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස යි.)

අතීතානාගතවාර යි.

ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර නිමි.

3. පවත්තිනිරොධවාරො

1. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති : අරූපා චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

2, යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති : අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති,

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති : අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම ඔකාස)

3. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති : අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති : අරූපා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

3. ප්‍රවෘත්ති නිරොධවාර

1. යමක්හට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙදනා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමක්හට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට රූප-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

2. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වෙදනා ස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥසත්‍ව වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්ච-වොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූප වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්ච-වොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමාවකාශ යි.)

3. යමක්හට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූපාවචර-යෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූප-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

4. යස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: අරූපා චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති. වෙදනා-ක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති,

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති, රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගල)

5. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනීක ඔකාස)

6. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: අරූපා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති, රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නවාරො.

7. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා. යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරු-ජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

4. යමක්හට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අරූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

5. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

6. යමක්හට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අරූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමක්හට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

7. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

8. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති : අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ, පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති : අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ. රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ. (අනුලොම ඔකාස)

9. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති : අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති : අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

10. යස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති : නත්ථි. යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති : නත්ථි. (පච්චනීක පුග්ගල)

11. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති : නිරුජ්ඣිත්ථ. යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති : නිරුජ්ඣිත්ථ. (පච්චනීක ඔකාස)

12. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති : අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

8. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වෙදනා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්ච-වොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වීය. පඤ්ච-වොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොමාවකාශ යි.)

9. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලා-වකාශ යි.)

10. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වෙදනා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති. තවද යමකුට වෙදනා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

11. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් එහි රූප-ස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යනීකා-වකාශ යි.)

12. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි වෙදනා-ස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

13. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති. (අනුලොම ඔකාස)

15. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති,

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අසංඥසත්ත වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතවාර යි.

13. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ අරූපයෙහි උපදනවුනට ද, යම් මැ කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කනධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

14. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අරූප වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යැ රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලොවකාශ යි.)

16. යස්ස රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සතීති : පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං, චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති· නො ච තෙසං වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධෝ ච න නිරුජ්ඣිස්සති, වේදනාක්ඛන්ධෝ ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සතීති : ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගල)

17. යත්ථ රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති තත්ථ වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සතීති : නිරුජ්ඣිස්සති.

යත්ථ වා පන වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සතීති : නිරුජ්ඣිස්සති. (පච්චනීක ඔකාස)

18. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සතීති : අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධෝ ච න නිරුජ්ඣිස්සති. වේදනාක්ඛන්ධෝ ච න නිරුජ්ඣිස්සති,

යස්ස වා පන යත්ථ වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සතීති : අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වේදනාක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධෝ න නිරුජ්ඣිස්සති පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ වේදනාක්ඛන්ධෝ ච න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපක්ඛන්ධෝ ච න නිරුජ්ඣිස්සති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

19. යස්ස රූපක්ඛන්ධෝ නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාක්ඛන්ධෝ නිරුජ්ඣිස්සතීති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන වේදනාක්ඛන්ධෝ නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධෝ නිරුජ්ඣතීති : සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා චවන්තානං තෙසං වේදනාක්ඛන්ධෝ නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධෝ නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං වේදනාක්ඛන්ධෝ ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධෝ ච නිරුජ්ඣති.

16. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ අරූපයෙහි උපදනවුනට ද, යම් මැ කෙනෙක් අරූපභවයෙහි ඉපද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද, ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

17. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

18. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

19. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වීය ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

20. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, චතුවොකාරා, පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

21. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති.

22. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා. (අනුලොම ඔකාස)

23. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති.

20. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද අසංඥසත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වීය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

21. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වීය. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූප වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වීය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

22. යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාස යි.)

23. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වීය. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැ යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වීය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

24. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤා-ක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, සඤ්ඤා-ක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනා ක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

25. යස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූප-ක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: නත්ථි.

26. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤා-ක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: නත්ථි. (පච්චනීක පුග්ගල)

27–28. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති (යත්ථකං පරිපුණ්ණං කාතබ්බං) (පච්චනීක ඔකාස)

29. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති.

24. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වීය. චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුවොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වීය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වීය.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

26. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: නිරුද්ධ වීය.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

27, 28. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් (යමකය සම්පූර්ණ කළයුතු යි, ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

29. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වීය. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වීය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වීය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද නිරුද්ධ නො වීය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

30. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති: චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නාතීතවාරො.

31. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති; සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති.

32. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

30. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: චතුවොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වීය. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වීය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වීය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වීය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

31. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නාවූ සෙස්සනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූයි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

32. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනා-ක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

33-34. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති -පෙ-

35. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ වෙදනා-ක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤ-සත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති.

36. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරා, පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. චතුවොකාරා, පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරු-ජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

33, 34. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් (අනුලොමාවකාශ යි.)

35. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

36. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුවොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

37. යස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං රූප-ක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනා-ක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති.

38. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤා-ක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනීක පුග්ගල)

39–40. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති –පෙ– (පච්චනීක ඔකාස)

41. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බ-න්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති.

37. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි, අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

38. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

39–40. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ....(ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

41. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

42. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති, තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: චතුවොකාරං, පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

43. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, ඉතරෙසං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

44. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති,

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45–46. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති –පෙ– (අනුලොම ඔකාස)

47. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

42. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුවොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

43. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වීය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

44. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වීය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

45 - 46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම්... (අනුලොමාවකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වීය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති. රූපක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

48. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

49. යස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ.

50. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති. නත්ථි.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ. (පච්චනීක පුග්ගල)

51-52. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ -පෙ- (පච්චනීක ඔකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

48. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චතුවොකාර වූ ද පඤ්චවොකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. චතුවොකාර වූ ද පඤ්චවොකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

49. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

50. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

51-52. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

53. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

54. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ[1] පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං[2] තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පවත්ති නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

1. "පඤ්චවොකාරෙ" ති පදං මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීති පිටකෙ න දිස්සතෙ.
2. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං – මජසං. සයා.

53. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී.

54. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රවෘත්ති නිරොධවාර නිමි.

4. උප්පාදනිරොධවාරො

1. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: නො.

2. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: නො (අනුලොම පුග්ගල)

3. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: අරූපෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති, නො ච තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

4. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (අනුලොම ඔකාස)

5. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: නො.

6. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: නො. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

4. උත්පාද නිරොධවාර

1. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

2. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

3. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥසත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධය උපදී. එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපස්කන්ධය ද උපදී.

4. යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය උපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

6. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

7. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. අරූපං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

8. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගල)

9. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති.

යත්ථ වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

10. යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක ඔකාස)

7. යමකුට රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට වෙදනා-ස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නූපදී, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නූපදී. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. රූපස්කන්ධය ද නූපදී.

8. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට සංඥා-ස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට වෙදනා ස්කන්ධය නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: චතුවොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාර යෙහි ද උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නූපදී. අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

9. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: උපදී.

10. යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නූපදී නම් එහි සංඥා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

11. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. අරූපං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

12. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣති වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නවාරො.

13. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

14. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

11. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපදී. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී.

12. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: චතුවොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නූපදී. අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට හි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

13. යමකුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

14. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

15. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

16. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති. රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

17. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

18. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි.

19. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. (පච්චනීක පුග්ගල)

20. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීක ඔකාස)

21. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

15. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම්... (අනුලොමාවකාශ යි.)

16. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වීය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට හි රූපස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

17. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

18. යමකුට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති.

19. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

20. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම්... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

21. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ, තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

22. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අතීතවාරො.

23. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උප්පජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

24. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ජිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොම පුග්ගල)

25. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

26. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: අසංඥ-සත්ව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නො උපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ යි.

22. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතවාර යි.

23. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ උපදනවුනට ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ යි. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි.

24. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට සංඥා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ උපදනා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වෙදනා-ස්කන්ධය නොද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

25. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම්... (අනුලොමාවකාශ යි.)

26. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති.

27. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

28. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

29. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගල)

30. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (පච්චනීක ඔකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නෝ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ යි. සෙසු පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි.

27. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද උපදින්නේය. චතුවොකාර වූ ද පඤ්චවොකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

28. යමකුට රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ උපදනවුනට ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නූපදින්නේය, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

29. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ උපදනා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදින්නේ ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

30. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

31. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති.

32. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිස්සති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

33. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. –පෙ–

(යථා උප්පාදවාරෙ පච්චුප්පන්නාතීතං විභත්තං තථා ඉධ විභජිතබ්බං) (අනුලොම පුග්ගල)

පච්චුප්පන්නාතීතවාරො.

31. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනා-ස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදින්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥ-සත්ව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපදින්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූප-ස්කන්ධය ද නූපදින්නේ යි.

32. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම භවික වැ උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදින්නේ ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

33. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූප-ස්කන්ධය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතීතවාර බෙදන ලද්දේ ද එසේ මෙහි ද බෙදියයුතු) (අනුලොම පුද්ගල යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

34. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

35. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගල)

36. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

37. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අරූපං[1] උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

38. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති. වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. අරූපානං තෙසං තත්ථ - මජසං.

34. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

35 යමකුට වෙදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුවොකාර-යෙහි ද පඤ්චවොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

36. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම්...
(අනුලොමාවකාශ යි.)

37. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදී. ඔවුනට එහි වෙදනා-ස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

38. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුවොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

39. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

40. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගල)

41. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති —පෙ— (පච්චනීක ඔකාස)

42. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති, පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති.

43. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජති. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

39. යමකුට රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නූපදී, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

40. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

41. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

42. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපදී. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේය, රූපස්කන්ධය ද නූපදී.

43. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුවොකාරයෙන් ද පඤ්චවොකාරයෙන් ද ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේයි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

44. යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති; ආමන්තා.

45. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

46. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

47. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති.

48. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

49. යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි.

44. යමකුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට වෙදනා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද උපන්නේය, වෙදනා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

45. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට සංඥා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, සංඥා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ යි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

48. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥා-ස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද උපන්නේය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය උපදනේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ යි. (අනුලොම පුද්-ගලාවකාශ යි.)

49. යමකුට රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහට වෙදනා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: නැති.

යස්ස වා පන වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

50. යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීක පුග්ගල)

51. යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ -පෙ- (පච්චනීක ඔකාස)

52. යස්ස යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ, වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

53. යස්ස යත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච න නිරුජ්ඣිස්සති, වෙදනාක්ඛන්ධො ච නුප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අතීතානාගතවාරො.

උප්පාද නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නූපදින්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

50. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

51. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

52. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නූපදනේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නූපන්නේ යි.

53. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධ ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතානාගතවාර යි.

උත්පාද නිරොධවාර නිමි.

5. පරිඤ්ඤාවාරො

1. යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාති සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානාතීති: ආමන්තා.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානාති සො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාතීති: ආමන්තා.

2. යො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානාති සො වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානාතීති: ආමන්තා.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානාති සො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානාතීති: ආමන්තා.

පච්චුප්පන්නවාරො.

3. යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානිත්ථ සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිත්ථාති: ආමන්තා.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිත්ථ සො රූපක්ඛන්ධං පරිජානිත්ථාති: ආමන්තා.

4. යො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථ සො වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථාති: ආමන්තා.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථ සො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථාති: ආමන්තා.

අතීතවාරො.

5. යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානිස්සති සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිස්සති සො රූපක්ඛන්ධං පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

6. යො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සති සො වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සති සො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

අනාගතවාරො.

5. පරිඤ්ඤාවාරය

1. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම වෙදනා-ස්කන්ධය පිරිසිඳ දනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දනී ද යත්: එසේ යි.

2. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාරය යි.

3. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම වෙදනා-ස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

4. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්තේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්තේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

අතීතවාරය යි.

5. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

6. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතවාරය යි.

7. යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාති සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරි-ජානිත්ථා[1]ති: නො.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිත්ථ සො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාතීති: නො.

8. යො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානාති සො වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථාති: අරහා රූපක්ඛන්ධං න පරිජානාති. නො ච වෙදනා-ක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථ. අග්ගමග්ගසමඞ්ගිඤ්ච අරහන්තඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා රූපක්ඛන්ධං ච න පරිජානන්ති. වෙදනාක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානිත්ථ.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථ, සො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානාතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගී වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථ, නො ච රූපක්ඛන්ධං න පරිජානාති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගිඤ්ච අරහන්තඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා වෙදනාක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානිත්ථ. රූප-ක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානන්ති.

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

9. යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාති, සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරි-ජානිස්සතීති: නො.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිස්සති, සො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාතීති: නො.

10. යො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානාති සො වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සතීති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ රූපක්ඛන්ධං න පරිජානන්ති, නො ච වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සන්ති. අරහා, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙ රූපක්ඛන්ධං ච න පරිජානන්ති. වෙදනාක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සති සො රූප-ක්ඛන්ධං න පරිජානාතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගී වෙදනාක්ඛන්ධං න පරි ජානිස්සති. නො ච රූපක්ඛන්ධං න පරිජානාති. අරහා, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙ වෙදනාක්ඛන්ධඤ්ච න පරි-ජානිස්සන්ති. රූපක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානන්ති.

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

---

1. 'පරිජානිත්ථුං' යි බහුවචන වියයුතු. එහෙත් හැම පිටපතෙක ම 'පරිජානිත්ථ' යි තිබේ.

7. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: නො දත්තේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දනී ද යත්: නො දනී.

8. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්තේ ද යත්: රහත් තෙමේ රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිඳ නො දත්තේ ය. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන්වහන්සේ ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ රූපස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දත්හ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්තේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී ද යත්: අර්හත්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්තේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිඳ නො දනී. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන් වහන්සේ ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දත්හ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

9. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: නො දන්නේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දනී ද යත්: නො දනී.

10. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිඳ නො දන්නෝ ය. අර්හත් තෙමේ ද, යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද රූපස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දන්නාහ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දනී ද යත්: අර්හත්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිඳ නො දනී. අර්හත් තෙමේ ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දන්නාහ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

11. යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානිත්ථ සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිස්සතීති: නො.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිස්සති සො රූපක්ඛන්ධං පරිජානිත්ථාති: නො.

12. යො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථ සො වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සතීති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙ රූපක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථ. නො ච වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගී යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ රූපක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානිත්ථ. වෙදනාක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති.

යො වා පන වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සති සො රූපක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථාති: අරහා වෙදනාක්ඛන්ධං න පරිජානිස්සති නො ච රූපක්ඛන්ධං න පරිජානිත්ථ. අග්ගමග්ගසමඞ්ගී යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙ වෙදනාක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති, රූපක්ඛන්ධඤ්ච න පරිජානිත්ථ.

අතීතානාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

ඛන්ධයමකං නිට්ඨිතං.

11. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: නො දන්නේ යි.

නවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: නො දත්තේ යි.

12. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්හ. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිඳ නො දන්නාහ. අර්හන්මාර්ගස්ථයා ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද රූපස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දත්හ. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දන්නාහ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දත්තේ ද යත්: රහත් තෙමේ වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිඳ නො දත්තේ ය. අර්හන්මාර්ගස්ථයා ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දන්නාහ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිඳ නො දත්හ.

අතීතානාගතවාර යි.

පරිඤ්ඤවාර නිමි.

ස්කන්ධයමක නිමි.

3. ආයතන යමකං

1. උද්දෙසවාරො

ද්වාදසායතනානි: චක්ඛායතනං සොතායතනං ඝානායතනං ජිව්හායතනං කායායතනං රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං මනායතනං ධම්මායතනං.

1. චක්ඛු චක්ඛායතනං, චක්ඛායතනං චක්ඛු, සොතං සොතායතනං, සොතායතනං සොතං, ඝානං ඝානායතනං, ඝානායතනං ඝානං, ජිව්හා ජිව්හායතනං, ජිව්හායතනං ජිව්හා, කායො කායායතනං, කායායතනං කායො.

රූපං රූපායතනං, රූපායතනං රූපං, සද්දො සද්දායතනං, සද්දායතනං සද්දො, ගන්ධො ගන්ධායතනං, ගන්ධායතනං ගන්ධො, රසො රසායතනං, රසායතනං රසො, ඵොට්ඨබ්බො ඵොට්ඨබ්බායතනං, ඵොට්ඨබ්බායතනං ඵොට්ඨබ්බො, මනො මනායතනං, මනායතනං මනො, ධම්මො ධම්මායතනං, ධම්මායතනං ධම්මො. (අනුලොම)

2. න චක්ඛු න චක්ඛායතනං, න චක්ඛායතනං න චක්ඛු, න සොතං න සොතායතනං, න සොතායතනං න සොතං, න ඝානං න ඝානායතනං, න ඝානායතනං න ඝානං, න ජිව්හා න ජිව්හායතනං, න ජිව්හායතනං න ජිව්හා, න කායො න කායායතනං, න කායායතනං න කායො.

න රූපං න රූපායතනං, න රූපායතනං න රූපං, න සද්දො න සද්දායතනං, න සද්දායතනං න සද්දො, න ගන්ධො න ගන්ධායතනං, න ගන්ධායතනං න ගන්ධො, න රසො න රසායතනං, න රසායතනං න රසො, න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායතනං, න ඵොට්ඨබ්බායතනං න ඵොට්ඨබ්බො, න මනො න මනායතනං, න මනායතනං න මනො, න ධම්මො න ධම්මායතනං, න ධම්මායතනං න ධම්මො. (පච්චනීක)

පදසොධනවාරො.

3. ආයතන යමකය

1. උද්දෙශවාර

ද්වාදශායතනයෝ වෙති: චක්ඛායතන යැ සොතායතන යැ ඝානායතන යැ ජිව්හායතන යැ කායායතන යැ රූපායතන යැ සද්දායතන යැ ගන්ධායතන යැ රසායතන යැ ඵොට්ඨබ්බායතන යැ මනායතන යැ ධම්මායතන යි.

1. චක්‍ෂුස චක්ඛායතන වේ ද, චක්ඛායතනය චක්‍ෂුස වේ ද, ශ්‍රොත්‍රය සොතායතන වේ ද, සොතායතනය ශ්‍රොත්‍ර වේ ද, ඝ්‍රාණය ඝානායතන වේ ද, ඝානායතනය ඝ්‍රාණ වේ ද, ජිහ්වාව ජිව්හායතන වේ ද, ජිව්හායතනය ජිහ්වා වේ ද, කාය කායායතන වේ ද, කායායතනය කාය වේ ද යත්:

රූපය රූපායතන වේ ද, රූපායතනය රූප වේ ද, ශබ්දය සද්දායතන වේ ද, සද්දායතනය ශබ්ද වේ ද, ගන්ධය ගන්ධායතන වේ ද, ගන්ධායතනය ගන්ධ වේ ද, රසය රසායතන වේ ද රසායතනය රස වේ ද, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ඵොට්ඨබ්බායතන වේ ද, ඵොට්ඨබ්බායතනය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද, මනස මනායතන වේ ද, මනායතනය මනස වේ ද, ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ධම්මායතනය ධර්ම වේ ද යත්: (අනුලොම යි)

2. චක්‍ෂුස නොවූයේ චක්ඛායතන නො වේ ද, චක්ඛායතන නොවූයේ චක්‍ෂුස නො වේ ද, ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ සොතායතන නො වේ ද, සොතායතනය නොවූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද, ඝ්‍රාණ නොවූයේ ඝානායතන නො වේ ද, ඝානායතන නොවූයේ ඝ්‍රාණ නො වේ ද, ජිහ්වා නොවූයේ ජිව්හායතන නො වේ ද, ජිව්හායතන නොවූයේ ජිහ්වා නො වේ ද, කාය නොවූයේ කායායතන නො වේ ද, කායායතන නොවූයේ කාය නො වේ ද යත්:

රූප නොවූයේ රූපායතන නො වේ ද, රූපායතන නොවූයේ රූප නො වේ ද, ශබ්ද නොවූයේ සද්දායතන නො වේ ද, සද්දායතන නොවූයේ ශබ්ද නො වේ ද, ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධායතන නො වේ ද, ගන්ධායතන නොවූයේ ගන්ධ නො වේ ද, රස නොවූයේ රසායතන නො වේ ද, රසායතන නොවූයේ රස නො වේ ද ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ඵොට්ඨබ්බායතන නො වේ ද, ඵොට්ඨබ්බායතන නොවූයේ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වේ ද. මනස නොවූයේ මනායතන නො වේ ද, මනායතන නොවූයේ මනස නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ධම්මායතන නොවූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. චක්ඛු චක්ඛායතනං, ආයතනා සොතායතනං, චක්ඛු චක්ඛායතනං, ආයතනා ඝානායතනං, චක්ඛු චක්ඛායතනං, ආයතනා ජිව්හායතනං -පෙ- චක්ඛු චක්ඛායතනං, ආයතනා ධම්මායතනං.

සොතං සොතායතනං, ආයතනා චක්ඛායතනං, සොතං සොතායතනං, ආයතනා ඝානායතනං -පෙ- සොතං සොතායතනං, ආයතනා ධම්මායතනං.

ඝානං ඝානායතනං, ආයතනා චක්ඛායතනං -පෙ- ඝානං ඝානායතනං, ආයතනා ධම්මායතනං -පෙ-

ධම්මා ධම්මායතනං, ආයතනා චක්ඛායතනං, ධම්මා ධම්මායතනං, ආයතනා සොතායතනං -පෙ- ධම්මා ධම්මායතනං, ආයතනා මනායතනං, (චක්කං බන්ධිතබ්බං. අනුලොම)

4. න චක්ඛු න චක්ඛායතනං, නායතනා න සොතායතනං න චක්ඛු න චක්ඛායතනං, නායතනා න ඝානායතනං -පෙ- න චක්ඛු න චක්ඛායතනං, නායතනා න ධම්මායතනං.

න සොතං න සොතායතනං, නායතනා න චක්ඛායතනං -පෙ- න සොතං න සොතායතනං, නායතනා න ධම්මායතනං.

න ඝානං න ඝානායතනං, නායතනා න චක්ඛායතනං -පෙ- න ඝානං න ඝානායතනං, නායතනා න ධම්මායතනං -පෙ-

න ධම්මා න ධම්මායතනං, නායතනා න චක්ඛායතනං. න ධම්මා න ධම්මායතනං, නායතනා න සොතායතනං -පෙ- න ධම්මා න ධම්මායතනං, නායතනා න මනායතනං. (චක්කං බන්ධිතබ්බං. පච්චනීක)

පදසොධන මූලචක්කවාරො.

5. චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු, සොතං ආයතනං, ආයතනා සොතං, ඝානං ආයතනං, ආයතනා ඝානං, ජිව්හා ආයතනං, ආයතනා ජිව්හා, කායො ආයතනං, ආයතනා කායො.

3. චක්‍ෂුස චක්ඛායතන වේ ද, ආයතනයෝ සොතායතන වේ ද, චක්‍ෂුස චක්ඛායතන වේ ද, ආයතනයෝ ඝානායතන වේ ද, චක්‍ෂුස චක්ඛායතන වේ ද, ආයතනයෝ ජිව්හායතන වේ ද, ... චක්‍ෂුස චක්ඛායතන වේ ද, ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත් :

ශ්‍රොත්‍රය සොතායතන වේ ද, ආයතනයෝ චක්ඛායතන වේ ද, ශ්‍රොත්‍රය සොතායතන වේ ද, ආයතනයෝ ඝානායතන වේ ද, ... ශ්‍රොත්‍රය සොතායතන වේ ද, ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත් :

ඝ්‍රාණය ඝානායතන වේ ද, ආයතනයෝ චක්ඛායතන වේ ද, ... ඝ්‍රාණය ඝානායතන වේ ද, ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයෝ චක්ඛායතන වේ ද. ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයෝ සොතායතන වේ ද ... ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයෝ මනායතන වේ ද යත් : (චක්‍රය බැන්ද යුතු යි. අනුලොම යි.)

4. චක්‍ෂුස නොවූයේ චක්ඛායතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු සොතායතන නො වේ ද, චක්‍ෂුස නොවූයේ චක්ඛායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ඝානායතන නො වේ ද ... චක්‍ෂුස නොවූයේ චක්ඛායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් :

ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ සොතායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද ... ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ සොතායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් :

ඝ්‍රාණ නොවූයේ ඝානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද ... ඝ්‍රාණ නොවූයේ ඝානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු සොතායතන නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : (චක්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනමූලචක්‍රවාර යි.

5. චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ චක්‍ෂුස වේ ද, ශ්‍රොත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ශ්‍රොත්‍ර වේ ද, ඝ්‍රාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ඝ්‍රාණ වේ ද, ජිහ්වාව ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ජිහ්වා වේ ද, කාය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ කාය වේ ද යත් :

රූපං ආයතනං, ආයතනා රූපං, සද්දො ආයතනං, ආයතනා සද්දො, ගන්ධො ආයතනං, ආයතනා ගන්ධො, රසො ආයතනං, ආයතනා රසො, ඵොට්ඨබ්බො ආයතනං, ආයතනා ඵොට්ඨබ්බො, මනො ආයතනං, ආයතනා මනො, ධම්මා ආයතනං, ආයතනා ධම්මා (අනුලොම)

6. න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න චක්ඛු, න සොතං නායතනං, නායතනා න සොතං, න ඝානං නායතනං, නායතනා න ඝානං, න ජිව්හා නායතනං, නායතනා න ජිව්හා, න කායො නායතනං, නායතනා න කායො.

න රූපං නායතනං, නායතනා න රූපං, න සද්දො නායතනං, නායතනා න සද්දො, න ගන්ධො නායතනං, නායතනා න ගන්ධො, න රසො නායතනං, නායතනා න රසො, න ඵොට්ඨබ්බො නායතනං න ඵොට්ඨබ්බො, න මනො නායතනං, නායතනා න මනො, න ධම්මා නායතනං, නායතනා න ධම්මා. (පච්චනීක)

සුද්ධායතන වාරො.

7. චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා ධම්මා.

සොතං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- සොතං ආයතනං ආයතනා ධම්මා.

ඝානං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- ඝානං ආයතනං, ආයතනා ධම්මා -පෙ-

ධම්මා ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු, ධම්මා ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- ධම්මා ආයතනං, ආයතනා මනො. (චක්කං බන්ධිතබ්බං. අනුලොම)

රූපය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ රූප වේ ද, ශබ්දය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ශබ්ද වේ ද, ගන්ධය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ගන්ධ වේ ද, රසය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ රස වේ ද, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද, මනස ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ මනස වේ ද, ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ධර්ම වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

6. චක්ෂුස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද, ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද, ඝ්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ඝ්‍රාණ නො වේ ද, ජිහ්වා නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ජිහ්වා නො වේ ද, කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු කාය නො වේ ද යත්:

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රූප නො වේ ද, ශබ්ද නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශබ්ද නො වේ ද, ගන්ධ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ගන්ධ නො වේ ද, රස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රස නො වේ ද, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වේ ද, මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධායතනවාර යි.

7. චක්ෂුස ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ශ්‍රොත්‍ර වේ ද, ... චක්ෂුස ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ධර්ම වේ ද යත්:

ශ්‍රොත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ චක්ෂුස වේ ද ... ශ්‍රොත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ධර්ම වේ ද යත්:

ඝ්‍රාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ චක්ෂුස වේ ද ... ඝ්‍රාණය ආයතන වේ ද ආයතනයෝ ධර්ම වේ ද යත්:

ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ චක්ෂුස වේ ද, ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ ශ්‍රොත්‍ර වේ ද ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයෝ මනස වේ ද යත්: (චක්‍ර බැන්ද යුතු. අනුලොම යි.)

8. න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න සොතං, න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න ඝානං -පෙ- න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න ධම්මා.

න සොතං නායතනං, නායතනා න චක්ඛු -පෙ- න සොතං නායතනං, නායතනා න ධම්මා.

න ඝානං නායතනං, නායතනා න චක්ඛු -පෙ- න ඝානං නායතනං, නායතනා න ධම්මා -පෙ-

න ධම්මා නායතනං, නායතනා න චක්ඛු, න ධම්මා නායතනං, නායතනා න සොතං -පෙ- න ධම්මා නායතනං, නායතනා න මනො. (චක්කං බන්ධිතබ්බං — පච්චනීකං)

සුද්ධායතන මූලචක්කවාරො.

පඤ්ඤත්ති උද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

8. චක්ෂුය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද, චක්ෂුය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ඝ්‍රාණ නො වේ ද ... චක්ෂුස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත්:

ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද ... ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත්:

ඝ්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද ... ඝ්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නොවේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද යත්: (චක්‍ර බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධායතනමූලචක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති උද්දෙශවාර නිමි.

පඤ්ඤත්ති නිද්දෙසවාරො

1. චක්ඛු චක්ඛායතනන්ති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායතනං, චක්ඛායතනං චක්ඛු චෙව චක්ඛායතනඤ්ච. චක්ඛායතනං චක්ඛූති: ආමන්තා.

සොතං සොතායතනන්ති: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතායතනං, සොතායතනං සොතඤ්චෙව සොතායතනඤ්ච. සොතායතනං සොතන්ති: ආමන්තා.

ඝානං ඝානායතනන්ති: ආමන්තා. ඝානායතනං ඝානන්ති: ආමන්තා.

ජිව්හා ජිව්හායතනන්ති: ආමන්තා. ජිව්හායතනං ජිව්හාති: ආමන්තා.

කායො කායායතනන්ති: කායායතනං ඨපෙත්වා අවසෙසො කායො[1] කායො, න කායායතනං, කායායතනං කායො චෙව කායායතනඤ්ච, කායායතනං කායොති: ආමන්තා.

රූපං රූපායතනන්ති: රූපායතනං ඨපෙත්වා අවසෙසං රූපං[2] රූපං, න රූපායතනං, රූපායතනං රූපඤ්චෙව රූපායතනඤ්ච, රූපායතනං රූපන්ති: ආමන්තා.

සද්දො සද්දායතනන්ති: ආමන්තා. සද්දායතනං සද්දොති: ආමන්තා.

ගන්ධො ගන්ධායතනන්ති: සීලගන්ධො සමාධිගන්ධො පඤ්ඤාගන්ධො ගන්ධො. න ගන්ධායතනං. ගන්ධායතනං ගන්ධො චෙව ගන්ධායතනඤ්ච. ගන්ධායතනං ගන්ධොති: ආමන්තා.

රසො රසායතනන්ති: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුත්තිරසො රසො, න රසායතනං, රසායතනං රසො චෙව රසායතනඤ්ච. රසායතනං රසොති: ආමන්තා.

ඵොට්ඨබ්බො ඵොට්ඨබ්බායතනන්ති: ආමන්තා. ඵොට්ඨබ්බායතනං ඵොට්ඨබ්බොති: ආමන්තා.

මනො මනායතනන්ති: ආමන්තා. මනායතනං මනොති: ආමන්තා.

ධම්මො ධම්මායතනන්ති: ධම්මායතනං ඨපෙත්වා අවසෙසො ධම්මො[3] ධම්මො, න ධම්මායතනං. ධම්මායතනං ධම්මො චෙව ධම්මායතනඤ්ච, ධම්මායතනං ධම්මොති: ආමන්තා. (අනුලොම)

---

1. කායොති පදං මරම්මඡට්ඨ සඞ්ගීතිපිටකෙ ච සීහළ මුද්දිත පොත්ථකෙ ච න දිස්සතෙ.
2. රූපන්තිපි පදං තථෙව න දිස්සතෙ.
3. ධම්මොතිපි පදං තථෙව න දිස්සතෙ.

ප්‍රඥප්ති නිර්දෙශවාර

1. චක්‍ෂුස චක්ඛායතන වේ ද යත්: දිව්‍යචක්‍ෂුස ප්‍රඥාචක්‍ෂුස චක්‍ෂුස යි. චක්ඛායතන නො වේ. චක්ඛායතනය චක්‍ෂුස ද වූයේ ම චක්ඛායතන ද වේ. චක්ඛායතනය චක්‍ෂුස වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය සොතායතනය වේ ද යත්: දිබ්බසොතය තණ්හා-සොතය සොත යි. සොතායතන නො වේ. සොතායතනය සොත ද වූයේ ම සොතායතන ද වේ. සොතායතනය සොත වේ ද යත්: එසේ යි.

ඝ්‍රාණය ඝානායතන වේ ද යත්: එසේ යි. ඝානායතනය ඝ්‍රාණ වේ ද යත්: එසේ යි.

ජිහ්වාව ජිහ්වායතන වේ ද යත්: එසේ යි. ජිහ්වායතනය ජිහ්වා වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය කායායතන වේ ද යත්: කායායතනය තබා අවශෙෂ කාය කාය යි. කායායතන නො වේ. කායායතනය කාය ද වූයේ ම කායායතන ද වේ. කායායතනය කාය වේ ද යත්: එසේ යි.

රූපය රූපායතන වේ ද යත්: රූපායතනය තබා අවශෙෂ රූපය රූප යි. රූපායතන නො වේ. රූපායතනය රූප ද වූයේ ම රූපායතන ද වේ. රූපායතනය රූප වේ ද යත්: එසේ යි.

ශබ්දය සද්දයතන වේ ද යත්: එසේ යි. සද්දයතනය ශබ්ද වේ ද යත් එසේ යි.

ගන්ධය ගන්ධායතන වේ ද යත්: ශීලගන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධ යි. ගන්ධායතන නො වේ. ගන්ධායතනය ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධායතන ද වේ. ගන්ධායතනය ගන්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

රසය රසායතන වේ ද යත්: අර්‍ථරසය ධර්මරසය විමුක්ති රසය රස යි. රසායතන නො වේ. රසායතනය රස ද වූයේ ම රසායතන ද වේ. රසායතනය රස වේ ද යත්: එසේ යි.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ඵොට්ඨබ්බායතන වේ ද යත්: එසේ යි. ඵොට්-ඨබ්බායතනය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද යත්: එසේ යි.

මනස මනායතන වේ ද යත්: එසේ යි. මනායතනය මනස වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වේ. ධම්මායතනය ධර්ම වේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. න චක්ඛු න චක්ඛායතනන්ති: ආමන්තා. න චක්ඛායතනං න චක්ඛූති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු න චක්ඛායතනං, චක්ඛු. චක්ඛුඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං[1] න චෙව චක්ඛු න ච චක්ඛායතනං.

න සොතං න සොතායතනන්ති: ආමන්තා. න සොතායතනං න සොතන්ති: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං න සොතායතනං සොතං. සොතඤ්ච සොතායතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව සොතං න ච සොතායතනං.

න ඝානං න ඝානායතනන්ති: ආමන්තා. න ඝානායතනං න ඝානන්ති: ආමන්තා.

න ජිව්හා න ජිව්හායතනන්ති: ආමන්තා. න ජිව්හායතනං න ජිව්හාති: ආමන්තා.

න කායො න කායායතනන්ති: ආමන්තා. න කායායතනං න කායොති: කායායතනං ඨපෙත්වා අවසෙසො කායො න කායායතනං, කායො. කායඤ්ච කායායතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව කායො න ච කායායතනං.

න රූපං න රූපායතනන්ති: ආමන්තා. න රූපායතනං න රූපන්ති: රූපායතනං ඨපෙත්වා අවසෙසං න රූපායතනං, රූපං. රූපඤ්ච රූපායතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව රූපං න ච රූපායතනං.

න සද්දො න සද්දායතනන්ති: ආමන්තා. න සද්දායතනං න සද්දොති: ආමන්තා.

න ගන්ධො න ගන්ධායතනන්ති: ආමන්තා. න ගන්ධායතනං න ගන්ධොති: සීලගන්ධො සමාධිගන්ධො පඤ්ඤාගන්ධො න ගන්ධායතනං, ගන්ධො. ගන්ධඤ්ච ගන්ධායතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව ගන්ධො න ච ගන්ධායතනං.

න රසො න රසායතනන්ති: ආමන්තා. න රසායතනං න රසොති: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුත්තිරසො න රසායතනං, රසො. රසඤ්ච රසායතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව රසො න ච රසායතනං.

න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායතනන්ති: ආමන්තා. න ඵොට්ඨබ්බායතනං න ඵොට්ඨබ්බොති: ආමන්තා.

---

1. අවසෙසා – සයා. P.T.S.

2. චක්‍ෂුස නොවූයේ චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. චක්ඛායතන නොවූයේ චක්‍ෂුස නො වේ ද යත්: දිව්‍යචක්‍ෂුස ප්‍රඥාචක්‍ෂුස චක්ඛායතන නො වෙයි. චක්‍ෂුස වේ. චක්‍ෂුස ද චක්ඛායතනය ද තබා සෙස්ස චක්‍ෂුස ද නොම වෙයි. චක්ඛායතන ද නො වේ.

ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ සොතායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. සොතායතන නොවූයේ සොත නො වේ ද යත්: දිබ්බසොතය තණ්හාසොතය සොතායතන නො වෙයි. ශ්‍රොත්‍ර වේ. සොතය ද සොතායතනය ද තබා සෙස්ස සොත ද නොම වෙයි. සොතායතන ද නො වේ.

ඝ්‍රාණ නොවූයේ ඝානායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ඝානායතන නොවූයේ ඝ්‍රාණ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ජිව්හා නොවූයේ ජිව්හායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ජිව්හායතන නොවූයේ ජිව්හා නො වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය නොවූයේ කායායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. කායායතන නොවූයේ කාය නො වේ ද යත්: කායායතනය තබා අවශෙෂකාය කායායතන නො වෙයි. කාය වේ. කාය ද කායායතනය ද තබා සෙස්ස කාය ද නො ම වෙයි. කායායතන ද නො වේ.

රූප නොවූයේ රූපායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. රූපායතන නොවූයේ රූප නො වේ ද යත්: රූපායතනය තබා අවශෙෂරූපය රූපායතන නො වෙයි. රූප වේ. රූපය ද රූපායතනය ද තබා සෙස්ස රූප ද නොම වෙයි. රූපායතන ද නො වේ.

ශබ්ද නොවූයේ සද්දයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශබ්දයතන නොවූයේ ශබ්ද නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ගන්ධායතන නොවූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත්: ශීලගන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධායතන නො වෙයි. ගන්ධ වේ. ගන්ධය ද ගන්ධායතනය ද තබා සෙස්ස ගන්ධ ද නොම වෙයි. ගන්ධායතන ද නො වේ.

රස නොවූයේ රසායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. රසායතන නොවූයේ රස නො වේ ද යත්: අර්ථරසය ධර්මරසය විමුක්තිරසය රසායතන නො වෙයි. රස වේ. රසය ද රසායතනය ද තබා සෙස්සෙ රස ද නොම වෙයි. රසායතන ද නො වේ.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ඵොට්ඨබ්බායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ඵොට්ඨබ්බායතන නොවූයේ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න මනො න මනායතනන්ති: ආමන්තා. න මනායතනං න මනොති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා. න ධම්මායතනං න ධම්මොති: ධම්මායතනං ඨපෙත්වා අවසෙසො ධම්මො න ධම්මායතනං, ධම්මො. ධම්මඤ්ච ධම්මායතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව ධම්මො න ච ධම්මායතනං. (පච්චනීක)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛු චක්ඛායතනන්ති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායතනං. චක්ඛායතනං චක්ඛු චෙව චක්ඛායතනඤ්ච. ආයතනා සොතායතනන්ති: සොතායතනං ආයතනඤ්චෙව සොතායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා[1] ආයතනා, න සොතායතනං.

චක්ඛු චක්ඛායතනන්ති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායතනං. චක්ඛායතනං චක්ඛුචෙව චක්ඛායතනඤ්ච. ආයතනා ඝානායතනන්ති: -පෙ- ආයතනා ධම්මායතනන්ති: ධම්මායතනං ආයතනඤ්චෙව ධම්මායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායතනං.

සොතං සොතායතනන්ති: -පෙ- අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායතනං -පෙ-

ධම්මො ධම්මායතනන්ති: ධම්මායතනං ඨපෙත්වා අවසෙසො ධම්මො ධම්මො, න ධම්මායතනං. ධම්මායතනං ධම්මො චෙව ධම්මායතනඤ්ච, ආයතනා චක්ඛායතනන්ති: චක්ඛායතනං ආයතනඤ්චෙව චක්ඛායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න චක්ඛායතනං.

ධම්මො ධම්මායතනන්ති: ධම්මායතනං ඨපෙත්වා අවසෙසො ධම්මො ධම්මො, න ධම්මායතනං. ධම්මායතනං ධම්මො චෙව ධම්මායතනඤ්ච. ආයතනා සොතායතනන්ති: -පෙ- ආයතනා මනායතනන්ති: මනායතනං ආයතනඤ්චෙව මනායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායතනං.

(එකෙකපදමූලකං චක්කං- බන්ධිතබ්බං අසම්මොහන්තෙන. අනුලොමං)

1. ආයතනාති පදං මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීති පිටකෙ න දිස්සතෙ.

මනස නොවූයේ මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. මනායතන නොවූයේ මනස නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධම්මායතන නොවූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශෙෂධර්මය ධම්මායතන නො වෙයි. ධර්මය වේ. ධර්මය ද ධම්මායතනය ද තබා සෙස්ස ධර්ම ද නොම වෙයි. ධම්මා-යතන ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. චක්ෂුස චක්ඛායතන වේ ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥාචක්ෂුස චක්ෂුස යි. චක්ඛායතන නො වේ. චක්ඛායතනය චක්ෂුස ද වූයේ ම චක්ඛායතන ද වේ. ආයතනයෝ සොතායතන වේ ද යත්: සොතා-යතනය ආයතන ද වූයේ ම සොතායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. සොතායතන නො වේ.

චක්ෂුස චක්ඛායතන වේ ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥාචක්ෂුස චක්ෂුස යි. චක්ඛායතන නො වේ. චක්ඛායතනය චක්ෂුස ද වූයේ ම චක්ඛා-යතන ද වේ. ආයතනයෝ ඝානායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මා-යතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ.

සොතය සොතායතන වේ ද යත්: ... අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයෝ චක්ඛායතන වේ ද යත්: චක්ඛායතනය ආයතන ද වූයේ ම චක්ඛායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. චක්ඛායතන නො වේ.

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයෝ සොතායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයෝ මනායතන වේ ද යත්: මනායතනය ආයතන ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. මනායතන නො වේ. (අනුලොම යි.)

(නො මුළා වන්නහු විසින් එක් එක් පදය මුල් වූ චක්‍රය බැන්ද යුතු.)

4. න චක්ඛු න චක්ඛායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න සොතායතනන්ති: ආමන්තා.

න චක්ඛු න චක්ඛායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න ඝානායතනන්ති: ආමන්තා. -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා.

න සොතං න සොතායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න චක්ඛායතනං -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා.

න ඝානං න ඝානායතනන්ති: -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා. -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න චක්ඛායතනන්ති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න සොතායතනං -පෙ- නායතනා න මනායතනන්ති: ආමන්තා. (චක්කං බන්ධන්තෙන සබ්බත්ථ ආමන්තාති කාතබ්බං — පච්චනීක)

පදසොධන මූලචක්කවාරො.

5. චක්ඛු ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායතනන්ති: චක්ඛායතනං ආයතනඤ්චෙව චක්ඛායතනඤ්ච. අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න චක්ඛායතනං.

සොතං ආයතනන්ති: ආමන්තා. -පෙ- ඝානං – ජිව්හා – කායො රූපං - සද්දො – ගන්ධො – රසො – ඵොට්ඨබ්බො – මනො -පෙ-

ධම්මො ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා ධම්මායතනන්ති: ධම්මායතනං ආයතනඤ්චෙව ධම්මායතනඤ්ච. අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායතනං. (අනුලොම)

6. න චක්ඛු නායතනන්ති: චක්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ච ආයතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා. නායතනා න චක්ඛායතනන්ති: ආමන්තා.

4. චක්‍ෂුස නොවූයේ චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු සොතායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

චක්‍ෂුස නොවූයේත් චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු ඝානායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සොත නොවූයේ සොතායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ඝ්‍රාණ නොවූයේ ඝානායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොතායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නො වූවාහු මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)
(චක්‍රබන්ධනය කරන්නහු විසින් සියලු තන්හි "ආමන්තා" යනු කළයුතු.)

පදශොධනමූලචක්‍රවාර යි.

5. චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයෝ චක්ඛායතන වේ ද යත්: චක්ඛායතනය ආයතන ද වූයේ ම චක්ඛායතන ද වේ. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. චක්ඛායතන නො වේ.

ශ්‍රොත්‍රය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි ... ඝ්‍රාණය ... ජිහ්වාව ... කායය ... රූපය ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ... මනස ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වේ. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ. (අනුලොම යි.)

6. චක්‍ෂුස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: චක්‍ෂුස තබා අවශෙෂ ආයතන චක්‍ෂුස නො වේ, ආයතන යි. චක්‍ෂුස ද ආයතන ද තබා අවශෙෂය චක්‍ෂුස ද නොම වෙයි: ආයතන ද නො වේ. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සොතං නායතනන්ති: සොතං ඨපෙත්වා -පෙ- ඝානං ඨපෙත්වා -පෙ- ජිව්හං ඨපෙත්වා -පෙ- න ච ආයතනා. නායතනා න ජිව්හායතනන්ති: ආමන්තා.

න කායො නායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න කායායතනන්ති: ආමන්තා.

න රූපං නායතනන්ති: රූපං ඨපෙත්වා -පෙ- සද්දං ඨපෙත්වා -පෙ- ගන්ධං ඨපෙත්වා -පෙ- රසං ඨපෙත්වා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බං ඨපෙත්වා -පෙ- න ච ආයතනා. නායතනා න ඵොට්ඨබ්බායතනන්ති: ආමන්තා.

න මනො නායතනන්ති: මනං ඨපෙත්වා අවසෙසා ආයතනා න මනො, ආයතනා. මනඤ්ච ආයතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව මනො න ච ආයතනා. නායතනා න මනායතනන්ති: ආමන්තා.

න ධම්මො නායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා. (පච්චනීක)

සුද්ධායතනවාරො.

චක්ඛු ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා සොතායතනන්ති: සොතායතනං ආයතනඤ්චෙව සොතායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න සොතායතනං.

චක්ඛු ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා ඝානායතනං -පෙ- ආයතනා ධම්මායතනන්ති: ධම්මායතනං ආයතනඤ්චෙව ධම්මායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායතනං.

සොතං ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායතනන්ති: -පෙ- න චක්ඛායතනං -පෙ- ආයතනා ධම්මායතනන්ති -පෙ- න ධම්මායතනං.

ඝානං ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායතනන්ති: -පෙ- ආයතනා ධම්මායතනන්ති -පෙ- න ධම්මායතනං -පෙ-

ධම්මො ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායතනං -පෙ- ආයතනා මනායතනන්ති: මනායතනං ආයතනඤ්චෙව මනායතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායතනං. (චක්කං බන්ධිතබ්බං අනුලොම)

ශ්‍රොත්‍ර නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත්: ශ්‍රොත්‍රය තබා ... ඝ්‍රාණය තබා ... ජිහ්වාව තබා ... ආයතනයෝ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ජිහ්වායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු කායායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: රූපය තබා ... ශබ්දය තබා ... ගන්ධය තබා ... රසය තබා ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය තබා ... ආයතනයෝ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ඵොට්ඨබ්බායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: මනස තබා අවශෙෂ ආයතන මනස නො වේ. ආයතන යි. මනස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස මනස ද නො ම වෙයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නො වූවාහු මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධායතනවාර යි.

7. චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයෝ සොතායතන වේ ද යත්: සොතායතනය ආයතන ද වූයේ ම සොතායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. සොතායතන නො වේ.

චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයෝ ඝානායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත්:- ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ.

ශ්‍රොත්‍රය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයෝ චක්ඛායතන වේ ද යත්: ... චක්ඛායතන නො වේ. ... ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත්: ... ධම්මායතන නො වේ.

ඝ්‍රාණය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයෝ චක්ඛායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයෝ ධම්මායතන වේ ද යත්: ... ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයෝ චක්ඛායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයෝ මනායතන වේ ද යත්: මනායතනය ආයතන ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයෝ ආයතන යි. මනායතන නො වේ. (චක්‍රය බැන්දයුතු. අනුලොම යි.)

8. න චක්ඛු නායතනන්ති: චක්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ච ආයතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා. නායතනා න සොතායතනන්ති: ආමන්තා.

න චක්ඛු නායතනන්ති: චක්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ච ආයතනඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා. නායතනා න ඝානායතනං -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා.

න සොතං නායතනන්ති: සොතං ඨපෙත්වා -පෙ- ඝානං ඨපෙත්වා -පෙ- ජිව්හං ඨපෙත්වා -පෙ- න ච ආයතනා, නායතනා න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා.

න කායො නායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න චක්ඛායතනන්ති: ආමන්තා -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනන්ති: ආමන්තා. -පෙ-

න ධම්මො නායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න චක්ඛායතනන්ති: ආමන්තා.

න ධම්මො නායතනන්ති: ආමන්තා. නායතනා න සොතායතනන්ති: ආමන්තා. -පෙ- නායතනා න මනායතනන්ති: ආමන්තා. (චක්කං බන්ධිතබ්බං. පච්චනීක).

සුද්ධායතනමූලචක්කවාරො.

පණ්ණත්ති නිද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

8. චක්ෂුස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: චක්ෂුස තබා අවශෙෂ ආයතන චක්ෂුස නො වෙයි. ආයතන යි. චක්ෂුස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස චක්ෂුස ද නොම වෙයි. ආයතනයෝ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු සොතායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

චක්ෂුස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: චක්ෂුස තබා අවශෙෂ ආයතන චක්ෂුස නො වෙයි. ආයතන යි. චක්ෂුස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස චක්ෂුස ද නොම වෙයි. ආයතනයෝ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ඝානායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ශ්‍රොත්‍රය තබා ... ඝ්‍රාණය තබා ... ජිහ්වාව තබා ... ආයතනයෝ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොතායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (චක්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධායතනමූලචක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති නිර්දෙශවාර නිමි.

පකඩ්ඞතන් උද්දෙසවාරෝ

1. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස සොතායතනං උප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං අසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සොතායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං සසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන සොතායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සසොතකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සසොතකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

2. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං අසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සඝානකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

3. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සරූපකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

4. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන මනායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සචිත්තකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

පුග්ගල උද්දෙසවාර

1. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොතායතන උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට සොතායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී. සොතායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට සොතායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට සොතායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. කන් ඇතිව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට සොතායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

2. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇතිව නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

3. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

4. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

5. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති : අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. චක්ඛායතනමූලකං.

6. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජතීති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති : සරූපකානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

7. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජතීති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන මනායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති : සචිත්තකානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

8. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති : අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති, සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

9. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජතීති : අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති. සරූපකානං සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන මනායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජතීති : අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති. සචිත්තකානං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපයතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

5. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතන මූලකය යි.)

6. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: රූ ඇති වැ නැහැ නැති වැ උපදනා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

7. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: සිත් ඇතිවැ නැහැ නැතිවැ උපදනා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

8. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: නැහැ නැතිවැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි.)

9. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: සිත් නැති වැ උපදනා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වැ සිත් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: රූ නැති වැ උපදනා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වැ රූ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී.

10. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති. සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

11. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජතීති: අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති. සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගල මනායතනමූලකං)

12. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සොතායතනං උප්පජ්ජති තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

13. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: රූපාවචරෙ තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

යත්ථ වා පන ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

14. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

15. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන මනායතනං උප්පජ්ජති. තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: අරූපෙ තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

10. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: රූ නැති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

11. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: සිත් නැති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි.) අනුලොම පුද්ගල යි.)

12. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් එහි සොතායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොතායතනය උපදී නම් එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

13. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි චක්ඛායතනය උපදී. එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි චක්ඛායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

14. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අසංඥසත්ව වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

15. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි මනායතනය උපදී. එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ එහි මනායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී.

16. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ අරූපෙ තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

17. යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: රූපාවචරෙ තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති, කාමාවචරෙ තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

(යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ මනායතනං ධම්මායතනං ච එකසදිසං, නානා නත්ථි. උපරි පන වාරසඞ්ඛෙ[1]පො හොතීති ජානිතබ්බං.)

18. යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

19. යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

යත්ථ වා පන මනායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: අරූපෙ තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

---

1. උපරිවාරෙ සඞ්ඛෙපො - සයා. උපරිවාරෙ සඞ්ඛෙපං - සිමු.

16. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ද අරූප වූ ද එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ එහි ධම්මායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

17. යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

(යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය ද ධම්මායතනය ද එක් බිඳු ය. වෙනසෙක් නැති. මත්තෙහි චනාහි වාරසංක්ෂේපය වේ ය යි දතයුතු.)

18. යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: රූපාවචර වූ ද අරූපාවචර වූ ද එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි ධම්මායතනය ද උපදී, ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි.)

19. යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි මනායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි මනායතනය උපදී. එහි රූපායතනය නො ද උපදී, පඤ්චවොකාර වූ එහි මනායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදී.

21. යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: අරූපෙ තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ අසඤ්ඤසත්තෙ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

22. යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති, චතුවොකාරෙ පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම ඔකාස මනායතන මූලකං)

23. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං අසොතකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං සසොතකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සසොතකානං අචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සසොතකානං සචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (සඞ්ඛිත්තං, යස්සකම්පි සදිසං[1])

24. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජතීති: අචිත්තකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති. සචිත්තකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

---

1. යස්සක සදිසං – මජසං. යසෙසක සදිසං – සයා.

21. යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ ද අසංඥසත්ත වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

22. යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත්: අසංඥසත්ත වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි මනායතනය නො ද උපදී. චතුවොකාර වූ ද පඤ්චවොකාර වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතන-මූලක යි. අනුලොමාවකාශ යි.)

23. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොතා-යතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී. සොතායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොතායතනය උපදී. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. කන් ඇතිව ඇස් ඇතිව උපදනා ඔවුනට එහි සොතායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී. (සංක්ෂිප්ත යි. යස්සකය ද සමාන යි.)

24. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතන උපදී ද යත්: සිත් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස සොතායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචක්ඛුකානං සසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සොතායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං අසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන සොතායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: අසොතකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, අසොතකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

26. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචක්ඛුකානං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසංචවන්තානං, අචක්ඛුකානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: අඝානකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, අඝානකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

27. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචක්ඛුකානං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

28. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචක්ඛුකානං සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

25. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති වැ කන් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට සොතායතනය නො ද නූපදී. චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ කන් නැති වැ උපදනවුනට දූයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. සොතායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට සොතායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: කන් නැති වැ ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට සොතායතනය නූපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති වැ ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට සොතායතනය ද නූපදී. චක්ඛායතනය ද නූපදී.

26. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැතිවැ නැහැ ඇතිවැ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදී. චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැතිවැ නැහැ නැතිවැ උපදනවුනට දූයි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. ඝානායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ නැති වැ ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වැ ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී. චක්ඛායතනය ද නූපදී.

27. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති වැ රූ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

28. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති වැ සිත් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැතිවැ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

29. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

30. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: අඝානකානං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

31. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: අඝානකානං සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා

32. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති, සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

33. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති, සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

29. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැතිවැ උපදනා ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු ච්‍යුතවන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලකය යි.)

30. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ නැතිව රූ ඇතිව උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. ච්‍යුතවන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැතිව උපදනවුනට දූයි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

31. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ නැතිවැ සිත් ඇතිවැ උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. ච්‍යුතවන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැතිව උපදනවුනට දූයි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

32. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ නැතිවැ උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු ච්‍යුතවන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතනමූලකය යි.)

33. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: රූ නැතිව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. සියලු ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: සිත් නැතිව උපදනා ඔවුනට මනායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. සියලු ච්‍යුතවන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

34. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

35. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (මනායතනමූලකං—පච්චනීක පුග්ගල.)

36. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන සොතායතනං නුප්පජ්ජති තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

37. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යත්ථ වා පන ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: රූපාවචරෙ තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. අසඤ්ඤසත්තෙ අරූපෙ තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

38. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති. අරූපෙ තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යත්ථ වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ජති තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

39. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: අරූපෙ තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති. අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යත්ථ වා පන මනායතනං නුප්පජ්ජති තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

34. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: රූ නැතිව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු චුතවන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලකය යි.)

35. යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: සිත් නැතිව උපදනා ඔවුනට මනායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු චුතවන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි—මනායතනමූලක යි.)

36. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි සොතායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොතායතනය නූපදී නම් එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

37. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායතනය නූපදී. එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. අසංඥසත්ව වූ අරූප වූ එහි ඝානායතනය ද නූපදී. චක්ඛායතනය ද නූපදී.

38. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: අසංඥසත්ව වූ එහි චක්ඛායතනය නූපදී. එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. අරූප වූ එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

39. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: අරූප වූ එහි චක්ඛායතනය නූපදී. එහි මනායතනය නො ද නූපදී. අසංඥසත්ව වූ එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

40. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. (චක්ඛායතනමූලකං)

41. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: රූපාවචරෙ තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති. අරූපෙ තස්ස ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

42. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජති. අසඤ්ඤසත්තෙ තස්ස ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

43. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. (ඝානායතනමූලකං)

44. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

45. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. (රූපායතනමූලකං)

46. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. (මනායතනමූලකං—පච්චනීක ඔකාස.)

40. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් එහි ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදී නම් එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: නැති. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

41. යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායතනය නූපදී. එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. අරූප වූ එහි ඝානායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

42. යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: රූපාවචර වූ අරූපාවචර වූ එහි ඝානායතනය නූපදී. එහි මනායතනය නො ද නූපදී. අසංඥසත්ත්ව වූ එහි ඝානායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යී.

43. යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් එහි ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදී නම් එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: නැති. (ඝානායතනමූලක යි.)

44. යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: උපදී.

45. යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් එහි ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදී නම් එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: නැති. (රූපායතනමූලක යි.)

46. යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් එහි ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදී නම් එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: නැති (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි—මනායතනමූලක යි.)

47. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචක්ඛුකානං සසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං අසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: අසොතකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං අසොතකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති -පෙ-

48. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජතීති: අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස.)

පච්චුප්පන්නවාරො.

49. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සොතායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

50. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං මනායතනං, ධම්මායතනං, උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

51. යස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං, මනායතනං, උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

47. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති ව කන් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නූපදී. චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොතායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: කන් නැති ව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොතායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නොද නූපදී. චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නූපදී, චක්ඛායතනය ද නූපදී ...

48. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදී ද යත්: සිත් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදී. සියලු චුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

49. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

50. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

51. යමකුට ඝානායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

52. යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති -පෙ-

[යත්‍ථකං පච්චුප්පන්නෙපි අතීතෙපි අනාගතෙපි පච්චුප්පන්නාතීතෙපි පච්චුප්පන්නානාගතෙපි අතීතානාගතෙපි සබ්බත්‍ථ සදිසං උප්පජ්ජති. උප්පජ්ජිත්‍ථාති නාමං අතිරෙකං කාතබ්බං (අනුලොම ඔකාස.)

53. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්‍ථ සොතායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: ආමන්තා.

54. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: රූපාවචරානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති, කාමාවචරානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: ආමන්තා.

55. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්‍ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්‍ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

56. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: අරූපානං තෙසං තත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්‍ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

57. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්‍ථාති: ආමන්තා.

52. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ...

[යථාකය ප්‍රත්‍යුත්පන්නයෙහි ද අතීතයෙහි ද අනාගතයෙහි ද ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතයෙහි ද ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතයෙහි ද අතීතානාගතයෙහි ද යන සියලු තන්හි සමාන වේ. **උප්පජ්ජති, උපපජ්ජිස්ස** යන නාමය අතිරෙක කළයුතු යි.] (අනුලොමාවකාශ යි.)

53. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

54. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපන්නේ ය, කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

55. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය, පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

56. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය, පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

57. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං.)

58. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

59. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං, තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

60. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (ඝානායතනමූලකං.)

61. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

58. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාණායතනය ද උපන්නේ යි.

59. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාණායතනය ද උපන්නේ යි.

60. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාණායතනය ද උපන්නේ යි. (ඝාණායතනමූලක යි.)

61. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්‍ව වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ යි, පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

62. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ. (රූපායතනමූලකං.)

63. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. චතුවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුග්ගලොකාස.)

64. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සොතායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සොතායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: නත්ථි. (සංඛිත්තං.)

65. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: නත්ථි. –පෙ– (පච්චනීකපුග්ගල.)

66. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ –පෙ– (පච්චනීක ඔකාස.)

67. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

68. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

62. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසත්‍වයනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

63. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්‍ව වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය, චතුවොකාරයන්ට ද පඤ්චවොකාරයන්ට දූයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි–අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

64. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. (සංක්ෂිප්ත යි.)

65. යමකුට මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. ... (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි.)

66. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

67. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

68. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤසත්තානං[4] අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ. චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

69. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

70. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

71. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං.)

72. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

69. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

70. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූයි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

71. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

72. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

73. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

74. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං.)

75. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

76. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං.)

73. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

74. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි.)

75. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

76. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතන මූලක යි.)

77. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (මනායතනමූලකං.)

අතීතවාරො

78. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

79. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

80. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

81. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති (තස්ස මනායතනඤ්ච ධම්මායතනඤ්ච සදිසං, ඉමෙ ද්වෙ සදිසා යෙව හොන්ති)

82. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං.)

77. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.)

අතීතවාර යි.

78. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

79. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

80. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

81. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ද ධම්මායතනය ද සමාන වේ. මොහු දෙදෙන සදෘශයෝ ම වෙත්.

82. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි.)

83. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං උප්ප-ජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ රූපාවචරං උප්පජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්ප-ජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති ඝානා-යතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

84. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ රූපාවචරං, අරූපාවචරං උප්පජ්ජිත්වා පරිනිබ්බා-යිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ඝානා-යතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (ඝානායතනමූලකං.)

85. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ අරූපං උප්පජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (රූපායතනමූලකං.)

86. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ධම්මායතනං උප්ප-ජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුග්ගල.)

87. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස.)

88. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සොතා-යතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

83. යමකුට ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

84. යමකුට ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානා-යතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝානායතනමූලක යි.)

85. යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

86. යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-යතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි—අනු-ලොම පුද්ගල යි.)

87. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනු-ලොමාවකාශ යි.)

88. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

89. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

90. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

91. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

92. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං.)

93. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

89. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

90. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්‍ව වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

91. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

92. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

93. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

94. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (ඝානායතනමූලකං)

95. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

96. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (රූපායතනමූලකං.)

97. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුග්ගලොකාස.)

94. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝානායතනමූලක යි.)

95. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උප-දින්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උප-දින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ ය.

96. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

97. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උප-දින්නේ යි. (මනායතනමූලක යි—අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

98. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

99. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

100. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

101. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං.)

102. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

98. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

99. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය.

100. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

101. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

102. යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

103. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං.)

104. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං.)

105. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (මනායතනමූලකං—පච්චනීකපුග්ගල)

106. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස.)

107. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

108. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

103. යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි.)

104. යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

105. යමකුට මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.—ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

106. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

107. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

108. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසඤ්ඤසත්‍වයනට ද අරූපයනට දැ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

109. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්‍තා.

110. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්‍තා.

111. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්‍තා. (චක්ඛායතනමූලකං.)

112. යස්ස යත්‍ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අරූපානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්‍තා.

113. යස්ස යත්‍ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

109. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

110. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

111. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

112. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

113. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

114. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං.)

115. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

116. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං.)

117. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා, (මනායතනමූලකං—පච්චනීකපුග්ගලාවකාස)

අනාගතවාරො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

114. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි.)

115. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

116. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

117. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.—ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

118. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

119. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං, මනායතනං, ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

120. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං -පෙ- මනායතනං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

121. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති. සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං.)

122. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති. සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (මනායතනමූලකං–අනුලොම පුග්ගල.)

118. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොතායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සොතායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට සොතායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී,

119. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාණායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතන මූලක යි.)

120. යමකුට ඝාණායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝාණායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ඝාණායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාණායතනය ද උපදී. (ඝාණායතන මූලක යි.)

121. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ උපදන වුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

122. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (අනුලොමපුද්ගල යි. මනායතනමූලක යි.)

123. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. -පෙ- (අනුලොම ඔකාස.)

124. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

125. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. සචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

126. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

123. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් එහි සොතායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

124. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, සොතායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොතායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

125. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපන්නේ ය, ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

126. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්න-වුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ව-යනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය. චක්ඛායතනය ද උපදී.

127. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

128. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං.)

129. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

130. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: කාමාවචරං චවන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

127. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

128. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි.)

129. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

130. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

131. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති, සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

132. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

133. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ. රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

134. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. ඉතරෙසං සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

131. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය. ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි.)

132. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

133. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

134. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අවිතක්කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති. සවිතක්කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුග්ගලොකාස)

135. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි.

යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි.

136. යස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං - මනායතනං - නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. (පච්චනීකපුග්ගල)

137. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස.)

138. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී, සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි—අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

135. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: නැති.

යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය ... රූපායතනය – මනායතනය – ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: නැති.

136. යමකුට ඝානායතනය ... රූපායතනය – මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

137. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

138. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොතායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමෙකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සොතායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නූපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

139. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. රූපාවචරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, රූපාවචරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

140. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

141. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

139. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් චුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නූපන්නේ ය, රූපාවචරයෙන් චුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්ව-යනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝානායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී, රූපාවචරයෙන් චුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපන්නේ ය චක්ඛායතනය ද නූපදී.

140. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් චුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥ-සත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්න-වුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

141. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් චුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි මනා-යතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී. මනා-යතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය. චක්ඛායතනය ද නූපදී.

142. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

143. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, සුද්ධාවාසානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

144. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, සුද්ධාවාසානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

145. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

142. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

143. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුතවන්නවුනට ද නැහැ නැති වැ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට දූයි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට දූයි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

144. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුතවන්නවුනට ද නැහැ නැති වැ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

145. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

146. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

147. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

148. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචිත්තකානං, උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (මනායතනමූලකං—පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

146. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්-නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද, අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුතවන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී.

147. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්-ලනට ද, රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතන මූලක යි.)

148. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්-ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදී, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදී. (මනායතනමූලක යි —ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

149. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

150. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං[1] උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

151. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

---

1. රූපාවචරං අරූපාවචරං – මජ්ඣං.

149. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වැ උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට සොතායතනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, සොතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට සොතායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට සොතායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

150. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

151. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වැ උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය. චක්ඛායතනය ද උපදී.

152. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

153. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

154. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං, උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

155. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

152. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ යි. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

153. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතන මූලක යි)

154. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

155. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති, සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

156. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති, සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

157. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති, සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

158. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති, සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

156. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි)

157. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූප ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී, රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

158. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි)

159. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති. සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (මනායතනමූලකං[1]. අනුලොම පුග්ගල)

160. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති –පෙ– (අනුලොම ඔකාස)

161. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති, ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

162. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, සචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

---

1. පාඨොයං න දිස්සතෙ මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීති පිටකෙ.

159. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි. අනුලොම පුද්ගල යි.)

160. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

161. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, සොතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

162. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

163. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

164. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

165. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්‍ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති
(චක්ඛායතනමූලකං)

163. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥ-සත්‍වයනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

164. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූප-යනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

165. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

166. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: කාමාවචරා චවන්තානං අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

167. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

168. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.
(ඝානායතනමූලකං)

166. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් චුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

167. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් චුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

168. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: චුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි)

169. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අරූපානං[1] උපපජ්ජන්තානං[2] තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

170. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

171. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචිත්තකානං, උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති, සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (මනායතනමූලකං. අනුලොම පුග්ගලොකාස)

---

1. අරූපකානං P.T.S.
2. උපපජ්ජනකානන්ති පදං මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීති පිටකෙපි ස්‍යාමපොත්ථකෙපි න දිස්සතෙ.

169. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උප-දින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උප-දින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවො-කාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපා-යතනය ද උපදී.

170. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි)

171. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි. අනුලොම පුද්ගලාව-කාශ යි.)

172. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

173. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

174. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

172. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දු යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට සොතායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දු යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොතායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දු යි ඔවුනට සොතායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී, පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දු යි ඔවුනට සොතායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

173. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදිනවුනට දු යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දු යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝානායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තව්ද යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දු යි ඔවුනට ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී, පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දු යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

174. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දු යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දු යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

175. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

176. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

177. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදිනවුනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

175. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවික යනට දූ යි ඔවුනට මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

176. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දූ යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

177. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී. රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

178. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං –පෙ– ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

179. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං –පෙ– ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

180. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට රූපායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නූපදී.

178. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැ යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නූපදී. (ඝානායතනමූලක යි)

179. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ යි. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැ යි ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දැ යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතනමූලක යි)

180. යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට මනායතනය නූපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (මනායතනමූලකං—පච්චනීකපුග්ගල)

181. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

182. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

183. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදී. (මනායතනමූලක යි—ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

181. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම්... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

182. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොතායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද, අසංඥසත්ත්වයනට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

183. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝානායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

184. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

185. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

186. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

184. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන වුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන වුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

185. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන-වුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන-වුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

186. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්ච-වොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරි-නිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී. (චක්ඛා-යතනමූලක යි)

187. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

188. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

189. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

187. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නොද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නූපදී.

188. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නූපදී.

189. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී. ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

190. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

191. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අරූපානං[1] උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

---

1. අරූපකානං – මජසං.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය. ඝානායතනය ද නූපදී. (ඝානායතනමූලක යි)

190. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය. රූපායතනය ද නූපදී.

191. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දයි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතනමූලක යි)

192. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (මනායතනමූලකං. පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

193. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

194. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

195. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං, චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

192. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදී. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදී. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

193. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සොතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, සොතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

194. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

195. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

196. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

197. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

198. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

199. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

200. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

201. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

196. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි.)

197. යමකුට ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

198. යමකුට ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ...ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට ඝානායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය......උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

199. යමකුට රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ...ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

200. යමකුට මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

201. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම්... (අනුලොමාවකාශ යි)

202. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, සොතායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

203. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

204. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

205. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

202. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, සොතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

203. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

204. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

205. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

206. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ. (චක්ඛායතනමූලකං)

207. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

208. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං –පෙ– ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ. (ඝානායතනමූලකං)

206. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

207. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ යි, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

208. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය...ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපන්නේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

209. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

210. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. පඤ්චවොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ. (රූපායතනමූලකං)

211. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජිත්ථ. චතුවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ. (මනායතනමූලකං. අනුලොම පුග්ගලොකාස)

209. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

210. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

211. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

212. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

213. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං - මනායතනං -ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

214. යස්ස ඝානායතනං -පෙ- මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගල)

215. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

216. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

217. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

212. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

213. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය ...රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

214. යමකුට ඝානායතනය...මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

215. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නො උපන්නේ නම්... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

216. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

217. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

218. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ,

219. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

220. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.
(චක්ඛායතනමූලකං)

218. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට දු යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට දු යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

219. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දු යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දු යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

220. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට දු යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දු යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දු යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

221. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

222. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

223. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ. (ඝානායතනමූලකං)

221. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපන්නේ ය. රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකවූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නූපන්නේ යි.

222. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නූපන්නේ යි.

223. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නූපන්නේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

224. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ.

225. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ. (රූපායතනමූලකං)

226. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථාති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ. (මනායතනමූලකං. පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අතීතානාගතවාරො.

උප්පාදවාරො නිට්ඨිතො.

224. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

225. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනයද නූපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

226. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

අතීතානාගතවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

2. පවත්ති නිරොධවාරො

227. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣතීති: සචක්ඛුකානං අසොතකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං සසොතකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සසොතකානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සසොතකානං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

228. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: සචක්ඛුකානං අඝානකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං සඝානකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සඝානකානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

229. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සරූපකානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

2. ප්‍රවෘත්ති නිරොධවාරය

227. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

228. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වේ. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

229. යමකුට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

230. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සචිත්තකානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

231. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

232. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: සරූපකානං අඝානකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

233. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: සචිත්තකානං අඝානකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

234. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: අඝානකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (ඝානායතනමූලකං)

230. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

231. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (චක්ඛායතනමූලක යි)

232. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

233. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් ඇති ව නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

234. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝානායතනමූලක යි)

235. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතීති: සරූපකානං[1] අවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං සවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතන නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති: අරූපකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං සවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

236. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති: අරූපකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

237. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතීති: අවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි යත්ථකං සබ්බත්ථ සදිසං. අනුලොම ඔකාස.)

238. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣතීති: -පෙ- ඝානායතනං - රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතීති: (යස්ස යත්ථකම්පි සදිසං විත්ථාරෙතබ්බං. අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. සරූපකානන්ති පදං මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීතිපිටකෙ න දිස්සතෙ.

235. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

236. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

237. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගල යි)

යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම්... (උත්පාදයෙහි ද නිරොධයෙහි ද උත්පාදනිරොධයෙහි ද යි සැම තන්හි **යමකය** සමාන යි. අනුලොමාවකාශ යි)

238. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඝානායතනය – රූපායතනය – මනායතනය – ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්:... **(යසස යමකය** ද සමාන යි. **විස්තර** කළ යුතු යි. අනුලොම-පුද්ගලාවකාශ යි)

239. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අචක්ඛුකානං සසොතකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං අසොතකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අසොතකානං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසොතකානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

240. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අචක්ඛුකානං සඝානකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං අඝානකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අඝානකානං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

241. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

239. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව කන් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කන් නැති ව ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

240. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

241. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ ය.

242. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අචක්ඛුකානං සවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

243. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

244. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අඝානකානං සරූපකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

245. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අඝානකානං සවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවිතක්කානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

242. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

243. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා සියලු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි)

244. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා සියල්ලනට ද රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

245. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

246. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අඝානකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

247. යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අරූපකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අචිත්තකානං සරූපකානං[1] චවන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

248. යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අරූපකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

249. යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතීති: අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

---

1. සරූපකානන්ති පදං මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීතිපිටකෙ න දිස්සතෙ.

246. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව චුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතන-මූලක යි.)

247. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව චුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව රූ ඇති ව චුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

248. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව චුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතන-මූලක යි)

249. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව චුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මා-යතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා. (පච්චනීකපුග්ගල)

250. යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

251. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣතීති: -පෙ- යස්ස යත්ථකම්පි යස්සක සදිසං—පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නවාරො.

252. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා. (උප්පාදවාරෙපි නිරොධවාරෙපි උප්පාද-නිරොධවාරෙපි අතීතපුච්ඡා අනුලොමම්පි පච්චනීකම්පි සදිසං. අනු-ලොමපුග්ගල)

අතීතවාරො.

253. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

254. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

255. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක-පුද්ගල යි)

250. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම්... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

251. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ... (**යසස යසකයද යසකය** හා සමාන යි. ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

252. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

(උත්පාදවාරයෙහි ද නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද අතීත පෘච්ඡා අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද සමාන යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

අතීතවාර යි.

253. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

254. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

255. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

256. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා;

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං)

257. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

258. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. (ඝානායතනමූලකං)

259. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

256. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි)

257. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

258. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ඝානායතන මූලක යි)

259. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූයි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

260. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

261. යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

262. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- ආමන්තා.

263. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- ආමන්තා.

264. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

265. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

266. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ- (චක්ඛායතනමූලකං)

267. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

260. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

261. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

262. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ...එසේ යි.

263. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචර-යනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

තවද යමකුට යම් තැනෙක... එසේ යි.

264. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥ-සත්ත්වයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද ...

265. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්ච-වොකාරයනට ද ...

266. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූප-යනට ද ...පඤ්චවොකාරයනට ද ... (චක්ඛායතනමූලක යි)

267. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

268. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

269. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ- (ඝානායතනමූලකං)

270. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

271. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං අසඤ්ඤසත්තානං -පෙ- (රූපායතනමූලකං)

272. යස්ස යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං -පෙ- චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

(යථා උප්පාදවාරෙ යස්ස යත්ථකෙ අනාගතා පුච්ඡා විත්ථාරිතා, එවං නිරොධෙපි විත්ථාරෙතබ්බා—අනුලොම පුග්ගලොකාස)

273. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

268. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ...කාමාවචරයනට ද ...

269. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ...කාමාවචරයනට ද ... (ඝානායතනමූලක යි)

270. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසඤ්ඤසත්‍වයනට ද ...පඤ්චවොකාරයනට ද ..

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද...

271. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද ... (රූපායතනමූලක යි)

272. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්‍වයනට ද ... චතුවොකාරයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි **"යඝස යත්‍ථකයෙහි"** අනාගතපෘච්ඡාවෝ විස්තර කරන ලද්දහු ද, නිරොධවාරයෙහි දු එසේ ම විස්තර කටයුත්තාහ, අනුලොමාවකාශ යි)

273. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

274. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

275. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

276. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

277. යස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

274. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

275. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

276. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

277. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

278. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

279. යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

280. යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (මනායතනමූලකං— පච්චනීක පුග්ගල)

281. යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

282. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

278. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

279. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

280. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

281. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ...... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

282. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නෙ ද යත්: එසේ යි.

283. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

284. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

285. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

286. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

283. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්‍ව-යනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

284. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්‍ව වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

285. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

286. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ත්‍වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

287. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති. රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

288. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

289. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

290. යස්ස යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිජ්ඣිරුස්සති.

287. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

288. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

289. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

290. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

291. යස්ස යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

292. යස්ස යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. (මනායතනමූලකං. පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

293. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥ සත්ව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

291. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

292. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

293. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

294. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

295. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අඝානකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති, සඝානකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. සානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

296. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති : සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

297. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

298. යත්‍ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

294. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය ... නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතන ද නිරුද්ධ වේ.

295. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය ... නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

296. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

297. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි)

298. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

299. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

300. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. සචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

301. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

299. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

300. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

301. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

302. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

303. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

304. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරා චවන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

302. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

303. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (චක්ඛායතනමූලක යි)

304. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

305. යස්ස වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරා චවන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

306. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං. අඝානකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (ඝානායතනමූලකං)

307. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

308. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

305. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

306. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝානායතනමූලක යි).

307. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසඤ්ඤසත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

308. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

309. යස්ස යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති. සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුග්ගලොකාස)

310. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: නත්ථි.

311. යස්ස චක්ඛායතනං -පෙ- ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: නත්ථි. (පච්චනීකපුග්ගල)

312. යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

313. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව චුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, රූ ඇති වැ චුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (රූපායතනමූලක යි)

309. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සත් ඇති ව චුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව චුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව චුත වනනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (මනායතනමූලක යි. අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

310. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

311. යමකුට චක්ඛායතනය ... ඝානායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

312. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

313. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති වැ කාමාවචරයෙන් චුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

314. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: රූපාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

315. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

314. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

315. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

316. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

317. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

318. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරා චවන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

316. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

317. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (චක්ඛායතනමූලක යි)

318. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

319. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරා චවන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

320. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අඝානකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

321. යස්ස යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

319. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචර-යෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

320. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ඝානා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

321. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාර-යෙහි උපදනවුනට ද රූ නැති වැ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥ-සත්ත්‍වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්‍වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

322. යස්ස යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

323. යස්ස යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (මනායතනමූලකං. පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

324. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං[1] තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

1. තෙසං චවන්තානං – මජසං.

322. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනමූලක යි)

323. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාස-යෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

324. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොතා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්න-වුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොතා-යතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

325. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං -පෙ-

326. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ-

327. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං -පෙ-

328. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

325. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය ...

326. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ...

327. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාර යෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ...

328. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

329. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, ඉතරෙසං සඝානකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ-

330. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

331. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ[1] පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

332. යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

333. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

---

1. පඤ්චවොකාරෙති පදං මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීති පිටකෙ න දිස්සතෙ.

329. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ...

330. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

331. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

332. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

333. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං චවන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

334. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං --පෙ--

(යථා පච්චුප්පන්නාතීතෙපි තිවිධං විත්ථාරිතං, එවං ඉදම්පි විත්ථාරෙතබ්බං)

335. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං --පෙ--

336. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං --පෙ--

337. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වැ ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

334. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වැ කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය ...

(යම්සේ ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතයෙහි ද ත්‍රිවිධ කොට විස්තර කරන ලද්දේ ද එසේ මෙය ද විස්තර කළ යුතු යි.)

335. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වැ ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ...

336. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වැ ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

337. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

338. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං කාමාවචරා චවන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ -පෙ-

339. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං -පෙ-

340. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං -පෙ-

341. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

338. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ...

339. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ...

340. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

341. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

342. යස්ස යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති. සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

343. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

344. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

342. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ච්‍යුත වනනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

343. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

344. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට-ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං යෙ ච රූපාවචරං[1] උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

345. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

346. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

347. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අඝානකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

1. රූපාවචරං අරූපාවචරං -- මජසං.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

345. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

346. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

347. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට-ද නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සාතායතනං න නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

348. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං චවන්තානං තෙසං ඝනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

349. යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

350. යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගල)

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාණායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාණායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය, ඝාණායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

348. යමකුට ඝාණායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ඝාණායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාණායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාණායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාණායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

349. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

350. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

351. යත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

352. යස්‍ස යත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති තස්‍ස තත්‍ථ සොතායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්‍ජන්‍තානං අවක්‍ඛුකානං කාමාවචරා චවන්‍තානං තෙසං තත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති, නො ච තෙසං තත්‍ථ සොතායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති. අසඤ්ඤසත්‍තානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්‍ඛායතනඤ්ච න නිරු-ජ්‍ඣති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති.

යස්‍ස වා පන යත්‍ථ සොතායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති තස්‍ස තත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්‍බන්‍තානං තෙසං තත්‍ථ සොතායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති. අසඤ්ඤසත්‍තානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති, චක්‍ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣති.

353. යස්‍ස යත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති තස්‍ස තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සතීති: කාමාවචරං උපපජ්‍ජන්‍තානං අවක්‍ඛුකානං කාමාවචරා චවන්‍තානං තෙසං තත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති, නො ච තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති. රූපාවචරං උපපජ්‍ජන්‍තානං අසඤ්ඤසත්‍තානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්‍ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති.

යස්‍ස වා පන යත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති තස්‍ස තත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්‍බන්‍තානං රූපාවචරා චවන්‍තානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති. රූපාවචරං උප-පජ්‍ජන්‍තානං අසඤ්ඤසත්‍තානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති, චක්‍ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣති.

354. යස්‍ස යත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති තස්‍ස තත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්‍ජන්‍තානං අවක්‍ඛුකානං කාමාවචරා චවන්‍තානං, අසඤ්ඤසත්‍තානං තෙසං තත්‍ථ චක්‍ඛායතනං න නිරුජ්‍ඣති, නො ච තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති. අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්‍ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්‍ඣිස්‍සති.

351. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

352. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

353. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

354. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූප වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

355. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං කාමාවචරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣති.

356. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

355. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

356. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (චක්ඛායතනමූලක යි)

357. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං කාමාවචරා චවන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

358. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං කාමාවචරා චවන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

359. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (ඝානායතනමූලකං)

357. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඕහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඕහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

358. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඕහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඕහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

359. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඕහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඕහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ඝානායතනමූලක යි)

360. යස්ස යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

361. යස්ස යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

362. යස්ස යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

360. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

361. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනමූලක යි)

362. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වෙයි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

363. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිම-භවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා.

364. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපා-වචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං –පෙ– ආමන්තා.

365. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපායතනං නිරු-ජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවි-කානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං රූපායතනං, නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන –පෙ– ආමන්තා.

366. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස මනායතනං –පෙ– ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං –පෙ– ආමන්තා. (චක්ඛායතන-මූලකං)

363. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී. සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

364. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ඝානායතනය ... එසේ යි.

365. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

366. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

367. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- ආමන්තා.

368. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා.

369. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- ආමන්තා.

370. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

371. යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

372. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

367. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

368. යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

369. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

370. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

371. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

372. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

373. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා.

374. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

375. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

373. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

374. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

375. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

376. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤ-සත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං පඤ්චවො-කාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ. (චක්ඛායතනමූලකං)

377. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපා-යතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරු-ජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානා-යතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

378. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මනා-යතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරෙ පරි-නිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානා-යතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ. (ඝානායතනමූලකං)

376. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

377. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වී.

378. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වී. (ඝානායතනමූලක යි)

379. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

380. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ. (රූපායතනමූලකං)

381. යස්ස යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

379. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී.

380. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. සෙසු පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය. (රූපායතනමූලක යි)

381. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

382. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ.

383. යස්ස චක්ඛායතනං -පෙ- ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගල)

384. යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

385. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

386. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

382. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වීද යත්: නිරුද්ධ වී.

383. යමකුට චක්ඛායතනය ... ඝානායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

384. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

385. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදින ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

386. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

387. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ; නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

388. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

389. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

387. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

388 යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද, අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

389. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්‍ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්‍ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්‍ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්‍ථ. (චක්ඛායතනමූලකං)

390. යස්ස යත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථ තස්ස තත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථ, නො ච තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්‍ථ, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථාති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථ. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්‍ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්‍ථ.

391. යස්ස යත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථ තස්ස තත්‍ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථ, නො ච තෙසං තත්‍ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්‍ථ, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථාති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්‍ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්‍ථ. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්‍ථ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

390. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

391. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

392. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ. (ඝානායතනමූලකං)

393. යස්ස යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ.

394. යස්ස යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

392. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්; රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (ඝානායතනමූලක යි)

393. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

394. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බ-න්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බ-න්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ. (රූපායතනමූලකං)

395. යස්ස යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරි-නිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මා-යතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිත්ථ. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මා-යතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අතීතානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (රූපායතන-මූලක යි)

395. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී ද යත්; පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

අතීතානාගතවාර යි.

නිරොධවාර නිමි.

උප්පාදනිරොධවාරො.

396. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: නො.

397. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: නො. -පෙ-

398. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජතීති: නො. (අනුලොමපුග්ගල)

399. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති -පෙ- (යත්ථකං නත්ථි න කාතබ්බං යත්ථකං ඉතරෙසං යත්ථකානං සදිසං කාතබ්බං. යත්ථකං තීසුපි වාරෙසු සදිසං) (අනුලොම ඔකාස)

400. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: නො. -පෙ-

401. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතීති: නො.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජතීති: නො. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

402. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සසොතකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති නො ච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං අසොතකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

උත්පාද නිරොධවාරය.

396. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: නැති.

397. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: නැති.

398. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

399. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ... (යමකයෙහි **'නො'** යනු නො යෙදිය යුතු යි, යමකය අවශෙෂ යමකයන් හා සමාන කොට යෙදිය යුතු යි, වාරත්‍රයෙහි ම යමකය සමාන යි. (අනුලොමාවකාශ යි)

400. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: නැති.

401. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

402. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කන් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදිනවුනට ද කන් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. අසොතකානං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

403. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සඝානකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං අඝානකාන චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. අඝානකානං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

404. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සරූපකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. අරූපකානං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

405. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. කන් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව උපදන වුනට ද යි ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

403. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. නැහැ නැති ව ච්‍යුතවන්නවුනට ද ඇස් නැති ව උපදන වුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

404. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

405. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වැ ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති වැ උපදනවුනට ද සිත් නැති වැ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. අචිත්තකානං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

406. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

407. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සරූපකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. අරූපකානං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

408. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. අචිත්තකානං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවුනට දෑ යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

406. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියලු ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායතනය ද නූපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

407. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද රූ ඇති ව ච්‍යුත වන්නවුනට දෑ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදී. රූ නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව උපදනාවුනට දෑ යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නූපදී.

408. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති ව ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්න වුනට දෑ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නූපදී. සිත් නැති ව ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව උපදන වුනට දෑ යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායතනය ද නූපදී.

409. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, තස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති. සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

410. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං අචිත්තකානං චවන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති. අචිත්තකානං චවන්තානං අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

411. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති. අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (රූපායතනමූලකං)

412. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

409. යමකුට ඝාණායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියලු ඔවුනට ඝාණායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ඝාණායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායතනය නූපදී ද යත්: නැහැ ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝාණායතනය නො ද නූපදී. නැහැ නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාණායතනය ද නූපදී. (ඝාණායතනමූලක යි)

410. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වැ ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වැ උපදනවුනට ද සිත් නැති වැ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: රූ ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. සිත් නැති වැ ච්‍යුත වන්නවුනට ද රූ නැති වැ උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නූපදී.

411. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදී ද යත්: රූ ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදී. රූ නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතනමූලක යි)

412. යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සිත් නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: සවිතක්කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති. අවිතක්කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකපුග්ගල)

413. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

414. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති -පෙ- (යස්සකම්පි යත්ථකම්පි සදිසං) (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නවාරො.

415. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා. -පෙ-

(අතීතපුච්ඡා උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි අනුලොමම්පි පච්චනීකම්පි සදිසං.) (අනුලොමපුග්ගල)

අතීතවාරො.

416. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, ඉතරෙසං තෙසං සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

417. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං, ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: සිත් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නූපදී. සිත් නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

413. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

414. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ... (යඬ්ඬකය ද යත්‍ථකය ද සමාන යි) (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

415. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අතීත පුච්ඡාව උත්පාදවාරයෙහි ද නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද සමාන යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

අතීතවාර යි.

416. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

417. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සති.

418. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සති.

419. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං)

420. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ජිස්සති, තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උපපජ්ජිස්සති.

421. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

418. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

419. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. (චක්ඛායතනමූලක යි)

420. යමකුට ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

421. යමකුට ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උප්පජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උප්පජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නොච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (ඝානායතනමූලකං)

422. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති:

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උප්පජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උප්පජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

423. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනං ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොම පුග්ගල)

424. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

425. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

422. යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

423. යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

424. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

425. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

426. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

427. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

428. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

429. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං)

426. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

427. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

428. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

429. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

430. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

431. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (ඝානායතනමූලකං)

432. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති.

433. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (රූපායතනමූලකං)

430. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි.

431. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

432. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

433. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

434. යස්ස යත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්‍ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ මනායතනං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්‍ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

435. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නොච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

436. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

434. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයෙහි ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

435. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

436. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

437. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

438. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

439. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

440. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

437. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

438. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

439. යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදිනවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ... එසේ යි.

440. යමකුට ඝානායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

441. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා.

442. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගල)

443. යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

444. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං -පෙ- ආමන්තා.

445. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

441. යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

442. යමකුට මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

443. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

444. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය ... එසේ යි.

445. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරෙ පච්ඡිම-භවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

446. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපා-යතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උප-පජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ -පෙ- ආමන්තා.

447. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනා-යතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

448. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛා-යතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරු-ජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛා-යතනමූලකං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

446. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ... එසේ යි.

447. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... එසේ යි.

448. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

449. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

450. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

451. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

452. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

449. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ච කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්න-වුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද නූප-දින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ... එසේ යි.

450. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ච කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාව-චරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්න-වුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... එසේ යි.

451. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ච කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාව-චරයනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද නූප-දින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... එසේ යි. (ඝාණායතනමූලක යි)

452. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ච පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥ-සත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

453. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

454. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

455. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

(යථා උප්පාදවාරෙ පච්චුප්පන්නා අතීතා පුච්ඡා විභත්තා, එවං උප්පාදනිරොධෙපි පච්චුප්පන්නා අතීතා පුච්ඡා අනුලොමම්පි පච්චනීකම්පි විභජිතබ්බා.) (අනුලොමපුග්ගල)

පච්චුප්පන්නාතීතවාරො.

456. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

453. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

454. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

455. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීත පාඨශාව බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතීතපාඨශාව පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද බෙදිය යුතු යි.) (අනුලොම පුද්ගල යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

456. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

457. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

458. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

459. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

460. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (චක්ඛායතනමූලකං)

461. යස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උප්පජ්ජති. සඝානකානං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

457. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

458. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

459. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

460. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

461. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැතිව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය ද නො උපදී. නැහැ ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

462. යස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං –පෙ– ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං උප්පජ්ජති. සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

463. යස්ස මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං –පෙ– සබ්බෙසං චවන්තානං අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං මනායතනං උප්පජ්ජති. සචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගල)

464. යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති –පෙ– (අනුලොමඔකාස)

465. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

466. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. සචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

462. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

463. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනා-යතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

464. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනු ලොමාවකාශ යි)

465. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

466. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුන්ට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට දැ යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛා-යතනය ද උපදී.

467. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

468. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

469. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.
(චක්ඛායතනමූලකං)

470. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජතීති: කාමාවචරා චවන්තානං අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති. ඝානායතනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

467. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දැ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

468. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැ යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

469. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදිනවුනට දැ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී. (චක්ඛායතනමූලක යි)

470. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට දැ යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

471. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං –පෙ– කාමාවචරා චවන්තානං අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ මනායතනං –පෙ– සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

472. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං –පෙ– සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (ඝානායතනමූලකං)

473. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති : අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං –පෙ– පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ –පෙ– පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

474. යස්ස යත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං –පෙ– සබ්බෙසං චවන්තානං අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උප්පජ්ජති. සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච උප්පජ්ජති.

475. යස්ස යත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

471. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දූ යි ඔවුනට එහි මනායතනය ... නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

472. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ... නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානායතනමූලක යි)

473. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසඤ්ඤසත්ත්වයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ... පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට දූ යි ඔවුනට එහි ... පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

474. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

475. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අවිතක්කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං උප්පජ්ජති. සවිතක්කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

476. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

477. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

478. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

476. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී; ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී. සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

477. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

478. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ... එසේ යි.

479. යස්ස චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

480. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

481. යස්ස ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

482. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා.

483. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගල)

479. යමකුට චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

480. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ... එසේ යි.

481. යමකුට ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (ඝානායතනමූලක යි)

482. යමකුට රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

483. යමකුට මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

484. යත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

485. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අවක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්‍ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ සොතායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

486. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං අවක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරා චවන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරා චවන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

487. යස්ස යත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අවක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්‍ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්‍ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

484. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

485. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

486. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපදී.

487. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

488. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති පඤ්චවොකාරා චවන්තානං අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

489. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

490. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

491. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: කාමාවචරා චවන්තානං අඝානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

488. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

489. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායතනමූලක යි)

490. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

491. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

492. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (ඝානායතනමූලකං)

493. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති.

494. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

495. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, අචිත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච නුප්පජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

492. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ඝාණායතනමූලක යි)

493. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාර-යෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: අසංඥසත්ත්ව-යෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. පිරි-නිවෙන්නවුනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී.

494. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපා-යතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

495. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

496. යස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

(යථා නිරොධවාරෙ අතීතානාගතා පුච්ඡා යස්සකම්පි යත්ථකම්පි අනුලොමම්පි පච්චනීකම්පි විභත්තං. එවං උප්පාදනිරොධෙපි අතීතානාගතා පුච්ඡා විභජිතබ්බා.)

අතීතානාගතවාරො.

උප්පාදනිරොධවාරො.

පවත්තිවාරො නිට්ඨිතො.

පරිඤ්ඤාවාරො

497. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානාතීති: ආමන්තා.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානාති සො චක්ඛායතනං පරිජානාතීති: ආමන්තා.

498. යො චක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොතායතනං න පරිජානාතීති: ආමන්තා.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානාති සො චක්ඛායතනං න පරිජානාතීති: ආමන්තා.

පච්චුප්පන්නවාරො.

496. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය. සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(නිරොධවාරයෙහි අතීතානාගතපුච්ඡා පිළිබඳ '**යස්සක**' ය ද '**යත්‍ථක**' ය ද '**යස්ස යත්‍ථක**' ය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද යම්සේ බෙදන ලදහු ද, එසේ උත්පාදනිරොධයෙහි ද අතීතානාගතපුච්ඡාවෝ බෙදිය යුත්තාහ.)

උත්පාදනිරොධවාර යි.

ප්‍රවෘත්තිවාරය නිමි.

3. පරිඥාවාරය.

497. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සොතායතනය පිරිසිඳ දනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොතායතනය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දනී ද යත්: එසේ යි.

498. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සොතායතනය නො පිරිසිඳ දනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොතායතනය නො පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දනී ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

499. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානිස්සාති: ආමන්තා.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිස්ස සො චක්ඛායතනං පරිජානිස්සාති: ආමන්තා.

500. යො චක්ඛායතනං න පරිජානිස්ස සො සොතායතනං න පරිජානිස්සාති: ආමන්තා.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිස්ස සො චක්ඛායතනං න පරිජානිත්ථාති: ආමන්තා.

අතීතවාරො.

501. යො චක්ඛායතනං පරිජානිස්සති සො සොතායතනං පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිස්සති සො චක්ඛායතනං පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

502. යො චක්ඛායතනං න පරිජානිස්සති සො සොතායතනං න පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිස්සති සො චක්ඛායතනං න පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

අනාගතවාරො.

503. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානිස්සාති: නො.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිස්ස සො චක්ඛායතනං පරිජානාතීති: නො.

504. යො චක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොතායතනං න පරිජානිස්සාති: අරහා චක්ඛායතනං න පරිජානාති, නො ච සොතායතනං න පරිජානිස්ස. අග්ගමග්ගසමඞ්ගිඤ්ච අරහන්තඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා චක්ඛායතනඤ්ච න පරිජානන්ති, සොතායතනඤ්ච න පරිජානිස්සු.

499. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම සොතායතනය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොතායතනය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

500. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම සොතායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොතායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

අතීතවාර යි.

501. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම සොතායතනය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොතායතනය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

502. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම සොතායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොතායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතවාර යි.

503. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සොතායතනය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොතායතනය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දනී ද යත්: නැති.

504. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සොතායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: රහත් තෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දනී, සොතායතනය නො ද පිරිසිඳ නො දත්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගියා ද රහත්පුහුලා ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිඳ දනිති. සොතායතනය ද නො පිරිසිඳ දත්හ.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිත්‍ථ සො චක්‍ඛායතනං න පරිජානාතීති: අග්‍ගමග්‍ගසමඞ්ගී සොතායතනං න පරිජානිත්‍ථ, නො ච චක්‍ඛායතනං න පරිජානාති. අග්‍ගමග්‍ගසමඞ්ගිඤ්ච අරහන්තඤ්ච ඨපෙත්‍වා අවසෙසා පුග්‍ගලා සොතායතනඤ්ච න පරිජානිත්‍ථ, චක්‍ඛායතනඤ්ච න පරිජානන්ති.

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

505. යො චක්‍ඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානිස්සතීති: නො.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිස්සති සො චක්‍ඛායතනං පරිජානාතීති: නො.

506. යො චක්‍ඛායතනං න පරිජානාති සො සොතායතනං න පරිජානිස්සතීති: යෙ මග්‍ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්‍ඛායතනං න පරිජානන්ති, නො ච සොතායතනං න පරිජානිස්සන්ති. අරහා යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්‍ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්‍ඛායතනඤ්ච න පරිජානන්ති, සොතායතනඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිස්සති සො චක්‍ඛායතනං න පරිජානාතීති: අග්‍ගමග්‍ගසමඞ්ගී සොතායතනං න පරිජානිස්සති, නො ච චක්‍ඛායතනං න පරිජානාති. අරහා යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්‍ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සොතායතනඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති, චක්‍ඛායතනඤ්ච න පරිජානන්ති.

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

507. යො චක්‍ඛායතනං පරිජානිත්‍ථ සො සොතායතනං පරිජානිස්සතීති: නො.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිස්සති සො චක්‍ඛායතනං පරිජානිත්‍ථාති: නො.

තවද යමෙක් සොතායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දනී ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීයා සොතායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ ය, චක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිඳ දනී. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීයා ද රහත් පුඟුලා ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ සොතායතනය ද නො පිරිසිඳ දත්හ. චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිඳ දනිත්.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

505. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සොතායතනය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොතායතනය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දනී ද යත්: නැති.

506. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සොතායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නහු නම් ඔහු චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දනිති, සොතායතනය නො ද පිරිසිඳ නො දන්නාහ. රහත් තෙමෙ ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිඳ දනිති, සොතායතනය ද නො පිරිසිඳ දන්නාහු ය.

තවද යමෙක් සොතායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දනී ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගියා සොතායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ය, චක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිඳ දනී. රහත් තෙමෙ ද, යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද සොතායතනය ද නො පිරිසිඳ දන්නාහු ය, චක්ඛායතයනය ද පිරිසිඳ නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

507. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම සොතායතනය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොතායතනය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: නැති.

508. යො චක්ඛායතනං න පරිජානිත්ථ සො සොතායතනං න පරිජානිස්සතීති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්ඛායතනං න පරිජානිත්ථ, නො ච සොතායතනං න පරිජානිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගී යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්ඛායතනඤ්ච න පරිජානිත්ථ, සොතායතනඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිස්සති සො චක්ඛායතනං න පරිජානිත්ථාති: අරහා සොතායතනං න පරිජානිස්සති, නො ච චක්ඛායතනං න පරිජානිත්ථ. අග්ගමග්ගසමඞ්ගී යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සොතායතනඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති, චක්ඛායතනඤ්ච න පරිජානිත්ථ.

අතීතානාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

ආයතනයමකං නිට්ඨිතං.

508. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම සොතායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දත්හ, සොතායතනය නො ද පිරිසිඳ නො දන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීයා ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිඳ දත්හ, සොතායතනය ද නො පිරිසිඳ දන්නාහු ය.

තවද යමෙක් සොතායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: රහත් තෙමේ සොතායතනය නො පිරිසිඳ දන්නේ ය. චක්ඛායතනය නො ද පිරිසිඳ නො දත්තේ ය, අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීයා ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද සොතායතනය ද නො පිරිසිඳ දන්නාහු ය, චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිඳ දත්හ.

අතීතානාගතවාර යි.

පරිඥාවාර නිමි.

ආයතන යමකය නිමි.

4. ධාතුයමකං

උද්දෙසවාරො

1. අට්ඨාරසධාතුයො :– චක්ඛුධාතු, සොතධාතු, ඝානධාතු, ජිව්හාධාතු, කායධාතු, රූපධාතු, සද්දධාතු, ගන්ධධාතු, රසධාතු, ඵොට්ඨබ්බධාතු, චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු, සොතවිඤ්ඤාණධාතු, ඝානවිඤ්ඤාණධාතු, ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු, කායවිඤ්ඤාණධාතු, මනොධාතු, මනොවිඤ්ඤාණධාතු, ධම්මධාතු.

උද්දෙසො.

2. චක්ඛු චක්ඛුධාතු, චක්ඛුධාතු චක්ඛු : සොතං සොතධාතු, සොතධාතු සොතං : –පෙ– චක්ඛුවිඤ්ඤාණං චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු, චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණං : –පෙ– මනො මනොධාතු, මනොධාතු මනො : මනොවිඤ්ඤාණං මනොවිඤ්ඤාණධාතු : මනොවිඤ්ඤාණධාතු මනොවිඤ්ඤාණං : ධම්මො ධම්මධාතු, ධම්මධාතු ධම්මො : (අනුලොමං)

3. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න චක්ඛුධාතු න චක්ඛු : න සොතං න සොතධාතු, න සොතධාතු න සොතං: –පෙ– න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං න චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු, න චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං : –පෙ– න මනො න මනොධාතු, න මනොධාතු න මනො. න මනොවිඤ්ඤාණං න මනොවිඤ්ඤාණධාතු, න මනොවිඤ්ඤාණධාතු න මනොවිඤ්ඤාණං: න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධම්මධාතු න ධම්මො: (පච්චනීකං)

පදසොධනවාරො.

4. චක්ඛු චක්ඛුධාතු, ධාතු සොතධාතු: –පෙ– චක්ඛු චක්ඛුධාතු ධාතු ධම්මධාතු: (අනුලොමං)

(යථා ආයතනයමකෙ චක්කං බද්ධං, එවමිධ චක්කං බන්ධිතබ්බං)

4. ධාතුයමකය

උද්දෙසවාරය

1. **අටළොස් ධාතුහු:**— චක්ඛුධාතු යැ සොතධාතු යැ ඝානධාතු යැ ජිව්හාධාතු යැ කායධාතු යැ රූපධාතු යැ සද්දධාතු යැ ගන්ධධාතු යැ, රසධාතු යැ ඵොට්ඨබ්බධාතු යැ චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ය සොතවිඤ්ඤාණධාතු යැ ඝානවිඤ්ඤාණධාතු යැ ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු යැ කායවිඤ්ඤාණධාතු යැ මනොධාතු යැ මනොවිඤ්ඤාණධාතු යැ ධම්මධාතු යි.

උද්දෙශ යි.

2, චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු ද, චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුස ද: ශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍රධාතු ද, ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද: ... චක්ෂුර්විඥානය චක්ෂුර්විඥානධාතු ද, චක්ෂුර්විඥානධාතුව චක්ෂුර්විඥාන ද: ... මනස මනොධාතු ද: මනොධාතුව මනස ද: මනොවිඥානය මනොවිඥානධාතු ද: මනොවිඥානධාතුව මනොවිඥාන ද: ධර්මය ධර්මධාතු ද, ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත්: (අනුලොම යි)

3. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, චක්ෂුර්ධාතු නො වූයේ චක්ෂුස නො වේ ද: ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද, ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද: ... චක්ෂුර්විඥාන නො වූයේ චක්ෂුර්විඥානධාතු නො වේ ද, චක්ෂුර්විඥානධාතු නො වූයේ චක්ෂුර්විඥාන නො වේ ද: ...... මනස නො වූයේ මනොධාතු නො වේ ද, මනොධාතු නො වූයේ මනස නො වේ ද: මනොවිඥාන නො වූයේ මනොවිඥානධාතු නො වේ ද: මනොවිඥානධාතු නො වූයේ මනොවිඥාන නො වේ ද: ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද: ධර්මධාතු නො වූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි)

පදශොධනවාර යි.

4. චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද: ... චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු ද, ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත්: (අනුලොම යි)

(යම්සේ ආයතනයමකයෙහි චක්‍රබන්ධනය කරන ලද ද එසේ ම මෙහි චක්‍රය බැඳියයුතු යි.)

5. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න සොතධාතු :

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ඝානධාතු -පෙ-

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ධම්මධාතු -පෙ-

න ධම්මෝ න ධම්මධාතු න ධාතු න චක්ඛුධාතු -පෙ-

න ධම්මෝ න ධම්මධාතු, න ධාතු න මනොවිඤ්ඤාණධාතු: (පච්චනීකං)

(චක්කං බන්ධිතබ්බං)

පදසොධනමූලචක්කවාරො.

6. චක්ඛු ධාතු, ධාතු චක්ඛු :

සොතං ධාතු, ධාතු සොතං: ඝානං ධාතු -පෙ- ජිව්හා ධාතු-කායො ධාතු - රූපං ධාතු - සද්දො ධාතු - ගන්ධො ධාතු - රසො ධාතු - ඵොට්ඨබ්බො ධාතු, ධාතු ඵොට්ඨබ්බො :

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණං :

සොතවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු සොතවිඤ්ඤාණං : ඝානවිඤ්ඤාණං -පෙ-

ජිව්හාවිඤ්ඤාණං, -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

මනො ධාතු, ධාතු මනො :

මනොවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු මනොවිඤ්ඤාණං :

ධම්මෝ ධාතු, ධාතු ධම්මෝ : (අනුලොමං)

7. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු:

න සොතං න ධාතු, න ධාතු න සොතං :

න ඝානං - න ජිව්හා - න කායො- න රූපං - න සද්දො - න ගන්ධො - න රසො - න ඵොට්ඨබ්බො -

5. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද:

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ඝ්‍රාණධාතු නො වේ ද: ...

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද: ...

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද:

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනොවිඥානධාතු නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු යි.)

පදශොධනමූලචක්‍රවාරය යි.

6. චක්ෂුස ධාතු ද: ධාතූහු චක්ෂුස ද:

ශ්‍රොත්‍රය ධාතු ද, ධාතූහු ශ්‍රොත්‍ර ද: ඝ්‍රාණය ධාතු ද ... ජිව්හාව ධාතු ද – කායය ධාතු ද – රූපය ධාතු ද – ශබ්දය ධාතු ද – ගන්ධය ධාතු ද – රසය ධාතු ද – ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ධාතු ද, ධාතු ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ද යත්:

චක්ෂුර්විඥානය ධාතු ද, ධාතූහු චක්ෂුර්විඥාන ද:

ශ්‍රොත්‍රවිඥානය ධාතු ද, ධාතූහු ශ්‍රොත්‍රවිඥාන ද: ඝ්‍රාණවිඥානය ...

ජිහ්වාවිඥානය ... කායවිඥානය ...

මනස ධාතු ද, ධාතූහු මනස ද:

මනොවිඥානය ධාතු ද, ධාතූහු මනොවිඥාන ද:

ධර්මය ධාතු ද, ධාතූහු ධර්ම ද යත්: (අනුලොම යි)

7. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද:

ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රය නො වේ ද:

ඝ්‍රාණ නො වූයේ - ජිව්හා නො වූයේ – කාය නො වූයේ – රූප නො වූයේ – ශබ්ද නො වූයේ – ගන්ධ නො වූයේ – රස නො වූයේ - ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වූයේ වේ ද:

න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං:

න සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- න ඝානවිඤ්ඤාණං, -පෙ- න ජිව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ-.

න කායවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න කායවිඤ්ඤාණං:

න මනො න ධාතු, න ධාතු න මනො:

න මනොවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න මනොවිඤ්ඤාණං:

න ධම්මා න ධාතු, න ධාතු න ධම්මා: (පච්චනීකං)

සුද්ධධාතුවාරො.

8. චක්ඛු ධාතු ධාතු සොතං -පෙ- චක්ඛු ධාතු, ධාතු ධම්මා -පෙ- ධම්මා ධාතු, ධාතු චක්ඛු -පෙ- ධම්මා ධාතු, ධාතු මනොවිඤ්ඤාණං: (අනුලොමං)

(චක්කං බන්ධිතබ්බං)

9. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න සොතං:

න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ඝානං -පෙ-

න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ධම්මා -පෙ-

න ධම්මා න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු -පෙ-

න ධම්මා න ධාතු, න ධාතු න මනොවිඤ්ඤාණං. (පච්චනීකං)

(චක්කං බන්ධිතබ්බං)

සුද්ධධාතුමූලචක්කවාරො.

උද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

චක්ෂුර්විඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්විඥාන නො වේ ද:

ශ්‍රොත්‍රවිඥාන නො වූයේ ... ඝ්‍රාණවිඥාන නො වූයේ ජිහ්වා-විඥාන නො වූයේ...

කායවිඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු කායවිඥාන නො වේ ද:

මනස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනස නො වේ ද:

මනොවිඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනොවිඥාන නො වේ ද:

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි)

ශුද්ධධාතුවාර යි.

8. චක්ෂුස ධාතු ද, ධාතූහු ශ්‍රොත්‍ර ද: ... චක්ෂුස ධාතු ද, ධාතූහු ධර්ම ද: ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතූහු චක්ෂුස ද ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතූහු මනොවිඥාන ද යත්: (අනුලොම යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු යි.)

9. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද:

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ඝ්‍රාණ නො වේ ද: ...

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද: ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද: ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනො-විඥාන නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි)

(චක්‍රය බැඳිය යුතුයි.)

ශුද්ධධාතුමූලචක්‍රවාර යි.

උද්දෙශවාර නිමි.

පඤ්ඤත්තිනිද්දෙසවාර

1. චක්ඛු චක්ඛුධාතූති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු චෙව චක්ඛුධාතු ච, චක්ඛුධාතු චක්ඛූති: ආමන්තා.

සොතං සොතධාතූති: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතධාතු. සොතධාතු සොතඤ්චෙව සොතධාතු ච, සොතධාතු සොතන්ති: ආමන්තා.

ඝානං ඝානධාතූති: ආමන්තා. ඝානධාතු ඝානන්ති: ආමන්තා.

(ජිව්හාපි ඝානධාතුසදිසා)

කායො කායධාතූති: කායධාතුං ඨපෙත්වා අවසෙසො කායො කායො,[1] න කායධාතු. කායධාතු කායො චෙව කායධාතු ච. කායධාතු කායොති: ආමන්තා.

රූපං රූපධාතූති: රූපධාතුං ඨපෙත්වා අවසෙසං රූපං රූපං[2] න රූපධාතු. රූපධාතු රූපඤ්චෙව රූපධාතු ච. රූපධාතු රූපන්ති: ආමන්තා.

(සද්දො ඝානසදිසො)

ගන්ධො ගන්ධධාතූති: සීලගන්ධො සමාධිගන්ධො පඤ්ඤාගන්ධො ගන්ධො, න ගන්ධධාතු. ගන්ධධාතු ගන්ධො චෙව ගන්ධධාතු ච. ගන්ධධාතු ගන්ධොති: ආමන්තා.

රසො රසධාතූති: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුත්තිරසො රසො. න රසධාතු. රසධාතු රසො චෙව රසධාතු ච. රසධාතු රසොති: ආමන්තා.

(ඵොට්ඨබ්බො ඝානසදිසො)

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතූති: ආමන්තා. චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණන්ති: ආමන්තා. සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- ඝානවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

මනො මනොධාතූති: මනොධාතුං ඨපෙත්වා අවසෙසො මනො මනො[3], න මනොධාතු. මනොධාතු මනො චෙව මනොධාතු ච. මනොධාතු මනොති: ආමන්තා.

---

1. අවසෙසො කායො – මජ්සං
2. අවසෙසං රූපං – මජ්සං.
3. අවසෙසො මනො – මජ්සං.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාරය

1. චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥාචක්ෂුස චක්ෂුස යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුස වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වේ. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුස ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත්: දිව්‍යශ්‍රොත්‍රය තෘෂ්ණාශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍ර යැ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වෙයි. ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද යත්: එසේ යි.

ඝ්‍රාණය ඝ්‍රාණධාතු ද යත්: එසේ යි. ඝ්‍රාණධාතුව ඝ්‍රාණ ද යත්: එසේ යි.

(ජිහ්වා ද ඝ්‍රාණධාතු සදෘශ යැ.)

කායය කායධාතු ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ වූ කායය කාය යැ, කායධාතු නො වෙයි. කායධාතුව කාය ද වූයේ ම කාය ධාතු ද වේ. කායධාතුව කාය ද යත්: එසේ යි.

රූපය රූපධාතු ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ වූ රූපය රූප යැ, රූපධාතු නො වෙයි. රූපධාතුව රූප ද වූයේ ම රූපධාතු ද වේ. රූපධාතුව රූප ද යත්: එසේ යි.

(ශබ්දය ඝ්‍රාණ සදෘශ යැ.)

ගන්ධය ගන්ධධාතු ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥා-ගන්ධ ගන්ධ යැ, ගන්ධධාතු නො වෙයි. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධධාතු ද වේ. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද යත්: එසේ යි.

රසය රසධාතු ද යත්: අර්ථරස ධර්මරස විමුක්තිරස රස යැ, රසධාතු නො වෙයි. රසධාතු රස ද වූයේ ම රසධාතු ද වේ. රසධාතු රස ද යත්: එසේ යි.

(ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ඝ්‍රාණසදෘශ යැ.)

චක්ෂුර්විඥානය චක්ෂුර්විඥානධාතු ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර් විඥානධාතු චක්ෂුර්විඥාන ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඥානය ... ඝ්‍රාණවිඥානය ... ජිහ්වාවිඥානය ... කායවිඥානය ...

මනස මනොධාතු ද යත්: මනොධාතුව තබා අවශෙෂ වූ මනස මනස යැ, මනොධාතු නො වෙයි. මනොධාතුව මනස ද වූයේ ම මනොධාතු ද වේ. මනොධාතුව මනස ද යත්: එසේ යි.

මනොවිඤ්ඤාණං මනොවිඤ්ඤාණධාතූති: ආමන්තා. මනොවිඤ්ඤාණධාතු මනොවිඤ්ඤාණන්ති: ආමන්තා.

ධම්මො ධම්මධාතූති: ධම්මධාතුං ඨපෙත්වා අවසෙසො ධම්මො ධම්මො,[1] න ධම්මධාතු. ධම්මධාතු ධම්මො චෙව ධම්මධාතු ච. ධම්මධාතු ධම්මොති: ආමන්තා. (අනුලොමං)

2. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතූති: ආමන්තා. න චක්ඛුධාතු න චක්ඛූති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු න චක්ඛුධාතු, චක්ඛු. චක්ඛුඤ්ච චක්ඛුධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව චක්ඛු න ච චක්ඛුධාතු.

න සොතං න සොතධාතූති: ආමන්තා. න සොතධාතු න සොතන්ති: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං න සොතධාතු, සොතං. සොතඤ්ච සොතධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව සොතං න ච සොතධාතු.

න ඝානං න ඝානධාතූති: ආමන්තා. න ඝානධාතු න ඝානන්ති: ආමන්තා. න ජිව්හා -පෙ-

(සඞ්ඛිත්තං. උභතො ආමන්තා.)

න කායො න කායධාතූති: ආමන්තා. න කායධාතු න කායොති: කායධාතුං ඨපෙත්වා අවසෙසො කායො න කායධාතු, කායො. කායඤ්ච කායධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව කායො න ච කායධාතු.

න රූපං න රූපධාතූති: ආමන්තා. න රූපධාතු න රූපන්ති: රූපධාතුං ඨපෙත්වා අවසෙසං රූපං න රූපධාතු, රූපං. රූපඤ්ච රූපධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව රූපං න ච රූපධාතු.

න සද්දො -පෙ- න ගන්ධො න ගන්ධධාතූති: ආමන්තා. න ගන්ධධාතු න ගන්ධොති: සීලගන්ධො සමාධිගන්ධො පඤ්ඤාගන්ධො න ගන්ධධාතු, ගන්ධො. ගන්ධඤ්ච ගන්ධධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව ගන්ධො න ච ගන්ධධාතු.

න රසො න රසධාතූති: ආමන්තා. න රසධාතු න රසොති: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුත්තිරසො න රසධාතු, රසො. රසඤ්ච රසධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව රසො න ච රසධාතු.

1. අවසෙසො ධම්මො – මජ්ඣං.

මනොවිඥානය මනොවිඥානධාතු ද යත්: එසේ යි. මනො-විඥානධාතුව මනොවිඥාන ද යත්: එසේ යි.

ධර්මය ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතුව තබා අවශෙෂ වූ ධර්මය ධර්ම යැ, ධර්මධාතු නො වෙයි. ධර්මධාතුව ධර්ම ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ. ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි)

2. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර්ධාතු නො වූයේ චක්ෂුස නො වේ ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥා-චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි, චක්ෂුස යි. චක්ෂුස ද චක්ෂුර්ධාතුව ද තබා අවශෙෂය චක්ෂුස ද නො වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද නො වේ.

ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද යත්: දිව්‍යශ්‍රොත්‍රය තෘෂ්ණාශ්‍රොතය ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ, ශ්‍රොත්‍ර යි. ශ්‍රොත්‍රය ද ශ්‍රොත්‍ර-ධාතුව ද තබා අවශෙෂය ශ්‍රොත්‍ර ද නො වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද නො වේ.

ඝ්‍රාණ නො වූයේ ඝ්‍රාණධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ඝ්‍රාණධාතු නො වූයේ ඝ්‍රාණ නො වේ ද යත්: එසේ යි. ජිහ්වා නො වූයේ ...

(සංක්ෂිප්ත කරන ලදි. දෙතැන්හි ම ‘ආමන්තා’ යි යෙදිය යුතුයි.)

කාය නො වූයේ කායධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. කාය-ධාතු නො වූයේ කාය නො වේ ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ කායය කායධාතු නො වෙයි, කාය යි. කාය ද කායධාතුව ද තබා අවශෙෂය කාය ද නො වූයේ ම කායධාතු ද නො වේ.

රූප නො වූයේ රූපධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රූප-ධාතු නො වූයේ රූප නො වේ ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ රූපය රූපධාතු නො වෙයි, රූප යි. රූපය ද රූපධාතුව ද තබා අවශෙෂය රූප ද නො වූයේ ම රූපධාතු ද නො වේ.

ශබ්ද නො වූයේ ... ගන්ධ නො වූයේ ගන්ධධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ගන්ධධාතු නො වූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥාගන්ධ ගන්ධධාතු නො වෙයි, ගන්ධ යි. ගන්ධය ද ගන්ධධාතුව ද තබා අවශෙෂය ගන්ධ ද නො වූයේ ම ගන්ධධාතු ද නො වේ.

රස නො වූයේ රසධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රසධාතු නො වූයේ රස නො වේ ද යත්; අර්ථරස ධර්මරස විමුක්ති-රස රසධාතු නො වෙයි, රස යි. රසය ද රසධාතුව ද තබා අවශෙෂය රස ද නො වූයේ ම රසධාතු ද නො වේ.

න ඵොට්ඨබ්බො -පෙ- න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං න චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතූති: ආමන්තා. න චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු න චක්ඛුවිඤ්ඤාණන්ති: ආමන්තා. න සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- න ඝානවිඤ්ඤාණං - න ජිව්හාවිඤ්ඤාණං - න කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

න මනො න මනොධාතූති: ආමන්තා. න මනොධාතු න මනොති: මනොධාතුං ඨපෙත්වා අවසෙසො මනො න මනොධාතු, මනො. මනඤ්ච මනොධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව මනො න ච මනොධාතු.

න මනොවිඤ්ඤාණං න මනොවිඤ්ඤාණධාතූති: ආමන්තා. න මනොවිඤ්ඤාණධාතු න මනොවිඤ්ඤාණන්ති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධම්මධාතූති: ආමන්තා. න ධම්මධාතු න ධම්මොති: ධම්මධාතුං ඨපෙත්වා අවසෙසො ධම්මො න ධම්මධාතු, ධම්මො. ධම්මඤ්ච ධම්මධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව ධම්මො න ච ධම්මධාතු. (පච්චනීකං)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛු චක්ඛුධාතූති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු චෙව චක්ඛුධාතු ච. ධාතු සොතධාතූති: සොතධාතු ධාතු චෙව සොතධාතු ච, අවසෙසා ධාතු ධාතු, න සොතධාතු.

චක්ඛු චක්ඛුධාතූති: දිබ්බචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු චෙව චක්ඛුධාතු ච, ධාතු ඝානධාතු -පෙ- ධාතු ධම්මධාතූති: ධම්මධාතු ධාතු චෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

(යථා ආයතනයමකෙ පණ්ණත්ති එවං ධාතුයමකෙපි පණ්ණත්ති චක්කං බන්ධිතබ්බං.)

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වූයේ ... චක්ෂුර්විඥාන නො වූයේ චක්ෂුර්-විඥානධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර්විඥානධාතු නො වූයේ චක්ෂුර්විඥාන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඥාන නො වූයේ ... ඝ්‍රාණවිඥාන නො වූයේ ... ජිහ්වාවිඥාන නො වූයේ ... කායවිඥාන නො වූයේ ...

මනස නො වූයේ මනොධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. මනොධාතු නො වූයේ මනස නො වේ ද යත්: මනොධාතුව තබා අවශෙෂ මනස මනොධාතු නො වෙයි, මනස යි. මනස ද මනො ධාතුව ද තබා අවශෙෂය මනස ද නො වූයේ ම මනොධාතු ද නො වේ.

මනොවිඥාන නො වූයේ මනොවිඥානධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. මනොවිඥානධාතු නො වූයේ මනොවිඥාන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධර්ම ධාතු නො වූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: ධර්මධාතුව තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්මධාතු නො වෙයි, ධර්ම යි. ධර්මය ද ධර්මධාතුව ද තබා අවශෙෂය ධර්ම ද නො වූයේ ම ධර්මධාතු ද නො වේ.

(ප්‍රත්‍යනීක යි)

පදශොධනවාර යි.

3. චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥාචක්ෂුස චක්ෂුස යැ චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුස ද වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතූහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත්: ශ්‍රොත්‍රධාතු ධාතු ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, ශ්‍රොත්‍ර-ධාතු නො වේ.

චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥාචක්ෂුස චක්ෂුස යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුස ද වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතූහු ඝ්‍රාණධාතු ද යත්: ... ධාතූහු ධර්ම-ධාතු ද යත්: ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

(ආයතනයමකයෙහි ප්‍රඥප්තිවාරය යම්සේ ද ධාතුයමකයෙහි ප්‍රඥප්තිවාරය ද එසේ මැ යි, චක්‍රය බැඳියයුතු යි.)

4. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතූති: ආමන්තා. න ධාතු න සොතධාතූති: ආමන්තා.

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතූති: ආමන්තා. න ධාතු න ඝානධාතූති -පෙ- න ධාතු න ධම්මධාතූති: ආමන්තා. (පච්චනීකං)

(චක්කං බන්ධිතබ්බං. සබ්බෙ ආමන්තා උභතොපි සෙසෙපි.)

පදසොධනමූලචක්කවාරො.

5. චක්ඛු ධාතූති: ආමන්තා. ධාතු චක්ඛුධාතූති: චක්ඛුධාතු ධාතු චෙව චක්ඛුධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න චක්ඛුධාතු.

සොතං ධාතූති: ආමන්තා. ඝානං -පෙ- ජිව්හා - කායො - රූපං - සද්දො - ගන්ධො - රසො - ඵොට්ඨබ්බො -

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ධාතූති: ආමන්තා. ධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතූති: චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ධාතු චෙව චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු. සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- ඝානවිඤ්ඤාණං - ජිව්හාවිඤ්ඤාණං - කායවිඤ්ඤාණං -

මනො ධාතූති: ආමන්තා. ධාතු මනොධාතූති: මනොධාතු ධාතු චෙව මනොධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න මනොධාතු.

මනොවිඤ්ඤාණං ධාතූති: ආමන්තා. ධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතූති: මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධාතු චෙව මනොවිඤ්ඤාණධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න මනොවිඤ්ඤාණධාතු.

ධම්මො ධාතූති: ආමන්තා. ධාතු ධම්මධාතූති: ධම්මධාතු ධාතු චෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

6. න චක්ඛු න ධාතූති: චක්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසා ධාතු, න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ච ධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ධාතු. න ධාතු න චක්ඛූති: ආමන්තා.

න සොතං න ධාතූති: සොතං ඨපෙත්වා -පෙ- ඝානං ඨපෙත්වා -පෙ- ජිව්හං ඨපෙත්වා -පෙ-

4. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ඝ්‍රාණධාතු නො වේ ද යත්: ... ධාතු නොවූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු යි. අනුලොම-ප්‍රත්‍යනීක දෙතැන්හි ද සෙස්සෙහි ද සියල්ලෝ ආමන්නතයෝ යි.)

පදශොධනමූලචක්‍රවාර යි.

5. චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතූහු චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: චක්ෂුර්ධාතු ධාතු ද වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ.

ශ්‍රොත්‍රය ධාතු ද යත් : එසේ යි. ඝ්‍රාණය ... ජිහ්වාව ... කායය ... රූපය ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ...

චක්ෂුර්විඥානය ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතූහු චක්ෂුර්විඥාන ධාතු ද යත් : චක්ෂුර්විඥානධාතු ධාතු ද වූයේ ම චක්ෂුර්විඥාන-ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, චක්ෂුර්විඥානධාතු නො වේ. ශ්‍රොත්‍රවිඥානය ... ඝ්‍රාණවිඥානය ... ජිහ්වාවිඥානය ... කායවිඥානය ...

මනස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතූහු මනොධාතු ද යත් : මනොධාතු ධාතු ද වූයේ ම මනොධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, මනොධාතු නො වේ.

මනොවිඥානය ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතූහු මනොවිඥාන ධාතු ද යත් : මනොවිඥානධාතුව ධාතු ද වූයේ ම මනොවිඥාන ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, මනොවිඥානධාතු නො වේ.

ධර්මය ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතූහු ධර්මධාතු ද යත් : ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

6. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතූහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතූහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : ශ්‍රොත්‍රය තබා ... ඝ්‍රාණය තබා ... ජිහ්වාව තබා ...

න කායො න ධාතූති: ආමන්තා. න ධාතු න කායධාතූති: ආමන්තා.

න රූපං න ධාතූති: රූපං ඨපෙත්වා -පෙ- සද්දං-ගන්ධං-රසං-
-ඵොට්ඨබ්බං-චක්ඛුවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං ඨපෙත්වා -පෙ-

න ධම්මො න ධාතූති: ආමන්තා. න ධාතු න ධම්මධාතූති: ආමන්තා. (පච්චනීකං)

සුද්ධධාතුවාරො.

7. චක්ඛු ධාතූති: ආමන්තා. ධාතු සොතධාතූති: සොතධාතු ධාතු චෙව සොතධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න සොතධාතු.

චක්ඛු ධාතූති: ආමන්තා. ධාතු ඝානධාතු -පෙ- ධාතු ධම්මධාතූති: ධම්මධාතු ධාතු චෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

(චක්කං බන්ධිතබ්බං.)

8. න චක්ඛු න ධාතූති: චක්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසා ධාතු න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ච ධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ධාතු. න ධාතු න සොතධාතූති: ආමන්තා.

න චක්ඛු න ධාතූති: චක්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසා ධාතු, න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ච ධාතුඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ධාතු. න ධාතු න ඝානධාතු -පෙ- න ධාතු න ධම්මධාතූති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධාතූති: ආමන්තා. න ධාතු න චක්ඛුධාතූති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධාතූති: ආමන්තා. න ධාතු න සොතධාතු -පෙ- න ධාතු න මනොවිඤ්ඤාණධාතූති: ආමන්තා. (පච්චනීකං)

(චක්කං බන්ධිතබ්බං.)

(යථා ආයතනයමකස්ස පණ්ණත්ති එවං ධාතුයමකස්ස පණ්ණත්ති විත්ථාරෙතබ්බා)

සුද්ධධාතුමූලචක්කවාරො.

නිද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

කාය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු කායධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.

රූප නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: රූපය තබා ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ... චක්ෂුර්විඥානය ... මනොවිඥානය තබා ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි)

ශුද්ධධාතුවාර යි.

7. චක්ෂුස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතූහු සොතධාතු ද යත්: සොතධාතුව ධාතු ද වූයේ ම සොතධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, සොතධාතු නො වේ.

චක්ෂුස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතූහු ඝ්‍රාණධාතු ද යත්: ... ධාතූහු ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතුව ධාතු ද වූයේ ම ධර්ම. ධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතූහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

8. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතූහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතූහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතූහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතූහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ඝ්‍රාණධාතු නො වේද යත්: ... ධාතු නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: ... ධාතු නො වූවාහු මනොවිඥානධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

(ආයතනයමකයේ ප්‍රඥප්තිවාරය යම්සේ ද ධාතුයමකයේ ප්‍රඥප්ති-වාරය ද එසේ ම විස්තර කටයුතු.)

ශුද්ධධාතුමූලචක්‍රවාර යි.

නිර්දෙශවාර නිමි.

ධාතුයමක - උප්පාදවාරො

9. යස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති තස්ස සොතධාතු උප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං අසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සොතධාතු උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං සසොතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛුධාතු ච උප්පජ්ජති සොතධාතු ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන සොතධාතු උප්පජ්ජති තස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජතීති: සසොතකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතධාතු උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති. සසොතකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතධාතු ච උප්පජ්ජති, චක්ඛුධාතු ච උප්පජ්ජති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති තස්ස ඝානධාතු උප්පජ්ජතීති: සචක්ඛුකානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානධාතු උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛුධාතු ච උප්පජ්ජති, ඝානධාතු ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන ඝානධාතු උප්පජ්ජති තස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජතීති: සඝානකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානධාතු උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති. සඝානකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානධාතු ච උප්පජ්ජති, චක්ඛුධාතු ච උප්පජ්ජති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති තස්ස රූපධාතු උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන රූපධාතු උප්පජ්ජති තස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජතීති: සරූපකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපධාතු උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති. සරූපකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපධාතු ච උප්පජ්ජති, චක්ඛුධාතු ච උප්පජ්ජති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති තස්ස මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පජ්ජති තස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජතීති: සචිත්තකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති. සචිත්තකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනොවිඤ්ඤාණධාතු ච උප්පජ්ජති, චක්ඛුධාතු ච උප්පජ්ජති.

ධාතුයමක - උත්පාදවාරය

9. යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර් ධාතුව උපදී, ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ශ්‍රොත්‍ර-ධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ඝ්‍රාණධාතුව උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ඝ්‍රාණධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ඝ්‍රාණධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ඝ්‍රාණධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට ඝ්‍රාණධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ඝ්‍රාණධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට රූපධාතුව උපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට රූපධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. රූ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට මනොවිඥානධාතුව උපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මනොවිඥානධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: සිත් ඇති වැ ඇස් නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට මනොවිඥානධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්-ධාතුව නො ද උපදී. සිත් ඇති වැ ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට මනොවිඥානධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති තස්ස ධම්මධාතු උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන ධම්මධාතු උප්පජ්ජති තස්ස චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජතීති: අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මධාතු උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උප්පජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මධාතු ච උප්පජ්ජති, චක්ඛුධාතු ච උප්පජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගල)

(යථා ආයතනයමකං විභත්තං එවං ධාතුයමකම්පි විභජිතබ්බං. සදිසං කාතබ්බං.)

පච්චුප්පන්නවාරො.

උප්පාදවාරො නිට්ඨිතො.

10. යො චක්ඛුධාතුං පරිජානාති සො සොතධාතුං පරිජානාතීති: ආමන්තා. –පෙ–

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

පරිඤ්ඤාවාරො

(ධාතුයමකං පරිපුණ්ණං පෙය්‍යාලෙන)

ධාතුයමකං නිට්ඨිතං.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ධර්මධාතුව උපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට ධර්මධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: ඇස් නැති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(යම්සේ ආයතනයමකය බෙදනලද ද එසේ ම ධාතුයමකය ද බෙදියයුතු යි, සමාන කළයුතු යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

පරිඥාවාරය

10. යමෙක් චක්ෂුර්ධාතුව පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම ශ්‍රොත්‍ර-ධාතුව පිරිසිඳ දනී ද යත්: එසේ යි ....

පරිඥාවාර නිමි.

(පෙයාලමුඛයෙන් ධාතුයමකය පරිපූර්ණ යැ.)

ධාතුයමක නිමි.

5. සච්චයමකං

චත්තාරි සච්චානි:- දුක්ඛසච්චං, සමුදයසච්චං, නිරොධසච්චං, මග්ගසච්චං.

(පණ්ණත්තිවාර උද්දෙස)

1. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, දුක්ඛසච්චං දුක්ඛං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සමුදයසච්චං සමුදයො: නිරොධො නිරොධසච්චං, නිරොධසච්චං නිරොධො: මග්ගො මග්ගසච්චං, මග්ගසච්චං මග්ගො: (අනුලොම)

2. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න දුක්ඛසච්චං න දුක්ඛං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සමුදයසච්චං න සමුදයො: න නිරොධො න නිරොධසච්චං, න නිරොධසච්චං න නිරොධො: න මග්ගො න මග්ගසච්චං, න මග්ගසච්චං න මග්ගො: (පච්චනීක)

පදසොධනවාරො.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා නිරොධසච්චං: දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා මග්ගසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා නිරොධසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා මග්ගසච්චං: නිරොධො නිරොධසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: නිරොධො නිරොධසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: නිරොධො නිරොධසච්චං, සච්චා මග්ගසච්චං: මග්ගො මග්ගසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: මග්ගො මග්ගසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: මග්ගො මග්ගසච්චං, සච්චා නිරොධසච්චං: (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න සමුදයසච්චං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න නිරොධසච්චං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න මග්ගසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න දුක්ඛසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න නිරොධසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න මග්ගසච්චං:

5. සත්‍යයමකය

චතුස්සත්‍යයෝ: දුක්ඛසත්‍ය යැ සමුදයසත්‍ය යැ නිරොධසත්‍ය යැ මාර්ගසත්‍ය යි.

ප්‍රඥප්තිවාරොද්දෙශ යි.

1. දුඃඛය දුඃඛසත්‍යය වේ ද, දුඃඛසත්‍යය දුඃඛ වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍යය වේ ද, සමුදයසත්‍යය සමුදය වේ ද යත්: නිරොධය නිරොධසත්‍යය වේ ද, නිරොධසත්‍යය නිරොධ වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, මාර්ගසත්‍යය මාර්ග වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

2. දුඃඛ නො වූයේ දුඃඛසත්‍ය නො වේ ද, දුඃඛසත්‍ය නො වූයේ දුඃඛය නො වේ ද යත්: සමුදය නො වූයේ සමුදයසත්‍ය නො වේ ද, සමුදයසත්‍ය නො වූයේ සමුදය නො වේ ද යත්: නිරොධ නො වූයේ නිරොධසත්‍ය නො වේ ද, නිරොධසත්‍ය නො වූයේ නිරොධ නො වේ ද යත්: මාර්ග නො වූයේ මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද, මාර්ගසත්‍ය නො වූයේ මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය වේ ද යත්: දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: නිරොධය නිරොධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: නිරොධය නිරොධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: නිරොධය නිරොධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

4. දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද:

න නිරොධො න නිරොධසච්චං, න සච්චා න දුක්ඛසච්චං: න නිරොධො න නිරොධසච්චං, න සච්චා න සමුදයසච්චං: න නිරොධො න නිරොධසච්චං, න සච්චා න මග්ගසච්චං: න මග්ගො න මග්ගසච්චං, න සච්චා න දුක්ඛසච්චං: න මග්ගො න මග්ගසච්චං, න සච්චා න සමුදයසච්චං, න මග්ගො න මග්ගසච්චං, න සච්චා න නිරොධසච්චං: (පච්චනීක)

පදසොධනමූලචක්කවාරො.

5. දුක්ඛං සච්චං, සච්චා දුක්ඛං: සමුදයො සච්චං, සච්චා සමුදයො: නිරොධො සච්චං, සච්චා නිරොධො: මග්ගො සච්චං, සච්චා මග්ගො: (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සච්චං, න සච්චා න දුක්ඛං: න සමුදයො න සච්චං, න සච්චා න සමුදයො: න නිරොධො න සච්චං, න සච්චා න නිරොධො: න මග්ගො න සච්චං න සච්චා න මග්ගො: (පච්චනීක)

සුද්ධසච්චවාරො.

7. දුක්ඛං සච්චං, සච්චා සමුදයො: දුක්ඛං සච්චං, සච්චා නිරොධො: දුක්ඛං සච්චං, සච්චා මග්ගො: සමුදයො සච්චං, සච්චා දුක්ඛං -පෙ- සච්චා මග්ගො: නිරොධො සච්චං, සච්චා දුක්ඛං -පෙ- සච්චා මග්ගො: මග්ගො සච්චං, සච්චා දුක්ඛං: මග්ගො සච්චං, සච්චා සමුදයො: මග්ගො සච්චං, සච්චා නිරොධො: (අනුලොම)

8. න දුක්ඛං න සච්චං, න සච්චා න සමුදයො: න දුක්ඛං න සච්චං, න සච්චා න නිරොධො: න දුක්ඛං න සච්චං, න සච්චා මග්ගො: න සමුදයො න සච්චං, න සච්චා න දුක්ඛං -පෙ- න සච්චා න මග්ගො: න නිරොධො න සච්චං, න සච්චා න දුක්ඛං: -පෙ- න සච්චා න මග්ගො: න මග්ගො න සච්චං, න සච්චා න දුක්ඛං: න මග්ගො න සච්චං, න සච්චා න සමුදයො: න මග්ගො න සච්චං, න සච්චා න නිරොධො: (පච්චනීක)

සුද්ධසච්චමූලචක්කවාරො.

උද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

නිරොධ නො වූයෙක් නිරොධසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: නිරොධ නො වූයෙක් නිරොධ-සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: නිරොධ නො වූයෙක් නිරොධසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද: මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ග සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනමූලචක්‍රවාර යි.

5. දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද: සමුදය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද: නිරොධය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ නිරොධය ද: මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ මාර්ගය ද යත්: (අනුලොම යි.)

6. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද: නිරොධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධ නො වේ ද: මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධසත්‍යවාර යි.

7. දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද: දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ නිරොධය ද: දුඃඛය සත්‍යය ද සත්‍යයෝ මාර්ගය ද: සමුදය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද ... සත්‍යයෝ මාර්ගය ද: නිරොධය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද: ... සත්‍යයෝ මාර්ගය ද: මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද: මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද: මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යය නිරොධය ද යත්: (අනුලොම යි.)

8. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධ නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද: නිරොධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද: මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද: මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද: මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධ නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.

ශුද්ධසත්‍යමූලචක්‍රවාර යි.

උද්දෙශවාර නිමි.

නිද්දෙසවාරො

1. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා. දුක්ඛසච්චං දුක්ඛන්ති: කායිකං දුක්ඛං චෙතසිකං දුක්ඛං ඨපෙත්වා අවසෙසං දුක්ඛසච්චං, න දුක්ඛං. කායිකං දුක්ඛං චෙතසිකං දුක්ඛං දුක්ඛඤ්චෙව දුක්ඛසච්චඤ්ච.

සමුදයො සමුදයසච්චන්ති: සමුදයසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසච්චං. සමුදයසච්චං සමුදයො චෙව සමුදයසච්චඤ්ච. සමුදයසච්චං සමුදයොති: ආමන්තා.

නිරොධො නිරොධසච්චන්ති: නිරොධසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො නිරොධො නිරොධො, න නිරොධසච්චං. නිරොධසච්චං නිරොධො චෙව නිරොධසච්චඤ්ච. නිරොධසච්චං නිරොධොති: ආමන්තා.

මග්ගො මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො මග්ගො මග්ගො, න මග්ගසච්චං, මග්ගසච්චං මග්ගො චෙව මග්ගසච්චඤ්ච, මග්ගසච්චං මග්ගොති: ආමන්තා (අනුලොම)

2. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චන්ති: කායිකං දුක්ඛං චෙතසිකං දුක්ඛං ඨපෙත්වා අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛඤ්ච දුක්ඛසච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං න ච දුක්ඛසච්චං. න දුක්ඛසච්චං න දුක්ඛන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. න සමුදයසච්චං න සමුදයොති: සමුදයසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො සමුදයො න සමුදයසච්චං, සමුදයො. සමුදයඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව සමුදයො න ච සමුදයසච්චං.

න නිරොධො නිරොධසච්චන්ති: ආමන්තා. න නිරොධසච්චං න නිරොධොති: නිරොධසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො නිරොධො න නිරොධසච්චං, නිරොධො. නිරොධඤ්ච නිරොධසච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව නිරොධො න ච නිරොධසච්චං.

න මග්ගො න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න මග්ගසච්චං න මග්ගොති: මග්ගසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො මග්ගො න මග්ගසච්චං, මග්ගො. මග්ගඤ්ච මග්ගසච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව මග්ගො. න ච මග්ගසච්චං. (පච්චනීක)

පදසොධනවාරො.

නිර්දෙශවාරය

1. දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය ද යත්: එසේ යි. දුඃඛසත්‍යය දුඃඛ ද යත්: කායික දුඃඛය චෛතසික දුඃඛය තබා සෙස්ස දුඃඛ සත්‍යය යි. දුඃඛ නො වේ. කායික දුඃඛය චෛතසික දුඃඛය දුඃඛ ද වූයේ ම දුඃඛ සත්‍ය ද වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදය සත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදය යි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද යත්: එසේ යි.

නිරොධය නිරොධසත්‍ය ද යත්: නිරොධසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ නිරොධය නිරොධය වෙයි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. නිරොධ-සත්‍යය නිරොධ ද වූයේ ම නිරොධසත්‍ය ද වේ. නිරොධසත්‍යය නිරොධ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: කායික දුඃඛය චෛතසික දුඃඛය තබා අවශෙෂය දුඃඛය නො වෙයි, දුඃඛ සත්‍යය වේ. දුඃඛය ද දුඃඛසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඃඛ ද නො වූයේ ම දුඃඛසත්‍ය ද නො වේ. දුඃඛසත්‍යය නො වූයෙක් දුඃඛය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සමුදයසත්‍යය නො වූයෙක් සමුදය නො වේ ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදයසත්‍යය නො වෙයි, සමුදය වේ. සමුදය ද සමුදයසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද නො වේ.

නිරොධ නො වූයෙක් නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. නිරොධසත්‍යය නො වූයෙක් නිරොධය නො වේ ද යත්: නිරොධසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ නිරොධය නිරොධසත්‍යය නො වෙයි. නිරොධය වේ. නිරොධය ද නිරොධසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය නිරොධය ද නො වූයේ ම නිරොධසත්‍යය ද නො වේ.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ගසත්‍යය නො වූයෙක් මාර්ගය නො වේ ද යත්: මාර්ග සත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය නො වෙයි. මාර්ගය වේ. මාර්ගය ද මාර්ගසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධනවාර යි.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා සමුදය සච්චන්ති: සමුදයසච්චං සච්චඤ්චෙව සමුදයසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න සමුදයසච්චං.

දුක්ඛං දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා නිරොධසච්චන්ති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං සච්චඤ්චෙව මග්ගසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

සමුදයො සමුදයසච්චන්ති: සමුදයසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසච්චං. සමුදයසච්චං සමුදයො චෙව සමුදයසච්චඤ්ච. සච්චා දුක්ඛසච්චන්ති: -පෙ- සච්චා නිරොධසච්චන්ති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං සච්චඤ්චෙව මග්ගසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

නිරොධො නිරොධසච්චන්ති: නිරොධසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො නිරොධො නිරොධො, න නිරොධසච්චං. නිරොධසච්චං නිරොධො චෙව නිරොධසච්චඤ්ච. සච්චා දුක්ඛසච්චන්ති -පෙ- සච්චා සමුදය සච්චන්ති, -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං සච්චඤ්චෙව මග්ගසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

මග්ගො මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං ඨපෙත්වා අවසෙසො මග්ගො මග්ගො, න මග්ගසච්චං. මග්ගසච්චං මග්ගො චෙව මග්ග-සච්චඤ්ච. සච්චා දුක්ඛසච්චන්ති -පෙ- සච්චා සමුදයසච්චන්ති -පෙ- සච්චා නිරොධසච්චන්ති: නිරොධසච්චං සච්චඤ්චෙව නිරොධසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න නිරොධසච්චං. (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චන්ති: කායිකං දුක්ඛං චෙතසිකං දුක්ඛං ඨපෙත්වා අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛඤ්ච දුක්ඛ-සච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං න ච දුක්ඛසච්චං. න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා.

න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චන්ති: කායිකං දුක්ඛං චෙතසිකං දුක්ඛං ඨපෙත්වා අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛඤ්ච දුක්ඛසච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං, න ච දුක්ඛසච්චං. න සච්චා න නිරොධසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

3. දුඃඛය දුඃඛසත්‍යය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදය සත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වෙයි, අවශෙෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි. සමුදය සත්‍යය නො වේ.

දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශෙෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍යය ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදය වෙයි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යයද වේ. අවශෙෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ

නිරොධය නිරොධසත්‍ය ද යත්: නිරොධසත්‍යය තබා අව-ශෙෂ වූ නිරොධය නිරොධය වෙයි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. නිරොධසත්‍යය නිරොධය ද වූයේ ම නිරොධසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශෙෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ගය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරොධ සත්‍ය ද යත්: නිරොධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරොධසත්‍යය ද වේ. අවශෙෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

4. දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: කායික දුඃඛය චෛතසික දුඃඛය තබා අවශෙෂය දුඃඛය නො වෙයි. දුඃඛ-සත්‍යය වේ. දුඃඛය ද දුඃඛසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඃඛ නො වූයේ ම දුඃඛසත්‍යය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: කායික දුඃඛය චෛතසික දුඃඛය තබා අවශෙෂය දුඃඛය නො වෙයි. දුඃඛ-සත්‍යය වේ. දුඃඛය ද දුඃඛසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඃඛ ද නො වූයේ ම දුඃඛසත්‍යය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග-සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සමුදයො න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න නිරොධසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න නිරොධො න නිරොධසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න මග්ගො න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා. න මග්ගො න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න නිරොධසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනීක)

පදසොධනමූලචක්කවාරො.

5. දුක්ඛං සච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා දුක්ඛසච්චන්ති: දුක්ඛසච්චං සච්චඤ්චෙව දුක්ඛසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න දුක්ඛසච්චං.

සමුදයො සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- නිරොධො සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- මග්ගො සච්චන්ති: ආමන්තා, සච්චා මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං සච්චඤ්චෙව මග්ගසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං. (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සච්චන්ති: දුක්ඛං ඨපෙත්වා අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛං, සච්චා. දුක්ඛඤ්ච සච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සච්චන්ති: සමුදයං ඨපෙත්වා -පෙ- න නිරොධො න සච්චන්ති: නිරොධං ඨපෙත්වා -පෙ- න මග්ගො න සච්චන්ති: මග්ගං ඨපෙත්වා අවසෙසා සච්චා න මග්ගො, සච්චා. මග්ගඤ්ච සච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො[1] න චෙව මග්ගො, න ච සච්චා. න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනීක)

සුද්ධසච්චවාරො.

1. අවසෙසා – මජසං.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

නිරොධ නො වූයෙක් නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදශොධන මූලචක්‍රවාර යි.

5. දුඃඛය සත්‍ය ද යත් : එසේ යි. සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය ද යත්: දුඃඛසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම දුඃඛසත්‍යය ද වේ. අවශෙෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, දුඃඛසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරොධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ මාර්ග සත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශෙෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

6. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: දුඃඛය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ දුඃඛය නො වෙයි, සත්‍යයහ. දුඃඛය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඃඛ ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා ... නිරොධ නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත් : නිරොධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යයහ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ග ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධසත්‍යවාර යි.

7. දුක්ඛං සච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා සමුදයසච්චන්ති: සමුදය සච්චං සච්චඤ්චෙව සමුදයසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න සමුදයසච්චං.

දුක්ඛං සච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා නිරොධසච්චන්ති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං සච්චඤ්චෙව මග්ගසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

සමුදයො සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- නිරොධො සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- මග්ගො සච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා දුක්ඛසච්චන්ති: -පෙ- සච්චා සමුදයසච්චන්ති: -පෙ- සච්චා නිරොධසච්චන්ති: නිරොධසච්චං සච්චඤ්චෙව නිරොධසච්චඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න නිරොධසච්චං. (අනුලොම)

8. න දුක්ඛං න සච්චන්ති: දුක්ඛං ඨපෙත්වා අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛං, සච්චා. දුක්ඛඤ්ච සච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං න ච සච්චා. න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. න දුක්ඛං න සච්චන්ති: දුක්ඛං ඨපෙත්වා අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛං, සච්චා. දුක්ඛඤ්ච සච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං න ච සච්චා. න සච්චා න නිරොධසච්චන්ති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සච්චන්ති: සමුදයං ඨපෙත්වා අවසෙසා සච්චා න සමුදයො, සච්චා. සමුදයඤ්ච සච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව සමුදයො, න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: -පෙ- න නිරොධො න සච්චන්ති: නිරොධං ඨපෙත්වා -පෙ- න මග්ගො න සච්චන්ති: මග්ගං ඨපෙත්වා අවසෙසා සච්චා න මග්ගො, සච්චා. මග්ගඤ්ච සච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව මග්ගො න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න මග්ගො න සච්චන්ති: මග්ගං ඨපෙත්වා අවසෙසා සච්චා න මග්ගො, සච්චා. මග්ගඤ්ච සච්චඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසො න චෙව මග්ගො, න ච සච්චා. න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- න සච්චා න නිරොධසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනීක)

සුද්ධසච්චමූලචක්කවාරො.

නිද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

7. දුඃඛය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වේ. අවශෙෂ-සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, සමුදයසත්‍ය නො වේ.

දුඃඛය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍යය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශෙෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරොධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය ද යත් ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරොධසත්‍ය ද යත්: නිරොධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරොධසත්‍ය ද වේ. අවශෙෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දුඃඛය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ දුඃඛය නො වෙයි, සත්‍යය හ. දුඃඛය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඃඛය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. දුංඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දුඃඛය තබා අවශෙෂ සත්‍යයෝ දුඃඛය නො වේ, සත්‍යය හ. දුඃඛය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඃඛය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍ය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ සමුදය නො වෙයි, සත්‍යය හ. සමුදය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... නිරොධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: නිරොධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වේ, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුද්ධසත්‍ය මූලචක්‍රවාර යි.

නිර්දෙශවාර නිමි.

උප්පාදවාරො

1. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: අරූපෙ මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. පඤ්චවොකාරෙ මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

2. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: නො. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: නො. (අනුලොමපුග්ගල)

3. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. චතුවොකාරෙ පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යත්ථ වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: අපායෙ අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අවසෙසෙ චතුවොකාරෙ පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යත්ථ වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

4. යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති; අපායෙ තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අවසෙසෙ චතුවොකාරෙ පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යත්ථ වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමඔකාස)

5. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: -පෙ- (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යස්සකම්පි යස්සයත්ථකම්පි සදිසං විත්ථාරෙතබ්බං.)

උත්පාදවාරය

1. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත-චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණ-යෙහි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රයුක්ත-චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි මාර්ගයාගේ උත්-පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය උපදී, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර-යෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදී, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

2. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

3. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, එහි සමු-දයසත්‍යය නො ද උපදී. එහි චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාර-යෙහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය උපදී ද යත්: එහි අපායයෙහි හා අසංඥසත්වයෙහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුවොකාර-යෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදී නම් එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: එසේ යි.

4. යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය උපදී ද යත්: එහි අපායයෙහි සමුදයසත්‍යය උපදී, එහි මාර්ග-සත්‍යය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි.)

(යස්සකය ද යස්සයත්ථකය ද සමාන ව විස්තර කළයුතු.)

6. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අරූපෙ මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ ඵලස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ ඵලස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

7. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජතීති: මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්ත මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ නිරොධසමාපන්නානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ මග්ගවිප්පයුත්තතණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස[1] උප්පාදක්ඛණෙ නිරොධසමාපන්නානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකපුග්ගල)

8. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. යත්ථ වා පන සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි. යත්ථ වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: උප්පජ්ජති.

---

1. තණ්හාවිප්පයුත්තමග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස – සීමු.

6. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී. මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

7. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලන්ට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත මාර්ගවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලන්ට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රයුක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

8. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: නැති. තවද යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදී.

යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: නැති. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදී.

9. යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. යත්ථ වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අපායෙ තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකඔකාස)

10. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජතීති, අරූපෙ මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ ඵලස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති. තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ ඵලස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

11. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජතීති: මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තමග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති, තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ මග්ගවිප්පයුත්තතණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නවාරො.

9. යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ඒ අපායයෙහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී, එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. ඒ අසංඥසත්ත්වයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

10. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

11. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලනට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත මාර්ගවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද නිරෝධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලනට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රයුක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද නිරෝධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

12. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: අනභිසමෙතාවීනං තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

13. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: අනභිසමෙතාවීනං තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන -පෙ- උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. **(අනුලොමපුග්ගල)**

14. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති -පෙ- **(අනුලොමඔකාස)** (යත්ථකම්පි සබ්බත්ථ සදිසං. නත්ථි නානාකරණං හෙට්ඨා යත්ථක සදිසං)

15. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං -පෙ- උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ අනභිසමෙතාවීනං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං -පෙ- උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා.

16. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ අනභිසමෙතාවීනං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං -පෙ- උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා **(අනුලොමපුග්ගලොකාස)**

12. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: (චතුරාර්‍ය්‍යසත්‍යාවබෝධසඞ්ඛ්‍යාත) අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ග සත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

13. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදය සත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය: අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

14. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.) (යමකය ද සියලු තන්හි සදෘශ යැ. පාළිනානාත්වය යටැ යමකයෙහි මෙනි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

16. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුශලචිත්තය පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

17. යස්ස දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- නූප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිත්ථ.

18. යස්ස සමුදයසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- නූප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගල)

19. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

20. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නූප්පජ්ජිත්ථ, දුක්ඛසච්චඤ්ච නූප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ අනභිසමෙතාවීනං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නූප්පජ්ජිත්ථ, දුක්ඛසච්චඤ්ච නූප්පජ්ජිත්ථ.

21. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නූප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ, අනභිසමෙතාවීනං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නූප්පජ්ජිත්ථ. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නූප්පජ්ජිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච නූප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අතීතවාරො.

17. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... නූපන්නේ ද යත්: නැති.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

18. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

19. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

20. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපන්නේ යි.

21. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුශල චිත්තය පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතවාර යි.

22. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛ-සච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ වඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා,

23. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං ච උප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යෙ වඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොම පුග්ගල)

24. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

25. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදය-සච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදය-සච්චං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති -පෙ- උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

22. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. නවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දැ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. නවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

23. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. නවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය, අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

24. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

25. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. නවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා.

26. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආපායිකානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යෙ ච මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොමපුග්ගලොකාසා)

27. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමචිත්තසමඞ්ගීනං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමචිත්තසමඞ්ගීනං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්-නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උප-දින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

26. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ග සත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදය සත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලෝම පුද්ගලාවකාශ යි.)

27. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඞ්ගි වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූප-දින්නේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූප-දින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඞ්ගී වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

28. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. (පච්චනීකපුග්ගල)

29. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

30. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමචිත්තසමඞ්ගීනං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති,

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආපායිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමචිත්තසමඞ්ගීනං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

31. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

28. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය, අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි.)

29. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

30, යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඞ්ගීනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඞ්ගී වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

31. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

32. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. සබ්බෙසං උප්පජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: අනභිසමෙතාවීනං උප්පජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං උප්පජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: අභිසමෙතාවීනං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං උප්පජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

33. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්ච උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගල)

34. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

(යත්ථකා සදිසා සබ්බෙ)

32. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

33. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

34. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

(සියලු යමකයෝ සමානයහ.)

35. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අසඤ්ඤසත්තානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. ඉතරෙසං චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අනභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අසඤ්ඤසත්තානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: අභිසමෙතාවීනං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

36. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජතීති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

35. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි සෙසු උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තව ද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණි ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී අභිසමයට පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

36. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

37. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: නත්ථි.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අභිසමෙතාවීනං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අනභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අනභිසමෙතාවීනං උප්පජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. අනභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

38. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ නිරොධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකපුග්ගල)

39. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

37. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද? යත්: උපන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද? යත්: නැති.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද? යත්: අභිසමයට පැමිණි ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. අභිසමයට නො පැමිණි ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද? යත්: අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අභිසමයට නො පැමිණි ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

38. යමකුට සමුදය සත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද? යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද? යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි.)

39. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

40. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අනභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අනභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අනභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

41. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අභිසමෙවීතානං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ, අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

40. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. උපපත්තිචිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. උපපත්තිචිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අභිසමයට පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. උපපත්තිචිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ශුද්ධාවාසයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

41. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන චිත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

42. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං උප්පජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. සබ්බෙසං උප්පජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උප්පජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උප්පජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. ශුද්ධාවාසයෙහි දෙවන චිත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

42. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරුවැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍ය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරුවැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී.

යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

43. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගල)

44. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති -පෙ- (අනුලොමඔකාස) (යත්ථකම්පි යස්ස යත්ථකසදිසං කාතබ්බං)

45. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

43. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

44. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.) (යත්‍රකය ද යස්ස යත්‍රකය මෙන් කළයුතු යි.)

45. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ සෙස්සනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිපටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං ලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

46. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරුව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

46. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලෝම පුද්ගලාවකාශ යි.)

47. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

47. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූප-දින්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යී ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්ත-යාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණ-යෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම්, ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්ති-යෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යී ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණ-යෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් පෘථග්-ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛ-සත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්-පාදක්ෂණයෙහි ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය. දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

48. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තෙසං මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකපුග්ගල)

49. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

50. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

48. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි.)

49. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

50. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යස්ස යත්‍ථ දුක්‌ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්‍ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්‍ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්‍ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්‍ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තත්‍ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. ,අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ. අසඤ්ඤසත්තං චවන්තානං තෙසං තත්‍ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

51. යස්ස යත්‍ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්‍ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්‍ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්‍ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්‍ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්‍ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්‍ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ග-ක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්ති-යෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි, තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥ-සත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ග-ක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද ආපායික-යනට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ග-ක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-ක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

51. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූප-දින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

52. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථාති: ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

53. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

54. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

55. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

52. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

53. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහතන්ට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

54. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

55. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආපායිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ.

56. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිත්ථ. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

57. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසත්‍වයනට දූ යි ඔවුනට ද එහි දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උප-දින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපන්-නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උප-දින්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපන්නේ යි.

56. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්-නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපන්-නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නා නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ග සත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උප-දින්නේ ය. ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්-තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි.)

57. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

58. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: නත්ථි, යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගල)

59. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

60. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: උප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථාති: උප්පජ්ජිත්ථ.

61. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථාති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආපායිකානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අතීතානාගතවාරො.

උප්පාදවාරො නිට්ඨිතො.

58. යමකුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි.)

59. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

60. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍ය නූපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

61. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ යි. අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නූප-දින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. අසංඥසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක-පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතානාගතවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

නිරොධවාරො

1. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං පවත්තෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං පවත්තෙ මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරෙ මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අරූපෙ මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරෙ මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

2. යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමපුග්ගල)

3. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

(යත්ථකං උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි සදිසං. නත්ථි නානාකරණං)

4. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම-පුග්ගලොකාස)

(යස්ස යත්ථකම්පි සදිසං විත්ථාරෙතබ්බං)

නිරොධවාරය

1. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්ති-යෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වේ. තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්ති-යෙහි මාර්ගවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛ-සත්‍යය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වේ. පඤ්චවොකාරයෙහි මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්ච-වොකාරයෙහි මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

2. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. (අනු-ලොම පුද්ගල යි)

3. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එහි අසංඥසත්ත්වයෙහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි ... (අනුලොමාවකාශ යි)

(යත්කය උත්පාදයෙහි ද නිරොධයෙහි ද උත්පාදනිරොධයෙහි ද සමාන ය. වෙනසෙක් නැති.)

4. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසකයත්කය ද සමාන වැ විස්තර කළයුතු.)

5. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: සබ්බේසං චවන්තානං පවත්තෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බේසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරූපෙ මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. සබ්බේසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අරූපෙ ඵලස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: සබ්බේසං චවන්තානං පවත්තෙ මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, සබ්බේසං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අරූපෙ ඵලස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

6. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. සබ්බේසං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තමග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බේසං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, මග්ගවිප්පයුත්තතණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, නිරොධසමාපන්නානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගල)

7. යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

5. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාද ක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණ-යෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

6, යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි සියල්ලනට ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත මාර්ගවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි සියල්ලනට ද මාර්ගවිප්‍රයුක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

7. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

8. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනීක-පුග්ගලොකාස)

(යස්සකම්පි යස්සයත්ථකම්පි සදිසං. යස්සයත්ථකම්හි නිරොධ-සමාපන්නානන්ති චෙතං න කාතබ්බං.)

පච්චුප්පන්නවාරො.

9. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

(යථා උප්පාදවාරෙ අතීතා පුච්ඡා අනුලොමම්පි පච්චනීකම්පි විභත්තං එවං නිරොධෙපි විභජිතබ්බා, නත්ථි නානාකරණං.)

අතීතවාරො.

10. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති. තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

11. යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ග-සච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. (අනුලොමපුග්ගල)

8. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගලාවකාශ යි)

(යඤ්ඤකය ද යඤ්ඤයත්ථනය ද සමාන ය. යඤ්ඤයත්ථකයෙහි දු නිරොධසමාපන්නානං" යන මෙය නො යෙදියයුතු.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

9. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි අතීතපුච්ඡාව පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද බෙදනලද ද එසේ ම නිරොධයෙහි ද බෙදියයුතු ය. වෙනසෙක් නැති.)

අතීතවාර යි.

10. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට දුක්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

12. යත්‍ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

13. යස්ස යත්‍ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්‍ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්‍ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති -පෙ- (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යත්‍ථකම්පි යස්සයත්‍ථකම්පි සදිසං.)

14. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ග-සමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. පච්ඡිමචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටි-ලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. පච්ඡිමචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

15. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ග-මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. (පච්චනීකපුග්ගල)

12. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

13. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අසංඥසත්ත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යඎකය ද යඎයතඣකය ද සමාන යි.)

14. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

15. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. (ප්‍රත්‍යනීක පුද්ගල යි)

16. යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

17. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. පච්ඡිමචිත්තස්ස, භඞ්ගක්ඛණෙ, තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. පච්ඡිමචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

18. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

16. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

17. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

18. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

19, යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අනභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

20. යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

19. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනව සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අභිසමයට පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද, තෘෂ්ණා විප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගල යි)

21. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

22. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අනභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අභිසමෙතාවීන, උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

23. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

22. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නා වූ සෙස්සනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමු·යසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණි ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දැ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

24. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: නත්ථි.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: අභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ. අනභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: අනභිසමෙතාවීනං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

25. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ. අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගල)

26. යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

24. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නො ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්ති-යෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණ-යෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණ-යෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

26. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

27. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අනභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අනභිසමෙතාවීනං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අනභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

28. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ, අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

27. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද, අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තව ද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිචිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී.

යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ, අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

29. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, සමුදය-සච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති,

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණා-වගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දැ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

29. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්ති-යෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ග-ක්ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි දැ යි ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි,

මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

30. යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

31. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

32. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති:

මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

30. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි)

31. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

32. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්:

චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

33. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති.

චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍යවූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

33. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්‍ථ සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්‍ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්‍ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්‍ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්‍ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්‍ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම-පුග්ගලොකාස)

34. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති,

යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්ත-යාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

34. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ග-යාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්ත-යාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණ-යෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ග-ක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ග-ක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි,

නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

35. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගල)

ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

35. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුන්හට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද, තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.
(ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

36. යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

37. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: පඤ්චවොකාරෙ අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

36. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

37. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්ති-යෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අසංඥ-සත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්ත-යාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්-තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්ච-වොකාරයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්-පාදක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්-නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්-පාදක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂ-ණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්-ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අරූප-යෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ව-යෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ ආපායිකානං යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භඞ්ගක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

38. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, ආපායි-කානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරහන්තානං, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

තව ද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

38. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

39. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

40. යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

41. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

42. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යස්සචිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්ච නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

39. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්; අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

40. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ග සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවු-නට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

41. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනු-ලොමාවකාශ යි.)

42. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී, සෙසු චතු-වොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සති, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සති, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ.

43. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථාති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථ. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ. (අනුලොමපුග්ගලොකාසා)

44. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනට ද අසංඥසත්‍වයනට දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දැ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දැ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී.

43. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනට දැ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද, යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දැ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දැ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි.)

44. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

45. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නත්ථි. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගල)

46. යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

47. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: නිරුජ්ඣිත්ථ.

48. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථාති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිත්ථ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අතීතානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

45. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි.)

46. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

48. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායික-යනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අසංඥ-සත්ව වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතානාගතවාර යි.

නිරොධවාර නිමි.

උප්පාදනිරොධවාරො

1. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: නො. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: නො.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතීති: නො. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: නො.

2. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතීති: නො. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: නො. (අනුලොමපුග්ගල)

3. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

(යත්ථකං උප්පදවාරෙපි නිරොධවාරෙපි උප්පාදනිරොධවාරෙපි සදිසං. නත්ථි නානාකරණං.)

4. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතීති: නො. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යස්සකම්පි යස්සයත්ථකම්පි සදිසං.)

5. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං උප්පජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

උත්පාදනිරොධවාරය

1. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති.

2. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍ය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

3. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥසත්ව වූ එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වේ ... (අනුලොමාවකාශ යි)

(යත්‍ථකය උත්පාදවාරයෙහි ද නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාද-නිරොධවාරයෙහි ද සමාන යැ. වෙනසෙක් නැති.)

4. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති, (අනුලොම පුද්ගලාව-කාශ යි)

(යක්‍ෂකය ද යක්‍ෂයත්‍ථකය ද සමාන යැ.)

5. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට දුඃඛ-සත්‍යය නූපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්ත චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

6. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතීති: මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣති සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකපුග්ගල)

7. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

8. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

(යස්සකම්පි යස්ස යත්ථකම්පි සදිසං. යස්ස යත්ථකෙ[1] නිරොධසමාපන්නානන්ති න කාතබ්බං.)

පච්චුප්පන්නවාරො.

9. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

(අතීතා පුච්ඡා යථා උප්පාදවාරෙ විභත්තා, එවං උප්පාදනිරොධවාරෙපි අනුලොමම්පි පච්චනීකම්පි විභජිතබ්බං.)

අතීතවාරො.

1. යස්සයත්ථකෙපි – මජසං.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

6. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍ය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්වයනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. මාර්ගවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද නිරොධයට සමවන්නවුනට ද අසංඥසත්වයනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

7. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

8. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යඤකය ද යඤයත්කය ද සමාන ය. යඤයත්කයෙහි "නිරොධසමාපන්න" යි නො යෙදියයුතු ය.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

9. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි අතීතපෘච්ඡාව බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්පාදනිරොධවාරයෙහි දු අනුලොම ද ප්‍රත්‍යනීකය ද බෙදිය යුතු යි.)

අතීතවාර යි.

10. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

11. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති. (අනුලොමපුග්ගල)

12. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

13. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං, අරහන්තානං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුවොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යස්සකම්පි යස්සයත්ථකම්පි සදිසං.)

10. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

12. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... (අනු-ලොමාවකාශ යි)

13. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීනට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අසංඥසත්ත්වයනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට දැයි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම-පුද්ගලාවකාශ යි)

(යකෂකය ද යකෂයතුළුකය ද සමාන යැ)

14. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා, යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං අරහන්තානං යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමචිත්තසමඞ්ගීනං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති ආමන්තා. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. පච්ඡිමචිත්තසමඞ්ගීනං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති.

15. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති. (පච්චනීකපුග්ගල)

16. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති –පෙ– (පච්චනීකඔකාස)

17. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජිස්සති –පෙ– (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

(යස්සකම්පි යස්ස යත්ථකම්පි සදිසං, සමුදයසච්චං මග්ගසච්චං නානාකරණං අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිස්සති)

අනාගතවාරො.

14. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගීහට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඞ්ගී වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඞ්ගී වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.

15. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

16. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍ය-නීකාවකාශ යි)

17. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යඤ්ඤකය ද යඤ්ඤයත්ථකය ද සමාන ය. සමුදයසත්‍යය ද මාර්ගසත්‍යය ද යෙදීම පමණක් වෙනසි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ග-ක්ෂණයෙහි ද රහත්නට ද අසංඥසත්ත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූප-දින්නේ යි.)

අනාගතවාර යි.

18. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආමන්තා. යස්ස වා පන -පෙ- (අනුලොමපුග්ගල)

(පච්චුප්පන්නා අතීතා පුච්ඡා උප්පාදවාරෙපි උප්පාදනිරොධවාරෙපි යස්සකම්පි යත්ථකම්පි යස්සයත්ථකම්පි අනුලොමම්පි පච්චනීකම්පි සදිසං. අසම්මොහන්තෙන විභජිතබ්බා.)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

19. යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං උප්පජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. සබ්බෙසං උප්පජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරහන්තානං, චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උප්පජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උප්පජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ[1] යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උප්පජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

1. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙති මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීතිපිටකෙ නත්ථි.

18. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට ... (අනුලොම-පුද්ගල යි)

(ප්‍රත්‍යුත්පන්න-අතීතපෘච්ඡා උත්පාදවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධ වාරයෙහි ද යඤකය ද යඤකය ද යඤයඤකය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද සමාන යැ. නො මුළාවන්නහු විසින් බෙදිය යුතු යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

19. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපදී. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

20. යස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ[1], යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

22. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං -පෙ- ඉතරෙසං චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. චතුවොකාරං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

---

1. තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙති මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීතිපිටකෙ නත්ථි.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණාවුනට ද අසංඥසත්වයනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

21. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

22. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ... සෙසු චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. චතුවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං. පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති.

23. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති: ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උප්පජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ, තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච උප්පජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදනවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමපුග්ගලාවකාශ යි.)

24. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: සබ්බෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

24. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ච්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්යාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්යාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

25. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජතීති: යෙ පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති. (පච්චනීකපුග්ගල)

26. යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති -පෙ- (පච්චනීකඔකාස)

27. යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: චතුවොකාරා පඤ්චවොකාරා චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි.)

26. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

27. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුවොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙහි උපදින්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ද අසංඥසත්ත්වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට දූ යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

යස්ස යත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ[1], යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, ආපායිකානං[2], යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජතීති: අරහන්තානං චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ජති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං, පවත්තෙ චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදක්ඛණෙ, අසඤ්ඤසත්තා චවන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති.

28. යස්ස යත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ, යෙ චඤ්ඤෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

1. මග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙති මරම්ම ඡට්ඨසඞ්ගීතිපිටකෙ න දිස්සතෙ.
2. ආපායිකානන්ති පදං මුද්දිත සීහළපොත්ථකෙ න දිස්සතෙ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: රහත්නට චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්‍වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ච්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසත්‍වයෙන් ච්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නූපදී.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ චිත්තයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද රහත්නට ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථාති: ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නුප්පජ්ජිත්ථ. අග්ගමග්ගස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ, අරහන්තානං, ආපායිකානං, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භඞ්ගක්ඛණෙ, තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තෙ වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චඤ්ච නුප්පජ්ජිත්ථ. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

29, යස්ස දුක්ඛසච්චං උප්පජ්ජති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතීති:

(යථා නිරොධවාරෙ අතීතා අනාගතා පුච්ඡා අනුලොමම්පි පච්චනීකම්පි විභත්තා, එවං උප්පාදනිරොධවාරෙපි අසම්මොහන්තෙන විභජිතබ්බං.)

උප්පාදනිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

පවත්තිවාරො නිට්ඨිතො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඞ්ග-ක්ෂණයෙහි ද රහත්නට ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භඞ්ගක්ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්ත්වයනට දූ යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

29. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්:

(යම්සේ නිරොධවාරයෙහි අතීත-අනාගතපෘච්ඡා පිළිබඳ අනු-ලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද බෙදනලද ද, එසේ ම උත්පාදනිරොධ-වාරයෙහිදු නුමුළා වන්නහු විසින් බෙදියයුතු යි.)

උත්පාදනිරොධවාර නිමි.

ප්‍රවෘත්තිවාර නිමි.

පරිඤ්ඤාවාරො

30. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති, සො සමුදයසච්චං පජහතීති: ආමන්තා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහති, සො දුක්ඛ සච්චං පරිජානාතීති: ආමන්තා.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජහතීති: ආමන්තා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතීති: ආමන්තා.

පච්චුප්පන්නවාරො.

31. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානිත්ථ සො සමුදයසච්චං පජහිත්ථාති: ආමන්තා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහිත්ථ සො දුක්ඛසච්චං පරිජානිත්ථාති: ආමන්තා.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ථ සො සමුදයසච්චං න පජහිත්ථාති: ආමන්තා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහිත්ථ සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ථාති: ආමන්තා.

අතීතවාරො.

32. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානිස්සති සො සමුදයසච්චං පජහිස්සතීති: ආමන්තා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහිස්සති සො දුක්ඛසච්චං පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිස්සති සො සමුදයසච්චං න පජහිස්සතීති: ආමන්තා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහිස්සති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිස්සතීති: ආමන්තා.

අනාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාවාරය

30. යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සමුදය සත්‍යය දුරු කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙරේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දනී ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දනී නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙරේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දනී ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

31. යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දත්තේ ද යත්: එසේ යි.

අතීතවාර යි.

32. යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දන්නේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතවාර යි.

33. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජහතීති: නො. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහති සො දුක්ඛසච්චං පරිජානාතීති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජහතීති: අරහා දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති, නො ච සමුදයසච්චං න පජහති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගිඤ්ච අරහන්තඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා දුක්ඛසච්චඤ්ච න පරිජානන්ති, සමුදයසච්චඤ්ච න පජහන්ති. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගී සමුදයසච්චං න පජහති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගිඤ්ච අරහන්තඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා සමුදයසච්චඤ්ච න පජහන්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න පරිජානන්ති.

පච්චුප්පන්නාතීතවාරො.

34. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජහිස්සතීති: නො. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහිස්සති සො දුක්ඛසච්චං පරිජානාතීති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජහිස්සතීති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානන්ති, නො ච සමුදයසච්චං න පජහිස්සන්ති. අරහා, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චඤ්ච න පරිජානන්ති, සමුදයසච්චඤ්ච න පජහිස්සන්ති. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහිස්සති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතීති: අග්ගමග්ගසමඞ්ගී සමුදයසච්චං න පජහිස්සති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති. අරහා, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සමුදයසච්චඤ්ච න පජහිස්සන්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න පරිජානන්ති.

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

33. යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: නැති. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දනී ද යත්: නැති.

යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: අර්හත් තෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දනී, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කෙළේ යි. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගියා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ දුඃඛසත්‍ය-ය ද පිරිසිඳ නො දනිත්, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දනී ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගී (පුද්ගල) තෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ ය, දුඃඛසත්‍යය නො ද පිරිසිඳ නො දනී. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගියා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය, දුඃඛසත්‍යය ද පිරිසිඳ නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

34. යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දනී ද යත්: නැති.

යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දනිත්, සමු-දයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අර්හත් තෙමේ ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දුඃඛසත්‍යය ද පිරිසිඳ නො දනිත්, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍ය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දනී ද යත්: අග්‍ර-මාර්ගසමඞ්ගී තෙමේ සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දුඃඛ-සත්‍යය නො ද පිරිසිඳ නො දනී. අර්හත් තෙමේ ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. දුඃඛසත්‍යය ද පිරිසිඳ නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

35. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානිත්ථ සො සමුදයසච්චං පජහිස්සතීති: නො. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහිස්සති සො දුක්ඛසච්චං පරිජානිත්ථාති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ථ සො සමුදයසච්චං න පජහිස්සතීති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ථ, නො ච තෙ සමුදයසච්චං න පජහිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමඞ්ගී, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චඤ්ච න පරිජානිත්ථ, සමුදයසච්චඤ්ච න පජහිස්සන්ති. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහිස්සති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ථාති, අරහා සමුදයසච්චං න පජහිස්සති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්ථ. අග්ගමග්ගසමඞ්ගී, යෙ ච පුථුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සමුදයසච්චඤ්ච න පජහිස්සන්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ච න පරිජානිත්ථ.

අතීතානාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

සච්චයමකං නිට්ඨිතං.

35. යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ දත්තේ ද යත්: නැති.

යමෙක් දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දත්හ, ඔවුහු සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගියා ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දුඃඛසත්‍යය ද පිරිසිඳ නො දත්හ, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දුඃඛසත්‍යය පිරිසිඳ නො දත්තේ ද යත්: අර්හත් තෙමේ සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය නො ද පිරිසිඳ නො දත්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඞ්ගියා ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය, දුඃඛසත්‍යය ද පිරිසිඳ නො දත්හ.

අතීතානාගතවාර යි.

පරිඥවාර නිමි.

සච්චයමක නිමි.

විසෙසපදානුක්කමණිකා

අ — පිට්ඨඞ්කා

අකුසලමූලකා 6, 22
අකුසලමූලමූලකා 6, 22
අකුසලමූලමූලා 6, 20
අකුසලමූලා 4, 20
අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා 22
අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා 24
අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා 20
අකුසලමූලෙන එකමූලකා 22
අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා 22
අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා 20
අකුසලමූලෙනඑකමූලා 20
අකුසලා ධම්මා 6, 32
අග්ගමග්ගසමඞ්ගී 136
අග්ගමග්ගසමඞ්ගීනං 456, 458, 460
අඝානකානං 162
අචක්ඛුකානං 162
අචක්ඛුකානං සඝානකානං 170
අචක්ඛුකානං සචිත්තකානං 170
අචක්ඛුකානං සරූපකානං 170
අචක්ඛුකානං සසොතකානං 170, 274
අචිත්තකානං 162, 264
අචිත්තකානං සරූපකානං 278
අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා 4, 6
අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා 4, 6, 8
අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා 2, 6
අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා 2, 6, 16
අත්ථරසො 148, 150
අනභිසමෙතාවීනං 452, 462, 466, 468
අබ්‍යාකතමූලකා 8, 26
අබ්‍යාකතමූලමූලකා 10, 26
අබ්‍යාකතමූලමූලා 8, 24
අබ්‍යාකතමූලා 8, 24
අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා 26
අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා 28

අ — පිට්ඨඞ්කා

අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා 24
අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා 26
අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා 26
අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා 28
අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා 26
අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා 24
අබ්‍යාකතා ධම්මා 8, 32
අභිසමෙතාවීනං 452, 462, 464, 468
අරහන්තානං 456, 458, 466
අරූපකානං 162, 160
අරූපාවචරෙ 164
අරූපෙ 164, 166
අරූපෙ මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ 446, 448
අවසෙසං දුක්ඛසච්චං 438
අවසෙසො නිරොධො 438
අවසෙසො මග්ගො 438
අවසෙසො සමුදයො 438
අසඤ්ඤසත්තානං 450
අසඤ්ඤසත්තෙ 164, 166
අසොතකානං සචක්ඛුකානං 170

ආ

ආපායිකානං 538, 544

එ

එකමූලකා 4, 6
එකමූලමූලකා 4, 6
එකමූලමූලා 2
එකමූලා 2, 4, 8, 10, 16

ක

කාමාවචරෙ 164
කුසලනිදානා 14, 32
කුසලපච්චයා 14, 32

ක — පිට්ඨඞ්කා

කුසලප්පභවා 14, 32
කුසලමූලකා 4
කුසලමූලමූලකා 4, 18
කුසලමූලමූලා 2, 16
කුසලමූලා 2, 16
කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා 18
කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා 16
කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා 18
කුසලමූලෙන එකමූලකා 18
කුසලමූලෙන එකමූලමූලා 16
කුසලසමුට්ඨානා 14, 32
කුසලසමුදයා 14, 32
කුසලසම්භවා 14, 32
කුසලහෙතු 14, 22
කුසලා 3
කුසලා ධම්මා 2
කුසලාරම්මණා 14, 32
කුසලාහාරා 14, 32

ච

චතුවොකාරෙ 168
චිත්තස්ස භඞ්ගක්ඛණෙ 448

ත

තණ්හාය උප්පාදක්ඛණෙ 446 448
තණ්හාවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ 446, 448
තණ්හාසොතං 148, 150

ද

දිබ්බචක්ඛු 148, 150, 152
දිබ්බසොතං 148, 150
දුක්ඛසච්චං 438
දුක්ඛසච්චං පරිජානාති 548
ද්වාදසායතනානි 140
ධම්මරසො 148, 150

න — පිට්ඨඞ්කා

නාමනිදානා 32
නාමපච්චයා 32
නාමපභවා 32
නාමමූලකා 12, 30
නාමමූලමූලකා 12, 32
නාමමූලමූලා 12, 30
නාමමූලා 10, 28
නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා 30
නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා 32
නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා 30
නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා 28
නාමමූලෙන එකමූලකා 30
නාමමූලෙන එකමූලමූලකා 32
නාමමූලෙන එකමූලමූලා 30
නාමමූලෙන එකමූලා 28
නාමසමුට්ඨානා 32
නාමසමුදයා 32
නාමසම්භවා 32
නාමහෙතු 32
නාමා ධම්මා 10, 32
නාමාරම්මණා 32
නාමාහාරා 32
නිරොධසච්ච 438
නිරොධසමාපන්නානං 450

ප

පඤ්චවොකාරෙ 164, 166, 168
පඤ්චවොකාරෙ මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ 446
පඤ්ඤාගන්ධො 148, 150
පඤ්ඤාචක්ඛු 148, 150, 152
පුථුජ්ජනා 456, 458, 460

ම

මග්ගවිප්පයුත්තචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ 446
මග්ගසච්චං 438
මග්ගස්ස උප්පාදක්ඛණෙ 448, 450

ය පිට්ඨඞ්කා

යත්ථ රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජති තත්ථ වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජතීති 64
යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජතීති 62
යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති 70
යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නිරුජ්ඣතීති 112
යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති 74
යස්ස රූපක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථ තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති 64
යස්ස රූපක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථ තස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො නුප්පජ්ජිත්ථාති 66
යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිත්ථාති 70
යස්ස වෙදනාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජති තස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධො උප්පජ්ජිස්සතීති 74
යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාති සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානාතීති 134
යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාති සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිත්ථාති 136
යො රූපක්ඛන්ධං පරිජානාති සො වෙදනාක්ඛන්ධං පරිජානිස්සතීති 134, 136

ර පිට්ඨඞ්කා

රූපාවචරෙ 166

ව

විමුත්තිරසො 148, 150

ස

සඝානකානං 162
සඝානකානං අචක්ඛුකානං 160, 268, 430
සඝානකානං සචක්ඛුකානං 160
සචක්ඛුකානං 162
සචක්ඛුකානං අඝානකානං 268
සචක්ඛුකානං අසොතකානං 160, 268, 430
සචක්ඛුකානං සඝානකානං 430
සචක්ඛුකානං සසොතකානං 160, 230
සවිතක්කකානං අඝානකානං 162, 270
සවිතක්කකානං අචක්ඛුකානං 160, 270, 430
සවිතක්කකානං සචක්ඛුකානං 430
සවිතක්කකානං සරූපකානං 162
සමාධික්ඛන්ධො 148, 150
සමුදයසච්චං 438
සමුදයසච්චං පජහති 548
සරූපකානං අඝානකානං 162, 270
සරූපකානං අචක්ඛුකානං 160, 268, 430
සරූපකානං අවිතක්කකානං 272
සරූපකානං සචක්ඛුකානං 430
සරූපකානං සවිතක්කකානං 162
සසොතකානං අචක්ඛුකානං 160, 268. 430
සසොතකානං සචක්ඛුකානං 160
සීලක්ඛන්ධො 148, 150
සුද්ධාවාසානං 452, 464

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා

ආරම්භය:

ශ්‍රී සම්බුද්ධ වර්ෂ 2500 අනුස්මරණය කිරීමේ බුද්ධජයන්ති මහොත්සවය සංවිධාන කොට පැවැත්වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් 1954 දී පත් කරන ලද ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මඟිනි.

සංස්කරණය:

ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මඟින් ආරම්භ කරන ලදුව දැනට සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයෙනි.

සැලැස්ම:

හැම ග්‍රන්ථයක ම වම් පස පිටුවේ පාළි පෙළ ද, දකුණු පස පිටුවේ සිංහල පරිවර්තනය ද යොදා ඇත. හැම ග්‍රන්ථයක් ම අඟල් 11×7½ ප්‍රමාණයේ පිටුවලින් සමන්විත වේ.

ප්‍රකාශනය:

සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය.

විකිණීම:

සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය

තැපැලෙන්, මුදල් එවා ලබාගැනීමට:

ලේකම්,
සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය
34, මැලේ වීදිය, කොළඹ 2.

පැමිණ මිලට ගැනීමට:

ජයන්ති පොත්හල,
135, ධර්මපාල මාවත, කොළඹ 7.
(විහාරමහාදේවි උද්‍යානය ඉදිරිපිට යි)

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා

අංකය	ග්‍රන්ථ නාමය		මුද්‍රණය	පිටු	මිල
1.	පාරාජිකාපාළි		1959	696	විකිණී
2.	i. පාචිත්තියපාළි	1	1981	604	105.00
	ii. පාචිත්තියපාළි	2	1981	640	85.00
3.	මහාවග්ගපාළි	1	1957	608	විකිණී
4.	,,	2	1957	458	විකිණී
5.	i. චුල්ලවග්ගපාළි	1	1976	442	30.00
	ii. ,,	2	1983	628	90.00
6.	i. පරිවාරපාළි	1	1978	391	37.50
	ii. පරිවාරපාළි	2	1979	342	57.50
7.	දීඝනිකාය	1	1962	700	විකිණී
8.	,,	2	1976	600	45.00
9.	,,	3	1977	616	45.00
10.	මජ්ඣිමනිකාය	1	1964	846	විකිණී
11.	,,	2	1973	800	55.00
12.	,,	3	1974	642	50.00
13.	*සංයුත්තනිකාය	1	1960	540	විකිණී
14.	,,	2	1962	512	විකිණී
15.	,,	3	1984	620	105.00
16.	,,	4	1981	760	100.00
17.	i ,,	5	1982	508	90.00
	ii ,,	6	1982	420	75.00
18.	අඞ්ගුත්තරනිකාය	1	1960	672	විකිණී
19.	,,	2	1962	580	විකිණී
20.	,,	3	1968	506	විකිණී
21.	,,	4	1970	544	විකිණී
22.	,,	5	1977	589	45.00
23.	,,	6	1977	701	55.00
24.	ඛුද්දකපාඨ ධම්මපද උදාන ඉතිවුත්තක		1960	628	විකිණී
25.	සුත්තනිපාත		1977	400	30.00
26. 27.	විමානවත්ථු පේතවත්ථු		1982	480	75.00

අංකය	ග්‍රන්ථ නාමය	මුද්‍රණය	පිටු	මිල
28.	ථෙරගාථා	1972	362	විකිණී
29.	ථෙරීගාථා	1972	150	විකිණී
30.	ජාතකපාළි 1	1983	644	100.00
31.	,, 2	1984	532	90.00
32.	,, 3	මුද්‍රණයෙහි	—	—
33.	මහානිද්දෙසපාළි	1961	788	විකිණී
34.	චූලනිද්දෙසපාළි	1976	676	45.00
35.	i. පටිසම්භිදාමග්ගපාළි	1971	562	විකිණී
	ii. ,,	1972	274	18.00
36.	අපදානපාළි 1	1961	700	විකිණී
37.	i. ,, 2	1977	443	50.00
	ii. ,, 3	1983	292	60.00
38.	බුද්ධවංසපාළි චරියාපිටකපාළි	1977	400	30.00
39.	නෙත්තිප්පකරණ	1982	340	40.00
40.	පෙටකොපදෙස	මුද්‍රණයෙහි	—	—
41.	ධම්මසඞ්ගණිප්පකරණ	1973	579	50.00
42.	විභඞ්ගප්පකරණ 1	1975	408	50.00
43.	,, 2	1975	342	50.00
44.	කථාවත්ථුප්පකරණ 1	1967	622	විකිණී
45.	,, 2	1968	588	විකිණී
46.	,, 3	1969	554	විකිණී
47.	ධාතුකථාප්පකරණ පුග්ගලපඤ්ඤත්ති	1976	452	30.00
48.	යමකප්පකරණ 1	මුද්‍රණයෙහි	—	—
49.	,, 2	අමුද්‍රිත	—	—
50.	පට්ඨානප්පකරණ 1	අමුද්‍රිත	—	—
51.	,, 2	අමුද්‍රිත	—	—
52.	,, 3	අමුද්‍රිත	—	—

විකිණී = විකිණී අවසානයි.

* නැවත මුද්‍රණයෙහි

සබ්බදානං ධම්මදානං ජිනාති

ත්‍රිපිටක පොත් මුද්‍රණයට හවුල් වීමට ස්වර්ණමය අවස්ථාවක්

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව මුද්‍රණය කොට ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ මහා පින්කමට සහභාගී වීමට පරිත්‍යාගශීලී පින්වතුනට අගනා අවස්ථාවක් ලබා දීමට සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය තීරණය කර තිබේ. මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සඳහා වියදම් දැරීමට කැමැති පරිත්‍යාගශීලී පින්වතුනට තථාගත සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛ දේශනාව මුද්‍රණය කරවීමේ අති උතුම් පින්කමට සහභාගී වීම ලැබීමට අමතරව පහත දැක්වෙන ප්‍රයෝජන ද අත් වේ.

i. මුද්‍රණ වියදම් සඳහා මුදල් පරිත්‍යාග කරන පින්වතුන්ගේ නම් එම මුදල් වැය කොට මුද්‍රණය කරනු ලබන සෑම පොතකම සිංහල හා ඉංග්‍රීසි දෙබසින් පිටු දෙකක පළ කරනු ලැබේ.

ii. මේ සඳහා පරිත්‍යාග කරන මුදල් සියලු බදුවලින් සම්පූර්ණයෙන් ම නිදහස් වේ.

ඒ සඳහා කළ යුතු වන්නේ මෙම මුදල් භාරගෙන **මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල** මගින් නිකුත් කරනු ලබන කුවිතාන්සිය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම පමණකි.

iii. මුද්‍රණ වියදම් පරිත්‍යාග කරන පින්වතුනට තමන්ගේ වියදමින් මුද්‍රණය කරන පොතින් පිටපත් 500 ක් හෝ දැනට තිබෙන කාණ්ඩවලින් එකකින් පිටපත් 10 බැගින් තමන් කැමති පරිදි බෙදා හැරීම සඳහා පිරිනමනු ලැබේ.

iv. මෙසේ පරිත්‍යාග කරන මුදලින් මුද්‍රණය කරනු ලබන පොත් ඉතා අඩු මුදලකට මිල නියම කරනු ලබන බැවින් පොත් මිලදී ගන්නා සෑම කෙනකුට ම සහන මිලකට පොත් ලබා ගැනීමට පිළිවන් වේ. එය පරිත්‍යාගයේ කොටසක් පාඨකයාට ලැබීමකි.

v. මෙම පොත් විකුණා ලැබෙන මුදල් නැවතත් ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සඳහා ම යොදවනු ලබන බැවින් පරිත්‍යාගයේ අගය ද ඉන් ලැබෙන පින ද තවත් වැඩි වේ.

02. සාමාන්‍යයෙන් ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථයක් ක්‍රවුන් 4 ප්‍රමාණයේ පිටු 600කින් පමණ සමන්විත වේ. එක් පොතක් මුද්‍රණය සඳහා දළ වශයෙන් රුපියල් ලක්ෂ 2½ක් පමණ අවශ්‍ය ය. එම මුදල පොතේ පිටු ගණන අනුව පොතින් පොතට මඳ වශයෙන් වෙනස් වේ.

03. සුළුවශයෙන් කරන පරිත්‍යාග පවා මේ සඳහා ඉතා සතුටින් භාරගනු ලැබේ. රු. 60000, රු. 1000/- හා රු. 500/- බැගින් වූ පරිත්‍යාග දැනටම ලැබී තිබේ.

04. මේ සත් කෘත්‍යයට කරන සියලු පරිත්‍යාග පහත සඳහන් ලිපිනයට එවන ලෙස ඉල්ලමි. චෙක්පත්, මුදල් ඇණවුම්, තැපැල් ඇණවුම් ආදිය **මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල** නමට ලියා පහත සඳහන් ලිපිනයට එවීම මැනවි.

ලේකම්,
සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය,
34, මැලේ වීදිය, කොළඹ 2.

1985 ජුනි මස 25.